İNGİLİZ'İN GÖZDE ŞEYHİ İBN ARABÎ

İNGİLİZ'İN GÖZDE ŞEYHİ İBN ARABÎ

Dr. Seyfi SAY

GÖKPINAR KİTAPLARI

İSTANBUL 2023

Bismillâhi’r-Rahmâni’r-Rahîm.

Elhamdülillâhi Rabbi’l-‘âlemîn.

Ve’s-salâtü ve’s-selâmu ‘alâ Rasûlinâ Muhammedin ve ‘alâ âlihî ve sahbihî ecma’în.

İÇİNDEKİLER

DİNLER ARASI DİYALOG VE "IBN 'ARABI SOCIETY"

Türkiye'de bir dönem "**İbrahimî dinler**" kavramı gözdeydi. Yahudilik ile Hristiyanlık bu kavram çerçevesinde matah birşeymiş gibi gösterilmeye çalışılıyordu.

Gerçekte Yahudiler ve Hristiyanlar için "**ehl-i kitab**" denilmesi, onlara, "İbrahimî din" tabirinden daha büyük bir değer kazandırır. Onların kitap (vahiy) ehli olması, İbrahimî din mensubu olarak görülmelerinden daha önemsiz birşey değildir.

Ancak onlar, kitaplarını tahrif etmişlerdir. Bu aynı zamanda, "İbrahimî din"den (İbrahim'in a.s. dininden, **hanîf**) olma niteliklerini yitirmeleri anlamına da gelmektedir.

Batılılar'ın "ehl-i kitab" kavramını unutturarak yerine "İbrahimî din" tabirini oturtmak istemeleri de sebepsiz değil.

Şayet kitap kavramına vurguda bulunulmuş olsa, dolaylı olarak bizim de "kitab" ehli vasfını taşıdığımızı, ***Kur'an***'ın Allah'ın kelâmı olduğunu onaylamış olacaklar. Bu yüzden, o taraklarda hiç bezleri yok. Onun yerine, bu "kavramlar savaşı"nda cepheye "İbrahimî din" tabirini sürüyorlar. Zımnen bizim, ***Tevrat*** ve ***İncil*** üzerinden kendilerini taklit ederek Hz. İbrahim'e bağlandığımızı söylemiş oluyorlar.

Bu abrakadabra ortamında onlar, gerçekte hanîf değilken, İbrahim'in (a.s.) dini ile bir ilgileri bulunmuyorken, el çabukluğu ve göz boyamacılık marifetiyle **"İbrahimî din" mensubu oluyorlar, fakat biz onlar nezdinde ehl-i kitab olamıyoruz.**

Onlar açısından fazlasıyla kârlı ve oldukça verimli bir işbirliği ve **diyalog**.

*

Batılılar'ın İslâm ülkelerine yönelik faaliyetlerinde sadece "diyalog" türü çalışmalarla yetindiklerini düşünmemek gerekir. Onların **oryantalizm** geleneğine dayalı büyük bir birikimi mevcut ve Müslümanlar'ın zayıf noktalarını çok iyi biliyorlar.

Bu yüzden, Müslümanlar'ın saptırılmaya müsait oldukları zeminleri sabırla ve suhuletle genişletmeye uğraşıyorlar.

Bu zayıf noktalardan birini ne yazık ki **bozuk tasavvufî akımlar** oluşturuyor.

Nasıl sapık itikadî ekoller ve batıl fıkhî mezhepler varsa, sapık tasavvufî telakkiler de mevcut.

Ancak, tasavvufa meraklı olanlar genellikle, **sahih-sapık tasavvuf ayrımı yapma duyarlılığından yoksun** bulunmaktadırlar.

İkinci olarak, tasavvufu aşırı bir şekilde, doğru-yanlış demeden savunanlar, genelde **itikaden mezhepsiz** hale gelmekte fakat bunu fark edememektedirler.

Buna örnek olarak İbn Arabî'nin itikadî görüşlerini gösterebiliriz. Bu görüşler hem **Eş'arî** hem de **Matüridî** mezhebi çerçevesinde savunulamaz durumda oldukları halde, onların buna aldırış etmedikleri görülmektedir.

Bir yandan da kendilerini mesela Matüridî zannetmeye devam etmektedirler.

*

Batılılar'ın İbn Arabîciliği yaygınlaştırmak için tesis ettikleri kurumlardan biri, İngiltere'de **Oxford**'da 1977 yılında kurulmuş olan **The Muhyiddin Ibn 'Arabi Society**. Özellikle İbn Arabî hakkında çalışan akademisyenleri kurumlarına **şeref üyesi** yaparak teşvik etmektedirler. Bu kurumun 40'dan fazla ülkede üyesi var. Onur üyeleri arasında Suad Hakim, **İbrahim Kalin (Kalın), Mahmud Kiliç (Mahmut Erol Kılıç)** ve Seyyid Hüseyin Nasr gibi isimler de yer alıyor.

ABD’de, **San Francisco** Bay Area’de de bir şubeleri mevcut.

ABD’deki şubesi vergiden muaftır ve kâr amaçlı çalışmaz.

Yani para kazanmak dışında birtakım **sosyal ve kültürel “uluslararası” amaçları** mevcut.

Kurum, Oxford’da bir de kütüphane oluşturmuş durumda. Burada yazmalar, mikrofilmler ve 15 dilde yayınlanmış kitaplar yer alıyor. Yılda iki defa yayınlanan bir dergileri (***Journal of the Muhyiddin ibn ‘Arabi Society***) bulunmaktadır. 1984 yılından beri İngiltere’de her yıl bir sempozyum düzenlemekteler. Aynı şekilde ABD’de de 1987’den beri her yıl sempozyum düzenliyorlar. Dünyanın çeşitli ülkelerinden akademisyenleri bu alanda çalışmaya teşvik ediyor, onları sempozyum çerçevesinde bu alana yönlendiriyorlar. (Bkz. http://www.ibnarabisociety.org/)

*

Bütün bunları babalarının hayrına mı yapıyorlar?..

Bu kadar masrafın altına yok yere mi giriyorlar?..

Neden bir yandan Selman Rüşdi gibilerle, diğer yandan **karikatür** çirkinlikleriyle Peygamber Efendimiz s.a.s.’i iğrenç bir şekilde aşağılamaya çalışırken öbür yandan İbn Arabî için bunca fedakârlıkta bulunuyorlar?..

Amaçları, Müslümanlar’ın değerini takdir etmekten aciz kaldıkları (!) “velîlerin sonuncusu”nun (!) kadr ü kıymetinin anlaşılmasını mı sağlamak?

Evet, İslâm alimleri, Ebussuud Efendi’den İbn Âbidin’e, İbn Haldun’dan Said-i Nursî’ye kadar hep bu şahsın kitaplarının okunmasının caiz olmadığını söylemişler, fakat, Batılılar tam tersini yapmak gerektiğini düşünüyor ve bunu çok mükemmel bir şekilde gerçekleştiriyorlar.

Neden?..

Rasulullah s.a.s. için çirkin karikatürler.. İbn Arabî'ye ise bir izzet, bir ikram!..

Neden?

İBN ARABÎLİK POTANSİYELİNİ HARCAMIŞ BİR ABBASÎ

Adı, Ali bin Osman Abbâsî idi.

23 Ocak 1807 günü Mekke'ye ulaşmış, altı gün sonra Kâbe'nin yıkanma merasimine şahit olmuş, bizzat Kâbe'nin içine girerek bu şerefli vazifeye katılmıştır.

Bu kırk yaşındaki zatın Kâbe'nin içine davet edilmesinin nedeni, Mekke eşrafının kendisine duyduğu derin saygıdır.

Saygının kaynağı ise, Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in amcası **Abbas**'ın soyundan geliyor olmasıdır.

Abbasî halifelerinin torunudur. Kusursuz Arapçası ve Arap kültürüne olan derin vukufu, onun önemli bir ailenin üyesi olduğunu göstermektedir.

*

1803'te, 36 yaşındayken Fas'a yerleşmiş olan bu soylu zatın kıymetine Faslılar da bilmişlerdir.

Bu sayede, emrine verilen köleler ve dolgun harçlıklarla Kuzey Afrika'da diyar diyar gezmiş, bu arada Mısır, Kıbrıs, Lübnan, Suriye ve Kudüs'ü ziyaret edip Mekke'ye hac ve umre için gelmiştir.

Haccın ardından 1807'nin sonbaharında İstanbul'a da gitmiş, Saray erkânıyla temas kurmaya çalışmıştır.

Ancak, bu soylu zat, Osmanlı bürokrasisinden beklediği ilgiyi görememiş, İstanbul'dan çabucak ayrılmıştır.

*

İşin aslına gelince..

Bu adam, aslında ne müslümandır ne de Arap..

Gerçek adı **Domingo Francisco Jorge Badia y Leblich** olan Barselona doğumlu **hıristiyan bir İspanyol**'dur.

İbn Arabî gibi İspanya (Endülüs) kökenlidir.

Domingo Leblich, 1 Nisan 1767'de asker bir babanın oğlu olarak dünyaya gelmiş, babasının görevi sebebiyle çocukluğunu geçirdiği İspanya'nın Almeria şehrinde Arapça'yı öğrenmiştir.

Gençlik çağlarında tıpkı bir Arap gibi yaşamaya başlamış, 1803'te, 36 yaşındayken yerleştiği Fas'ta "Ali bin Osman Abbâsî" ismiyle tanıtmıştır.

İstanbul'dan ayrıldıktan sonra İspanya'ya dönen Domingo Leblich, 1813'te Fransa'ya yerleşmiş, ertesi yıl, **müslüman Doğu'da gördüklerini yazıya döküp üç cilt halinde Fransızca olarak neşretmiştir**. Kitabının İngilizcesi 1816'da yayınlanmıştır.

*

Domingo, 1818'de, Fransızlar hesabına Ortadoğu'da casusluk yapmak için yeniden yola çıkar.

Adı bu defa "**Ali Osman**"dır.

Abbasîliği de yerinde durmaktadır, laf arasında bir punduna getirip "Abbâsî kökenli" olduğunu söylemeyi unutmaz.

Suriye içlerinde gezmeye başlayan Ali Osman, **Halep'te birkaç ay** yaşar.

Gördüğü ve şahit olduğu her şeyi titizlikle kaydetmektedir.

Bu arada, Lady Hester Stanhope isimli İngiliz bir kadınla tanışıp yakınlık kurar. Yeni müslüman olan Lady Hester, ülkesini terk etmiş, İslâm'ı yaşayabilmek için Halep'e yerleşmiştir.

Ancak Ali Osman'ın 30 Ağustos 1818 günü aniden ölür.

*

Buraya kadar anlattıklarımı ***Yeni Şafak*** gazetesi yazarı Taha Kılınç'ın 14 Ağustos 2019 tarihli yazısından aldım.

Kılınç'ın dediğine göre, bu gizemli seyyah ve casusun ölüm nedeni konusunda tarihçilerin ortaya attığı iki tez varmış..

Bazıları dizanteri nedeniyle hayatını kaybettiğini düşünürken, bazıları ise Ali Osman'ın gerçek kimliğini öğrenen Lady Hester tarafından zehirlendiğini iddia ediyormuş.

İkinci iddia doğruysa, Lady Hester'in de müslüman görünen bir İngiliz casusu olduğunu düşünmek gerekir.

*

Domingo Avrupa'ya dönmese, anılarını yazmasa, Doğu'da yaşamaya devam etseydi, tarihe İbn Arabî gibi mübarek ve muhterem biri olarak geçebilirdi.

Ne de olsa adamın Arapçası mükemmel.. Dinî bilgisi yeterli, zaten böyle mübarek bir adamı imtihan etme edepsizliğini kimse de yapmaz..

Saçmalasa bile "Vardır bir hikmeti" diye düşünülür.

Ense kulak, sarık sakal, cübbe şalvar yerindeyse mesele yok.

Anılarını yazmak yerine gerçek sufîlerin kitaplarından arakladığı bilgiler ile Eski Yunan'ın metafizik zırvalarını mezceden "irfanî" kitaplar yazsaydı, İkinci İbn Arabî olmayı garantileyebilirdi.

Ve bugün Batı'da adına "society"ler kurulabilir, kütüphaneler oluşturulabilir, dergiler yayınlanabilir, uluslararası sempozyumlar düzenlenebilirdi.

Yurdumun boş kafalı "yerli ve milli" Batı hayranları da o "society"nin "onur üyesi" yapılabilirlerdi.

Ve bu "onur"lular, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem için iğrenç karikatürler yayınlayan Batılılar'ın Ali bin Osman hazretlerini niçin balon gibi şişirdikleri konusunda kafa yormayı akıllarına getirmezlerdi.

İBN ARABÎ'NİN HEZEYAN TARİKATI

Tasavvuf dergisinin İbnü'l-Arabî özel sayısında, Doç. Dr. Abdurrezzak Tek imzalı *"İbnü'l-Arabî'yi Müdâfaa Amacıyla Kaleme Alınan Fetvâlar"* (Sayı: 23, 2009) başlıklı bir makale mevcut.

Bu fetvaların aşağı yukarı aynı şeyleri tekrarladıkları görülüyor.

Abdurrezzak Tek, makalenin son kısmında, fetvalardan çıkan **sonuçları 10 madde** halinde sıralıyor.

Bunlara bakınca şunu demek zorundayız: İbn Arabî böyle savunuluyorsa, ayrıca suçlamaya gerek yok.

Savunma diye yazılanlar, aleyhinde hüküm vermek için kâfidir.

*

Birinci madde, İbn Arabî'yi eşine rastlanmaz bir zümrüd-ü anka, bulunmaz Hint kumaşı ilan ediyor.

Bu nokta daha baştan sorunlu. Çünkü, Peygamber Efendimiz s.a.s.'in Cennet'le müjdelediği kimseler dışında kalanlar için konuşurken dikkatli olmak gerekir.

İmam Nevevî'nin ***Riyazü's-Salihîn***'e aldığı sahih bir hadiste, Resulullah s.a.s.'in *"**Hiç kimseyi övmeyin!** İlla da övecekseniz, 'Onu şöyle şöyle biliyorum, fakat **Allah'a karşı hiç kimseyi temize çıkarmam**' deyin"* anlamında bir uyarıda bulunduğu sabittir.

Bu maddeye göre İbn Arabî, *"zahiren ve batınen hakikat ehlinin imamı olarak tasavvufa ait hususları **her yönüyle yaşamış**tır"*mış.

Aslında zahiren bile yaşamamıştır ve bu, hayatına bakıldığında bilinmektedir. Hayat hikâyesi okunduğunda bu görülüyor.

Adamın **batınen** tasavvufa ait hususları her yönüyle yaşadığını **nasıl bilebiliyorsunuz**?

Bir insanın batını hakkında bu şekilde nasıl konuşulabilir?

Söz konusu fetvayı verenler, **gayb**e mi muttali oldular?

Gaybı biliyorlar mı?

Yukarıda aktarılan sözü söyleyebilmek için, gaybı bilmek de yetmez, aynı zamanda, "tasavvufa ait hususları her yönüyle", yaşayarak biliyor olmak da gerekir.

Dolayısıyla, bu ifade, hem fetvaları verenler, hem de söz konusu makaleyi yazan için, bir akıl ve ilim eksikliğini kanıtlayan belge niteliği taşır.

İbn Arabî'yi aklamaz.

*

İkinci maddeye gelince..

İbn Arabî'nin kitapları için fetvalarda şu söyleniyormuş:

> "Bu eserleri ancak itikadı sağlam ve irfanî bilgiye kâbiliyeti olanlar okuyup anlayabilir. Ehli olmayanların ise okuması câiz değildir."

Türkçe'si şu: Bu kitaplar, itikadı sağlam olmayanların sapıtmasına neden olur. Onların okumaları caiz değildir.

Adamın itikadı sağlamsa, senin, "itikadı sağlam olmayanları küfre ya da dalalete düşürecek" olan "irfan"ına ne ihtiyacı var ki?!

Bu kitaplar, **itikadı sağlam olmayanların itikadını sağlamlaştırmıyormuş, tam aksine, onları mahvedebileceği** için, böylelerinin okuması caiz değilmiş.

İster istemez insanın aklına Mahmut Erol Kılıç ve Ekrem Demirli gibi isimler geliyor.

Bu arkadaşlar, itikatları sağlam olduğu için mi böyle İbnü'l-Arabî'nin kitapları ile yatıp kalkıyorlar?!

Mahmut Erol Kılıç'ın "şeriat" konusunda yaptığı değerlendirmeler, onun "itikat" bakımından sağlamlığı konusunda bizi düşündürüyor.

Tabiî bir de, **Ibn Arabi' Society**'yi kurmuş olan İngiliz, Amerikan ve İspanyol keferesi var.

Bunlar, "itikat"ları "çok sağlam" vatandaşlar oldukları için mi "irfan" deryasına dalmışlar?

*

Üçüncü maddeye gelelim…

Bu maddede Şeyh'in sözleri için şöyle deniliyor:

> "Sözlerinin **zâhiri değil bâtını** dikkate alınmalı, ıstılâhî anlamları göz önünde bulundurularak buna göre **tevil** edilmelidir."

Bu cümleden üç sonuç çıkar:

Bir: Şeyh'in sözlerinin **zâhiri, savunulabilir nitelikte değil**dir.

İki: Sözlerinin **bâtını doğru**dur.

Üç: Sözleri **tevil edilmeli**dir. Tevil edilmeden doğru anlaşılamamaktadır.

Bir defa, **“usûl” ilkesi** olarak, her sözün öncelikle “zâhir”ine itibar edilmesi gerekir.

İkincisi, “bâtın” kapalı birşey olduğu için, bunda insanların ittifak etmeleri mümkün olmaz. **İttifak etmeyi gerektiren bir durum olsaydı, o artık bâtın olmaktan çıkar, “zâhir”e dönüşürdü**.

Dolayısıyla, Şeyh’in sözlerinin **zâhirine itibar** ettiğimizde, o sözlerin batınının “irfan” olduğunu söyleyenlerle “küfür” olduğunu iddia edenler **eşit derecede konuşma hakkına sahip** hale gelirler.

Tevil meselesine gelince.. Bu konuda Ömer Nasuhî Bilmen hocanın “***Büyük Tefsir Tarihi***“nde yaptığı bir nakilde dikkat çekilen husus önemlidir.

Kendi zamanlarında İbn Arabî hakkında ihtilaf eden ulemanın, ilmî otoritesinden dolayı hakem kabul ettikleri bir âlim, onlara şu anlamda bir cevap vermiştir:

> **“İbnü’l-Arabî’nin sözlerinin birçoğunun tevili mümkün değildir. İkinci olarak, din söz konusu olduğunda ancak masum olanın (peygamberlerin) sözü tevil edilir.”**

Vahiy dışında kalan sözler için şu söylenebilir: Tevil edilmelerini gerektiren bir durum varsa, o sözlerin bütünüyle atılması daha uygun olabilir.

Ayrıca, yukarıdaki “ıstılah” vurgusu da bir çelişki ortaya çıkarmaktadır.

Çünkü, ıstılâhî manayı dikkate almak, “bâtın”a değil, “zâhir”e göre hüküm vermek demektir.

Eğer **ıstılahtan söz ediyorsanız, artık “bâtın”dan bahsetmemelisiniz**.

Bu durumda, o sözlerin ıstılah anlamını dikkate alarak yorum yapanlara, “Bâtına bak!” diyemezsiniz.

*

Gelelim **dördüncü madde**ye..

Mümini tekfir etmenin küfür olması ilkesinden hareketle şöyle deniliyor:

> "… İbnü'l-Arabî'yi tekfir etmek küfürdür, ona sövmek fısktır, buğz etmek Hak'tan uzaklaşmaktır, küçümsemek dinden dönmektir".

Buna göre, mesela Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi, dinden dönmüş bulunuyor. Çünkü, İbn Arabî'yi küçümsüyor.

Aslında bu dördüncü madde ile ikinci ve üçüncü maddeler çelişiyor. Ama, yazı uzamasın diye bu bahsi geçelim.

Bu fetva, İbn Arabî'nin asla küfre düşmemiş olduğunu, kesinlikle mü'min olduğunu söylemek demektir.

Halbuki, mümini tekfir etmemek nasıl bir Ehl-i Sünnet itikadı ilkesi ise (ki hadîsten alınmadır), hakkında vahiyle tebşirat gelmemiş hiç kimseyi de "mutlak" olarak cennetlik ya da cehennemlik ilan etmemek de bir itikadî ilkedir (ve hadîslere dayanır).

Aynı şekilde bu fetva, İbn Arabî'nin kitaplarındaki "küfür" olan sözleri de "iman" ilan etmek demektir.

Halbuki, küfre iman unvanını layık görmek küfürdür. Harama helal, helale haram demenin küfür olması gibi.

Mesela, Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi, "***Musa Carullah Bigiyef'e Reddiye***" kitabında, İbn Arabî'nin ***Kur'an****'ın metninden habersiz* olduğunu, cehennem azabının sürekli olduğunu vurgulayan iki âyet bulunduğu halde, onun, "***Kur'an***'da cehennemin ebedîliği belirtiliyor ama azabın ebedî olduğu belirtilmiyor" diye bir sürü batıl keşif ortaya attığını yazmaktadır.

İbn Arabî bunu **bilerek yapıyorsa**, küfründe şüphe yoktur.

Bilmeden yapıyorsa, tevbe etmesi gereken bir zır cahil demektir.

Bu sadece bir örnek.. İbn Arabî'nin açık hataları saymakla bitmez.

Böylece, fetvalarda yer alan "İbn Arabî ilimde derya idi" lafı da, bir yalan ya da cehalet eseri haline gelmektedir. Nasıl bir derya ki, ***Kur'an*** ayetlerinden habersiz..

*

Ve **beşinci madde**:

> "… İbnü'l-Arabî'yi tekfir etmek demek onun velâyetine inanan sultanları (padişahları), şeyhülislam ve kadıları, âlim ve sufîleri alaya almak ve tekfir etmek demektir."

Bu madde aslında İbn Arabî'yi savunanların, şayet kafa bakımından şeytanlaşmamışlarsa, "az zeki" olduklarını ispatlar.

Çünkü, İbn Arabî aleyhinde fetva veren âlimlerin sayısı, ***TDV İslâm Ansiklopedisi***'ndeki ilgili maddede belirtildiği gibi, lehinde verenlerden fazladır.

Bu şahıslara göre, o aleyhte fetva veren ulemanın i'rabda mahalli yok. Onları değil müslüman, insan bile saymamak gerekiyor.

*

Fıkıhta şöyle bir ilke vardır: "Lazım-ı mezheb, mezheb değildir." Aynı şekilde, "Lüzum-u küfür değil, iltizam-ı küfür küfürdür" denilmiştir.

Alüyyü'l-Kârî, Taftazanî ve İbrahim Halebî gibi âlimler, İbn Arabî'nin eserlerinde küfür sözler bulunduğunu "delilleriyle" ortaya koymaktadır.

Ancak, Aliyyü'l-Kâri, "Sözleri küfürdür, kendisinin kâfir olduğunu söylemiyorum. Belki tevbe etmiştir, veya kitaplarına ekleme yapılmıştır vs." diyor.

Aynı şeyi **Ebussuud Efendi** de bir fetvasında söylüyor. İbnü'l-Arabî'nin şahsı hakkında hüküm vermeden, o sözlerin küfür olduğunu kabul etmek gerektiğini, küfür söz olduğunu kabul etmeyenlerin dinden çıkıp kâfir olacaklarını, **bundan şüphe edenin de kâfir olacağını** söylüyor.

Yani İbn Arabî'nin birtakım sözlerinin küfür olduğunun kabul edilmesi gerekmektedir. "Hayır, bunlar küfür değildir" demek küfürdür.

Fakat, İbn Arabî için kâfirdir demek zorunda olmayabilirsiniz.

Ancak, nasıl Aliyyü'l-Kârî, İbn Arabî'nin şahsı hakkında hüküm vermiyorsa, aynı şekilde İbn Arabî hakkında "Kâfirdir" diyenleri tekfir etmekten de kaçınmak gerekir.

Çünkü, delil olarak İbn Arabî'nin **kitaplarındaki küfür sözlere dayandıkları için**, haklı olmaları ihtimali çok büyüktür.

Keşf iddiasıyla, gaybı biliyorcasına, kafadan atarak konuşmuyorlar, delillere dayanıyorlar.

"Tekfircilik İbn Arabî için ve onun lehine yapılınca iyi birşeydir" diye bir itikad ilkesi yok.

Tevbe Suresi'nin 31'inci âyetinde belirtildiği gibi, ulemayı "rabler" konumuna getirmemek gerekir.

Eğer kitaplarındaki bütün sözler İbn Arabî'ye aitse, küfründen şüphe edilemez.

İngiliz'in **Ibn Arabi' Society**'sinin varlığı bile, tek başına, İbn Arabî'nin kitaplarında küfür ve şirk bulunduğunu anlamaya yeter.

Gâvur; iman ve irfan için para harcamaz.

*

En hoşu da **altıncı madde**; insanı güldürüyor:

> "İbnü'l-Arabî'yi tekfir edenler şeyh hakkında söylediklerini tevil etmeye çalışsalar da kabul edilmez."

Üçüncü maddede belirtildiği gibi, Şeyh'in kitaplarını hep "tevil" ederek okuyacaksınız.

Fakat, Şeyh karşıtlarının sözleri için tevili asla kabul etmeyeceksiniz.

"Bu taksimi kurt yapmaz kuzulara şah olsa", fakat, bu taksim, İbn Arabîci aklı kıt eşhasa yakışıyor.

Gerçekten, sadece bu madde bile, İbn Arabîciliğin nasıl bir "manyaklık" olduğunu ortaya koymaktadır.

Fazla söze lüzum yok.

*

Yedinci madde, dördüncü maddenin başka kelimelerle tekrarı, üzerinde durmaya değmez.

*

Sekizinci madde ise, önce İbn Arabî'yi eleştirenlerin "niyetlerini okuyor", kalplerini yarıp bakıyor, sonra da şu hükmü veriyor:

> "… böyle kişiler, ilim ve hikmetten nasibini almamış, cehalet karanlığında yüzen, ayet ve hadîslerin manalarını değiştiren ve hakikat diye insanlara uydurma hikayetler anlatan akılsız bir güruhtur."

Bu ilim ve hikmetten nasibini almamış, cehalet karanlığında yüzen akılsız güruh kimlerden oluşuyor, bir bakalım: **Şeyhülislam Ebussuud Efendi,** Allame Teftazanî, **Allame Aliyyü'l-Kârî,** İbrahim Halebî, **Ömer Nasuhi Bilmen hoca,** Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi, **İmam-ı Rabbanî,** Ahmed er-Rifaî k.s.**, Şeyh Ahmed Zerruk.**…

Akıllı kişilerden ise günümüzde en çok bilinen örnekler: **Adnan Oktar, Ahmed Hulusi, Ibn Arabi' Society** mensubu, gâvurun "dolmuşundan inmeyen" akademisyen taifesi..

Aslında, bu maddede yapılan değerlendirme, tam da İbn Arabî'ye ve takipçilerine yakışmaktadır.

İşleri güçleri *"hakikat"* diye uydurma hikâyeler anlatmak, ayet ve hadîslerin manalarını değiştirmek, hatta bazen yok saymak, sonra da "tevil" edebiyatı yapmak, "Gel vatandaş gel, 'bâtın'a, irfana gel!" çığırtkanlığına soyunmak..

*

Dokuzuncu maddede, halkın, sekizinci maddede sözü edilen "vaiz"lerden uzak durmaları istenmektedir.

Emriniz olur!

Ancak, bu adamlara göre, aslında halkın, İbn Arabî'nin kitaplarından da uzak durmaları gerekiyor. İkinci maddede böyle buyurulmuştu.

Demek ki, aralarında bir fark bulunmadığı kabul ediliyor.

*

Onuncu madde ise, **devlet**e, bu "vaiz"leri cezalandırma vazifesi yüklüyor.

Niye korkuyorsun kardeş? Senin sözlerin hak ise, cevap ver, devleti yardıma çağırma, nasıl olsa “Hak gelince batıl zail olur”.

İBN ARABÎ'DEN SEÇME ZIRVALAR

Bir gazete yazarı, *"**Şeyh Muhyiddin'**nin (Rahimehullah), (**Ekrem Demirli** çevirisiyle) **Fütûhât-ı Mekkiyye**'sinden yapa geldiğimiz seçmelerin bir yenisini okurlarımıza ... sunuyoruz"* diyerek birtakım alıntılar yapmış.

Şeyh'in bir zırvası şöyle: *"Akıllı kişi aklına 'kendini bağlar' diyen kişidir. Aklını kullanırsan cahil kalırsın."* (FM, 18/93)

Aklını **kullanırsan** değil, **salt aklınla yetinirsen**, sahih nakle, haber-i sadık'a (doğru habere) itibar etmezsen cahil kalırsın.

Mesela akıl, tek başına, ahiret hayatına ilişkin olarak ancak "mümkün / imkân dahilinde" hükmünü verebilir. Onun imkânsız/muhal ya da zorunlu/vacip olmadığını anlar. Bununla ilgili bilgi ancak **vahiy** kanalıyla elde edilebilir.

Ancak akıl, **İmam Matüridî**'nin (rh. a.) ***Kitabü't-Tevhîd***'de dile getirdiği gibi, burada yine devreye girer. Peygamberlik ve vahiy getirme iddiasıyla ortaya çıkan kişinin doğruluğunu **ancak aklımızı kullanarak** anlarız. Peygamberlerin "âdeten" (aklen değil) imkânsız sayılan şeyleri (ölülerin diriltilmesi, kayanın yarılıp canlı deve çıkması, denizin yarılması, bir surenin benzerinin yazılıp söylenememesi vs.) **pozitivist/maddî/materyalistik düzeyde** mucize olarak getirmeleri, onların peygamberliğinin ve dolayısıyla verdikleri haberlerin doğruluğunun, boş konuşmadıklarının delilidir. (**Kadir Mısıroğlu**, ***Tahrif Hareketleri*** kitabında, peygamberlik iddiasıyla tanınan **İskender Evrenosoğlu**'nu **Hulki Cevizoğlu**'nun programında izlediğini, Cevizoğlu'nun ondan, peygamberse masadaki bardağın kendiliğinden havaya kalkmasını sağlamasını istediğini, belki adamın bir cin yardımcısı vardır diye endişeyle beklediğini, fakat Evrenesoğlu'nun birşey yapamadığını yazıyor. Endişelenmesine gerek yoktu, çünkü, itikad kitaplarımızda belirtildiği gibi, peygamberlik iddia eden hiç kimse, cinler de yardım etse, hiçbir

olağanüstülük gösteremez. Tanrılık iddia eden belki gösterebilir, çünkü akıl, olağanüstülük de gösterse, bir “mahluk”un tanrı olamayacağını “tek başına” anlar.)

Peygamberlerin aksine, **Eflatun, Hegel ve Marx** gibi filozofların (ve de onlara hayranlık duyup taklit eden **Farabî** gibilerin, yine, Eflatuncu teorileri, **Şeyhülislam Mustafa Sabri Efend**i’nin ***Mevkıfu’l-Akl***‘da dikkat çektiği gibi, **tasavvufî keşif** adı altında pazarlayan İbn-i Arabî gibi “kerameti kendinden menkul” ariflerin) “metafizik” zırvaları ise delilden yoksundur, delilleri “Biz bunları anladık, çünkü çok zekîyiz, filozofuz, sıradan insanların kafası buna basmaz” şeklindeki “doğruluğu kendinden menkul”, ispatsız delilsiz, **pozitif/maddî** temelden yoksun hurafelerden ibarettir. (Marx’ın sözde bilimsel materyalizmi de pozitif/maddî düzeyde karşılığı bulunmayan, **Hegel idealizmi**nden çalınıp çırpılmış, tersyüz edilmiş bir kopyadır.)

*

Şeyh’in bir başka zırvası: *“Akıl tasarruf etseydi akıl olmazdı; tasarruf akla değil bilgiye aittir.”* (FM, 18/92)

Halbuki, akılsız bilgi olmaz. Nitekim **İmam Matüridî** (ve **Seyyid Şerif** gibi diğer muhakkikler), “kesin” bilgi edinme yollarının akıl, “sağlam” duyulara dayalı algılar (gözlem, müşahede, tecrübe) ve “doğru” haber (ki doğru haberin özel şartları vardır) olmak üzere üç olduğunu söylemekte, son ikisinin de akla raci olduğunu belirtmektedir. (**Keşf, sezgi, rüya** vs. de bilgi verebilirse de, kendi başlarına “kesinlik” taşımazlar.) Böyle olunca bilgi akıldan soyutlanamaz, ve tasarrufun **“akla değil** bilgiye” ait olduğu söylenemez.

Bir başka saçmalık: *“Bilgi, –kabil olmaksızın– kabili bilmektir. Bilgi öğrenmekten ve bilmekten sonra gerçekleşir.”* (FM, 18/112)

Birinci cümle, ikincisini çürütüyor. Ayrıca ikinci cümle **totoloji**den ibaret; boş gevezelik. “Kabil **olmak*sızın*** kabili bilmek” diye birşey varsa (ki mantıksız ve

tutarsız bir ifade), ve bu, “bilgi” ise, ancak akıl için mümkün olabilir. O zaman da bilgi, akıldan ayrılamaz. Bu zırva ile “kabil **olma*dan*** kabili bilmek” kastediliyorsa, bu da yine akıl için söz konusu olabilir.

*

Bir başka laf u güzaf: *“Şeyh Ebu Medyen’e ‘falanca falancadan, o da falancadan aktarmıştır’ denildiğinde şöyle derdi: Kurutulmuş et yemek istemiyoruz. Gidin taze et getirin!”* (FM, 2/353)

Bir defa, “*Falanca falancadan, o da falancadan aktarmıştır*” diyen kişi, eğer doğru söylüyorsa, başkalarının laflarını kendisine mal etmiyor, dürüst davranıyor, ayrıca sözün senedini de açıklıyor demektir. Nice “düşünür” bilinen kişi vardır ki, bilgilerinin kaynağını belirtmediği ve o kaynaklar bize ulaşmadığı için şöhret kazanmışlardır. İntihal (akademik hırsızlık), sadece bugünün sorunu değildir.

Doğru bilgi, hiçbir zaman değerini yitirmez; zamanla çürüyüp bozulan et gibi değildir.. Yanlış benzetme..

*

Bu akıl düşmanlığı son zamanların modası..

Ve bu rezalet, İslam’ı akıl dışı göstermeye çalışan İslam düşmanlarının da işine geliyor. Hem de çok..

Ayrıca, mutasavvıf/sufi geçinen kimi madrabazların, akla düşmanlık yapılırken akılsızca laflara ve hareketlere de hikmet nazarıyla bakılmasına ihtiyacı var.

Batıl inanç ve hurafeleri akıl terazisinde bir pula değmeyen hristiyan mistikleriyle aynı “tel”den çalıyor olmalarından dolayı kendilerinde Avrupaî bir entellik de bulabiliyorlar. Merhum **Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır** hocanın ***Metalib ve Mezahib*** adıyla Fransızca’dan çevirdiği felsefe kitabına yazdığı girişte belirttiği

gibi, Hristiyanlar, akla istinad edemedikleri için, işi getirip “gönül” edebiyatına bağlamışlardır.

En kötüsü de, bu “**İslam’ın hristiyanlaştırılması**” ameliyesini günümüzde birilerinin Ehl-i Sünnet dışı bir sahte Ehl-Sünnetçilikle yapmaları.

*

Bugünkü ağzı kalabalık, cübbesi uzun, kavuğu muhteşem korkulukların, acayip gürültü yapan içi boş davulların aksine, gerçek bir Ehl-i Sünnet alimi olan (Prof. **Sadeddin Ökten** ile **Hümeyra Ökten**‘in babası) **Celaleddin Ökten** hoca (ki, imam hatiplerin kurucusu olarak bilinir; mütebahhir bir Kelam âlimiydi) ***İslâm Mecmuası***‘nda şunları yazmıştır:

Yeni İlm-i Kelâm Dersleri [III]

Mahmut Celâleddin Ökten

Birinci Fasıl

1 – Ahkâm-ı Şer’iye: Şer’î hükümler

İslam dini, **bürhan**a dayanan doğru akîde ile aklı; Allah’a ibadet, ferdin ve cemaatin hukukuna riayet ile kalbi ıslah eder. …

1 — İtikad hükümleri: Başlıca iki nev’e ayrılır. ***Birinde*** **aklî bürhan**lar [akıl] aranır. **Zat-i Bâri’nin vahdaniyeti**ne, ilim ve kudretine, meşiyyet ve hikmetine, tedbirine, peygamber göndermesine iman gibi [Allahu Teala’nın varlığının akılla bilinemeyeceği ve ispatlanamayacağı iddiası asılsız ve akılsızca bir hurafeden ibarettir. İmam Matüridî’nin genişçe izah ettiği gibi, Allahu Teala kâinatı, varlığının ve birliğinin akıl yoluyla anlaşılmasını sağlayacak şekilde yaratmış, Allahu Teala’dan bir mevhibe olarak verilen akıl, insanların sorumluluğunun temelini oluşturmuştur: **“Ve**

(cehennemde) derler ki: Eğer (biz) işitir veya *akıl eder* olsaydık, bu alevli ateş ashâbı arasında bulunmazdık!" Mülk, 67/10] ***Diğerinde*** ise Kur'an-ı Kerîm'de ve Peygamber Efendimiz hazretlerinden **sübutu [varlığı, sabit oluşu] kat'î** olan hadîs-i şerîflerde [haber-i sadık / doğru haber] beyan buyurulan hususları teslim ve tasdik iktiza eder. Melâikeye, ahiret gününe iman gibi. …

İslam dini, **vahdaniyet-i Bârî (Allah'ın birliği) hususunda ancak *delil-i aklîye istinad* eder**. Vahdaniyet-i Bârî itikadı; **insanları, dinî veya dünyevî tahakküm ile tezlil eden (zillete düşüren, zelil eden) rüesa ve züemaya (başkanlara, yöneticelere) [körü körüne] boyun eğmeyi terk ettirerek** [kula kul olmaktan kurtararak, Allahu Teala'nın vahyi, emir ve yasakları karşısında hiç kimseye **dokunulmazlık / yasa üstülük** tanımayarak ve **yasa yapıcılık / tanrılık imtiyazı** vermeyerek] pek yüksek bir makama eriştirir. ["*(Peygamber) Kişisel arzularına göre de konuşmamaktadır." **Kur'an Yolu Meal ve Tefsiri**,* Necm, 53/3, https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Necm-suresi/4787/3-4-ayet-tefsiri%5D

(Kaynak: ***İslâm Mecmuası***, Ankara, naşiri: Kemaleddin Şenocak

Aktaran: Kadir Mısıroğlu, ***Benden Tarihe Haberler***, 2. b., İstanbul: Sebil Yayınları, 2017, s. 401.)

GAF EBESİ: İBN ARABÎ

“Filozoflar da kıskıvrak yakalandı!... Ve sonunda sıra, filozoflarının gafları sayesinde felsefenin yargılanmasına geldi (!?)..

“Şimdiye kadar felsefeden ve filozoflardan bir şeyler anlamak konusunda sıkıntılarınız mı oldu? Filozoflar sizi korkutuyor mu? Felsefeyi daha çok bir zar atımı gibi mi değerlendiriyorsunuz? Filozofların o karmaşık ve anlaşılmaz (!) sözlerini aslında isabetsizce atılmış ve yerlerini asla bulmayan taşlar olarak mı görüyorsunuz?

“O halde daha ne duruyorsunuz? Filozoflardan intikamınızı almanın tam sırası! İşte sonunda onlar da kıskıvrak yakalandı!... ***Filozof Gafları****, tüm yaşamı boyunca felsefeyi dava etmek isteyenler için olağanüstü iddialı ve kanıtlardan oluşan tam bir “suç” dasyası... Üstelik bu dosya için [Susurluk’ta olduğu gibi] herhangi bir ‘kamyon’ ve ‘mercedes’ feda edilmedi; sadece onların yazdıklarından yararlanıldı...”*

Filozof Gafları kitabının arka kapağında bu satırlar yer alıyor.

*

Gelelim İbn Arabî’ye..

Bu bilgili, zeki ve edebiyatı kuvvetli şarlatanın kitaplarında (**tevil** edilemeyecek türden) **küfür** olan gaflar bulunduğu bilinen birşey..

Bir de, kafatasında beyin yerine hayvan gübresi taşıyor olabileceğini düşündüren “akla ve mantığa zarar” gafları var..

Mesela, ***Yeni Şafak*** yazarı Yusuf Kaplan’ı <u>mest etmiş</u> bulunan şu gafı:

> İbn Arabî Hazretleri'nin, "**iyilik varlıktadır, kötülük yokluktadır**" sözünü ilk okuduğumda, beynimin nasıl zonk zonkladığını, ruhumda nasıl fırtınalar estiğini, önümde nasıl derin ve uçsuz bucaksız bir hakikat koridoru açıldığını, sürgit "işte bu, işte bütün mesele bu" diyerek engin bir tefekkür yolculuğuna çıktığımı, sayfalar dolusu şeyler yazdığımı bugün gibi hatırlıyorum.

Doğrudur, Yusuf'un beyni zonklamıştır.. İnsanın beyninin zonklaması için illa da iyi birşeyle karşılaşması gerekmiyor, kafasına tuğla düştüğünde nasıl da zonklar!

Uyuşturucu müptelaları vs. de sebepsiz yere bağımlı hale gelmiyorlar; ruhlarında fırtınalar estiğini, önlerinde derin ve uçsuz bucaksız koridorlar açıldığını görüyorlar.

Biraz daha ayağı yere basan tipler ise **alkol**le yetiniyor. Hemşerim şair **Hasan Hüseyin Korkmazgil**'in yeğeni Mehmet, ilkokulda sınıf arkadaşımdı, aynı sırada yan yana oturuyorduk. Bir gün dayısının bazı kitaplarını okumam için vermişti. Ayrıca, ilham gelmesi için dayısının önce içmesi gerektiğini de itiraf etmişti.

İbn Arabî'nin de uyuşturucu ile arasının iyi olduğunu söyleyenler yok değil. Doç. Dr. Hüdaverdi Adam şöyle diyor:

> İbn Arabî'nin muarızları tarafından ortaya atılan açıklamaların orijini Zehebî'ye dayanır. Zehebî, İbn Arabî'yi tenkitte çok ileri giderek onu deli olmakla itham eder "Ben İbn Arabî'nin yalanlarının kasdî olduğunu zannetmiyorum. (Söyledikleri), dünyayı terki "zühd"ü, sağlığına ve hayal gücüne kötü tesir eden bir oruç ve bir nevî delilik (sebebiyledir). "[ez-Zehebî, *Mîzânu'l-İ'tidâl fî nakli er-Ricâl*, 3/108; Kahire, 1325/1907, İbn Hacer, (Ahmed b. Ali b. Hacer el-Askalânî, *Lisânu'l-Mîzân*, 5/312; Haydarâbâd, 1331/1912] der. Daha sonraki tartışmalarda bu tema, İbn Arabî'nin uyuşturucu bağımlısı olduğu suçlamasına dönüşmüştür. Meselâ; el-Huseyn b. el-Ahdal "O, Mısırlı Şair İbnu'l-Fârid (öl: 632/1235) gibi

haşhaş ve diğer çeşitli uyuşturucuları kullanırdı….” der [İbnu'l-Ahdal, *Muhtasar*, 20a].

Yani hadîs hafızı, tarihçi ve kıraat âlimi Zehebî'ye göre, İbn Arabî'nin yalancılığında şüphe yok da, bu yalancılığın nedeni şüpheli, belki delilik, belki şarlatanlık.

*

Gelelim İbn Arabî'nin "**İyilik varlıktadır, kötülük yokluktadır**" şeklindeki zırvasına.

Böylece **varlık**, içinde kötülük bulunmayan birşey oluyor. **Varlık**ta, kötülük bakımından **yokluk** söz konusu.

Öte yandan, kötülük "**yokluk**"un bir vasfı ya da sıfatı haline geliyor. Buna göre y**okluk**, kötülükle vasıflanabilen bir **varlık**. Bir başka deyişle, bu zırvaya göre yokluk, bir tür varlık, öyle ki, sıfata sahip.

Oysa gerçek yokluk, sıfatlanma bakımından da yokluğu gerektirir.

Evet, bu taksime göre varlık ile yokluk arasında bir fark yok; iyilik ile kötülüğü, aralarında paylaşmışlar. Biri iyiliğin mekânı ya da mahalli, diğeri ise kötülüğün.. Böylece yokluk, en az varlık kadar varlık sahibi birşey oluyor.

İbn Arabî bu zırvayı haşhaş ya da başka bir uyuşturucu aldığı sırada yazdıysa kötü.. Eğer ayık kafayla yazdıysa, o daha da kötü.

MEHMED ŞEVKET EYGİ, EHL-İ SÜNNET İTİKADI VE İBN ARABÎ

Şu ifadeler, M. Şevket Eygi'ye ait:

> "Şu anda Türkiye'de 200'e yakın Kur'an tercümesi, meâli ve tefsiri bulunmaktadır. Bunların büyük kısmı, icazetli müfessir olma ehliyet ve liyakatine sahip olmayan ehliyetsiz kimseler tarafından para kazanmak için çalakalem tasnif edilmiştir. Bazısında çok vahim hatâlar bulunmaktadır. İslam bunlardan öğrenilmez derken gerçeği mi söylüyorum, yoksa hatâ mı ediyorum?" (***Millî Gazete***, 3 Temmuz 2011)

Bu konuda hata ettiği söylenemez. Bu ifadeler elbette doğru. Ancak, aşağıdaki sözler hem yanlıştır hem de kendi içinde çelişkilidir:

> "Şeyh-i Ekber Muhyiddin Arabî hakkında söylediklerin yanlıştır diyorsunuz. Onu tenkit edenler olmuştur ama medh eden ulemanın, fukahanın, sülehanın, evliyaullahın sayısı itiraz edenlerden yüz kat fazladır. Onun, medar-ı itiraz olan sözlerinin hepsi müevveldir. Ali Şeriatî'yi tenkit etmen yanlıştır buyurmuşsunuz. Kuzum Naşit Nuh beyefendi, insaf buyurunuz, Allahü Teala için 'O gerçek bir Janus'tur' diyen birini bir Müslüman olarak tenkit etmeyeyim de ne yapayım? Bir mü'min kemal sıfatlarla sıfatlı ve noksan sıfatlardan münezzeh Rabbülâlemîn'i iki yüzlü bir Roma putuna benzetebilir mi? Hem de benzetmeyi yaparken gerçek kelimesini kullanıyor. Te'vili ve müdafaası yok."

Buradaki, "Onu tenkit edenler olmuştur ama medh eden ulemanın, fukahanın, sülehanın, evliyaullahın sayısı itiraz edenlerden yüz kat fazladır" şeklindeki iddianın yanlış olduğu açık..

Nasıl yüz kat?..

Şayet İbn Arabî'yi savunanlar, yerenlerden hiç değilse birkaç kat fazla olsaydı, "yüz kat fazla" iddiası için, "Eygi, kesretten kinaye olarak böyle söylüyor" denilebilirdi.

Fakat, gerçekte, İbn Arabî'nin aleyhine fetva veren alimlerin sayısı, lehinde verenlerden fazladır. Nitekim bu, ***TDV İslâm Ansiklopedisi***'nde yer alan "İbnü'l-Arabî" maddesinde rakamlarıyla gösterilmektedir.

*

İkinci olarak, İbnü'l-Arabî ile Ali Şeriati'ye karşı yaklaşımlarında bir çelişki var. Şeriati'ye yönelttiği eleştirisinde elbette haklı, fakat aynı mantıkla İbn Arabî'yi de mahkum etmesi gerekirdi. Çünkü, onun sözleri de tevil kabul eden cinsten değil.

Nitekim, merhum Ömer Nasuhi Bilmen Hoca, bu gerçeği şöyle ifade etmektedir:

> "Muhyiddin-i Arabî'ye gelince, bunun ilme fadlen muktedir bir şahsiyet olduğu inkâr edilemez ve ahirete ne vechile gittiği de bilinemez.
>
> Fakat, **bir kısım sözleri vardır ki, bunlar dinî mikyasa muhaliftir, bunların bir kısmı, sahibinin fıskını, icmaya muhalefetini; diğer bir kısmı da iman dairesinden büsbütün çıkmasını müstelzimdir**.
>
> Muhyiddin'in kitaplarında, bahusus ***Fusûsu'l-Hikem***'inde bu gibi birçok sözlere tesadüf olunuyor, Firavun'un imanına, cehennem azabının adem-i devamına kail bulunuyor, âbide mabudiyet, mahlûka halıkiyet sıfatını izafe ediyor, bütün ecza-i kâinata birer hıssa-i ulûhiyet ayırarak onlara karşı yapılacak ibadetlerin Allah'a ibadet olacağını iddia ediyor, daha birçok sözler var ki, **hiçbir vechile tevcih ve tevili kabil bulunmamakta**.
>
> Eğer bu sözler de bütün dinî esaslara, lisan kanunlarına, kadim Sofiyye hazeratının nezih, perhizkârane sözlerine muhalif olmalarına rağmen, tevil edilirse artık cihanda batıl hiçbir söz kalmamak ve hiçbir batıl akide

bulunmamak icap eder. Bunun neticesinde sözler, maksatlara, hakikatlere delâlet hassasından mahrum kalır. Hâsılı bu sözler sarihtir, bunları tevile çalışmak zaittir, bunlar bir vecd ve sekir hâlinde söylenmiş şeyler de değildir. Çünkü, kitaplarda yazılmış, bunların ibkasına kailleri tarafından çalışılmıştır. Bu sözler, **masum halkın temiz akidelerini bozuyor, bir kısım kimseleri ilhada sevk ediyor**, evamir ve nevahîye itaat kalmıyor, kendilerinde birer rububiyet hıssası görerek birer firavun kesiliyorlar. Bu hâl ise hem ferdin, hem cemiyetin saadetine, intizamına muhaliftir."

(Ömer Nasuhi Bilmen, ***Büyük Tefsir Tarihi***, C. II, İstanbul: Bilmen Yayınevi, 1973, s. 507-510.)

Bu ifadeler bana ait değil.. Ömer Nasuhi Bilmen Hoca'ya ait..

Eygi, aynı yazısında şunları da söylüyor:

"İcazetli ulemanın, fukahanın, **Ömer Nasuhi Bilmen**'lerin, ..., **Şeyhülislam Mustafa Sabri**'lerin, ... ve benzeri muteber ve siqa ulemanın görüşlerini yazan yanılmaz."

Peki niçin aynı konuda Ömer Nasuhi Bilmen ve Mustafa Sabri Efendi gibi alimlerin sözlerine kulak vermiyor?..

Bir yazıya bu kadar çok çelişki fazla değil mi?!..

*

Ancak, Eygi, yanlışlarını ve çelişkilerini son hızla sürdürmeye kararlı görünüyor. Yukarıdaki ifadelerinin devamı şöyle:

"Evet **Şeyhülislam Mustafa Sabri** merhum bir konuda Muhyiddin Arabî'yi tenkit etmiş ama bu tenkit onun Şeyh-i Ekberliğine gölge düşürmez, çünkü te'vili ve açıklaması vardır."

Eygi, bu ifadeleriyle bir yandan, İbn Arabî'nin sözlerinin tevil kabul etmediğini söyleyen merhum Ömer Nasuhi Bilmen Hoca'ya, kendi tavsiyesinin aksine, muhalefet ediyor, diğer yandan da, Mustafa Sabri Efendi'nin İbnü'l-Arabî ile ilgili eleştirilerini basite indirgiyor.

Herşeyden önce, Mustafa Sabri Efendi'nin İbnü'l-Arabî ile ilgili tenkitleri "bir konu" ile sınırlı değildir.

Birincisi, Mustafa Sabri Efendi, İbn Arabî gibi mutasavvıfların vahdet-i vücud anlayışını çok sert ifadelerle reddetmekte, onların görüşlerinin "batıl" olduğunu açıkça belirtmektedir. (Bkz. Şeyhulislam Mustafa Sabri Efendi, ***Şeyhulislam Mustafa Sabri Efendi'nin Mısır Uleması ile İlmî Münâkaşaları***, çev. İbrahim Sabri, haz. Osman Erdem, İstanbul: Gül Neşriyat, 2005.)

İkincisi, Mustafa Sabri Efendi, İbn Arabî'nin "kader" anlayışını ayrıntılı bir şekilde tartışmakta ve yanlış olduğunu ortaya koymaktadır. (Bkz. Şeyhu'l-İslâm Mustafa Sabri Efendi, ***İnsan ve Kader (Mevkifu'l-Beşer Tahte Sultani'l-Kader***, çev. İsa Doğan, İstanbul: Kültür Basın Yayın Birliği, 1989, s. 353-372.)

Üçüncüsü, Mustafa Sabri Efendi, İbnü'l-Arabî'nin cehennemle ilgili görüşlerinin batıl olduğunu da ayrıntılı bir şekilde göstermektedir. (Bkz. Şeyhu'l-İslâm Mustafa Sabri Efendi, ***Musa Carullah Bigiyef'e Reddiye***, İstanbul: Bedir Yayınları, 1998.)

*

Eygi'nin, İbn Arabî'ye yönelik "tevilci" yaklaşımını eleştirdiği kesimler karşısında bırakması, onlar söz konusu olunca "çifte standart" sergilemesi ayrı bir çelişki.

Ayrıca, dinî ilimlerin "usûl"üne aykırı tevillerle "usûl" açısından suçlanamayacak olan tutumları da ayırmak gerekiyor.

Mesela, Eş'arîlik ve Matüridîlik, ehl-i Sünnet itikadî mezhepler olmakla birlikte, itikaden selefî olduğunu söyleyen birinin yanlış yolda olduğunu veya ehl-i Sünnet'in dışında kaldığını ileri sürmek doğru olmaz.

Şayet selefîlik adı altında inandıklarında Kur'an ve Sünnet'e aykırılık varsa durum değişir.

Bir kimsenin, henüz Eş'arîlik ve Matüridîliğin ortaya çıkmadığı bir dönemde İmam-ı Azam'ın kaleme aldığı ***Fıkh-ı Ekber*** kitabı çerçevesinde bir itikada sahip olması ve bunu selefîlik olarak görmesi mümkündür. Selefîliği İbn Teymiyyecilik veya Vehhabîlik olarak anlamamak gerekir.

Öte yandan, bugün Eş'arî ve Matüridî olduklarını söyleyenlerin, konunun uzmanları dışında, bu ikisi arasındaki farkları bilmedikleri görülmektedir. Eş'arî olduğunu söyleyen birinin belirli bir itikadî konuda Matüridiyye'nin görüşünü savunması veya tersinin olması durumuna sıkça rastlanmaktadır.

İki asır önce Nakşbendiyye tarikatını Hindistan'dan Irak, Suriye, Anadolu ve Kafkaslar'a taşımış olan Halid-i Bağdadî hazretleri de (ki medrese tahsili görüp icazet almış bir alimdir) itikaden selefî idi. Bir mektubunda şöyle demektedir:

> "Bu miskin kulun mezhebi seleflerin mezhebi, Sıddıkiyye olan tarikatı da, sahabe ve tabiin büyüklerinin yolu olduğundan, onların yasakladıkları şeylere dalmak [kader, irade vs. konularını tartışmak] ona zor gelir."
>
> (Esad Sahib, ***Mektubat-ı Mevlâna Halid***, haz. Dilaver Selvi ve Kemal Yıldız, İstanbul: Umran Yayınları, 1993, s. 138.)

Yine, Halid-i Bağdadî hazretlerinin mektuplarını biraraya getirmiş olan yeğeni ve Nakşî şeyhi Esad Sahib, eserde yer alan son mektubun yazılmış bulunduğu zat (Allame Muhammed Emin Süveydî) hakkında şu bilgiyi vermektedir:

> “Kendisi itikadda selefî, mezhebde Şafiî, meşrebte Nakşibendî ve Halidî idi.” (***A.g.e.***, s. 315.)

Ancak, Eş’arîliğin ve Matüridîliğin, gerçekte selefin mezhebini bid’at fırkalara karşı savunma çabaları sonucunda ortaya çıktığını gözardı etmemek gerekir.

.

KENDİSİNİ BİLE TANIYAMAMIŞ BİR GAFİL NASIL ARİF-İ Bİ’LLAH OLABİLİR?!

Zannedilenin aksine, **İmâm-ı Rabbânî**’de, **vahdet-i vücudçulara yönelik bir “şirk” suçlaması** mevcuttur. Bunun altının çizilmesi gerekir. Çünkü 271. mektupta şöyle demektedir:

> “Sofiye, Yüce Hakk’ın gayrına olan vücudiyeti, gayriyet unvanı ile bilmedikçe, şirkten halâs olmazlar.” (***Mektubat***, çev. Abdulkadir Akçiçek, C. 1, s. 677.)

Yani, İmâm-ı Rabbânî’ye göre, Allahu Teala’nın dışındaki varlıkları, Allahu Teala’nın varlığının bir parçası haline getirmek, şirktir.

Elbette bunu yapanlar birtakım felsefî değerlendirmeler vs. yapacaklar, ortaya sözde derin düşünceler süreceklerdir. Önemli olan sonuçta neye inanıldığıdır.

Bu tarz akıl yürütmelerin temeli, aslında Eski Yunan metafiziğinden ibarettir.

*

Akıl yürütme olayı iki şekilde gerçekleşir: Birincisinde, kâinattaki düzen ve intizamın kendiliğinden gerçekleşemeyeceği ve iki tanrının bulunması durumunda yer ve gökteki nizamın bozulacağını düşünme kabilinden kelâm ilmine temel teşkil eden bir tefekkür, bir burhan-ı aklî vardır.

İkincisinde ise, felsefî rasyonalizm ya da idealizm olarak adlandırılan metafizik söz konusudur. Bu, gerçekte bir akıl yürütme değildir. ***Kur’an***’da, Bakara Suresi’nde geçen ifadeyle **ümniyye**dir, kuruntudur.

Eski Yunan metafiziği de, neredeyse bütünüyle ümniyye ve kuruntudan, felsefî spekülasyon ve tahayyülattan ibarettir. Vahdet-i vücud felsefesi de bunun bir uzantısıdır. Eski Yunan metafiziğinin İslâm düşüncesine sızmasının bir ürünüdür.

Bu yüzden, Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi şöyle demektedir:

> "Usûluddîn uleması, âlemin ortaya çıkışı meselesinde yalnız felsefeciler ile tartışır, vahdet-i vücudu savunan sufîleri onların bir parçası kabul ederek, dikkate bile almazlar."
>
> ((Şeyhulislâm Mustafa Sabri Efendi, ***Şeyhulislâm Mustafa Sabri Efendi'nin Mısır Ulemâsıyla İlmî Münâkaşaları***, çev. İbrahim Sabri, haz. Osman Erdem, İstanbul: Gül Neşriyat, 2005, s. 182.)

Eski Yunan düşüncesi, sadece vahdet-i vücud anlayışı çerçevesinde değil, "feyz" kavramı ile de tasavvuf düşüncesine sızmış bulunmaktadır. Feyz, taşıp ortaya çıkma anlamına gelmektedir. Eflatun'a göre varlık, Tanrı'dan feyz (taşma) yoluyla meydana gelmiştir. Farabî ve İbn Sina gibi "müslüman felsefeciler" bu anlayışı İslâm dünyasına taşımışlardır. Mesela Farabî, ***el-Medinetü'l-Fazıla***'sında, varlığın bu şekilde ortaya çıktığını ileri sürmüştür. Mutasavvıflardaki feyz düşüncesi de, Eflatun felsefesinin izlerini taşımaktadır. Daha doğrusu, felsefeden bilerek ya da bilmeyerek etkilenen mutasavvıflar, Farabî gibi isimler üzerinden bu tür düşünce ve kavramları almış bulunmaktadırlar. Gerçekte feyz kavramının ***Kur'an***'daki kullanımı mutasavvıflar arasında bilinen anlamıyla tamamen ilgisizdir ve maddî bir dünyevî olay ile ilgilidir.

Felsefeden olan bu etkilenmeyi, İmâm-ı Rabbânî de itiraf etmektedir:

> "Felsefeye dair tetkiklerin, kelâma dair tetkiklerin çoğu, bu seyr ü sülûk işinde yardımcı olmuş; Yüce Sultan Zat'ın ilahî maarifini elde etmeye vasıta durumuna girmiştir." (***Mektubat***, C. 2, s. 943.)

Ancak, kelâmcıların dinin temelleri konusundaki bilgileri sağlam olduğu için, onların felsefecilerle hesaplaşmasına karşılık, ilimsiz mutasavvıfların genellikle dalâlete düştükleri, sapıttıkları görülmektedir.

İmâm-ı Rabbânî'nin başka ifadelerinin ise, yukarıdaki ifadelerinin tam zıddı bir nitelik taşıdığı görülmektedir:

> "Şimdi.. kala kala hendese ve benzeri ilim kaldı.. Bunların da kendine göre çeşidi ve hususiyeti vardır. Bunlar da tam ve muntazam olsalar dahi, lüzumu nedir?. Neden dolayı onlara ihtiyaç duyulur ve ahiret azaplarından hangisi onunla uzaklaşıp gider.
>
> "Allahu Teala'nın kuluna yüz vermemesine alamet odur ki: Kendisini malayani ile meşgul eder.. Her ne şey ki, ahirette faydalı değildir, bu, malayani grubuna dahildir.
>
> "Mantık ilmi, bir alettir. Dediler ki: Hatadan korur. Halbuki o, kendilerine, en üstün maksadda faydalı olmadığı gibi, kendilerini galattan ve hatadan da çıkarmamıştır. Durum bu olunca, başkalarına nasıl faydalı olur ve hatadan kurtarır."
>
> (***Mektubat***, C. 2, s. 1336.)

Görüldüğü gibi, İmâm-ı Rabbânî'nin önceki ifadeleri ile bu ifadeleri ifrat ile tefrit durumundadır. Gerçekte, Allahu Teala'ya iman ve seyr ü sülûk konusunda felsefeden (yani vahiy dışı metafizikten ve ümniyye kabilinden spekülasyonlardan) uzak durmak gerekirken, hendeseden (mühendislik ilimlerinden ve matematikten) uzak durmamak gerekirdi, gerekiyor. Klasik mantığın da bir kısmı lüzumsuz olmakla birlikte faydalı yönleri bulunmaktadır. Felsefenin metafizik kısmının ise hiçbir faydası yoktur, baştan sona ("İlk Sebep" adı altında Allahu Teala'nın varlığını tasdik durumu hariç) hurafeden ibarettir; vahyin alternatifi olarak ortaya sürülmektedir. Faydasız, hatta zararlı olanı alıp, faydalı olanı terk etmek,

savunulabilecek bir tutum değildir. İslâm dünyası, hendeseden uzaklığın sonuçlarını çok acı bir biçimde yaşadı ve hâlâ da yaşamaktadır. Felsefeden tasavvufa sızan düşünceler ise, saf ve hakikî tasavvufun (ihlas ve tevekkül gibi hasletlerin) yerini zamanla lafazanlığın ve kimi zaman da bozuk itikatların alması ile sonuçlanmıştır.

Bununla birlikte, İmâm-ı Rabbânî'nin hendese ile ilgili yanılgısı, dünyevî bir yanılgıdır, ona dinî açıdan zarar vermez. Buna karşılık, felsefenin (ümniyye kabilinden metafiziğin) etkisiyle itikadî alanda ortaya çıkacak savrulmalar son derece tehlikelidir. Bu yüzden, İmâm-ı Rabbânî'nin şu uyarısı önemsenmelidir:

> "Bilhassa, hayalî keşiflere, misalî suretlerin zuhuruna aldanarak, ehl-i sünnet ve'l-cemaat itikadından inhiraf etmekten sakınınız.... Zira, bu fırka-i naciyeye tâbi olmadan, necat tasavvur edilemez." (***Mektubat***, C. 2, s. 1362.)

Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'ten olma konusunda duyarlı olanların, vahdet-i vücud gibi konularda da bu çizgiyi korumaları gerekir. Sıra İbn Arabî'ye gelince standart değiştirip çifte standarda geçiş yapmak olmaz.

İbn Arabî'nin kitaplarında yer alan öyle sözler var ki, onlar mesela İbn Teymiyye'nin veya Şiî alimlerin eserlerinde yer alsaydı, kimse tevil etmeye gerek duymazdı.

*

Rıhle dergisinin tasavvuf konulu sayısında, Seyda Şeyh **Mehmed Emir Er** hoca ile yapılmış bir röportaj da yer alıyor. Seyda Şeyh, kendi başına seyr ü sülûkta bulunmaya çalışan bir şahıstan bahsediyor; gaipten bir sesin kendisine "**Sen Mehdî'sin**" dediğini duymuş ve buna inanmış. Doğal olarak, bu keşfinden dolayı kimse onu Mehdî kabul etmemiş, etmeye gerek görmemiş. Mehmed Emin Er hocaya göre, bu şahsın hatası, kâmil bir mürşidin gözetiminde bulunmayışı..

Bu doğru, ancak tek neden bu değil. Temel sebep gerçekte söz konusu şahsın ilimden yoksun bulunması.. Şayet o, ilim sahibi olsaydı, şer'î deliller arasında bu tür gaipten gelen seslerin bulunmadığını bilirdi. Her gaipten duyulan sesin, her keşfin sahih olması gerekmediğini de bilirdi. Mehdî'nin hadislerde geçen özelliklerini de bilir ve kendisinin Mehdî olmadığını anlardı.

Benzer şekilde, köken olarak Arap olduğu için Arapça'yı iyi bilen, akıcı bir şekilde konuşup yazabilen bir kişi, kendisinin güya "evliyanın sonuncusu" olduğunu keşfettiği zaman, şayet "dengeli" ve kâmil bir şahıssa, bu keşfinin saçmalıktan başka birşey olmadığını itiraf etmesi gerekirdi.

Türk ya da Kürt olması hasebiyle Arapça bilmeyen, kitap yazmaya birikimi yetmeyen bir gariban kendisinin Mehdî olduğunu keşfettiğinde onu karakola şikayet edenler de, şayet ilme önem verselerdi, kitap yazmış bir başkası kendisini "hatemü'l-evliya" ilan ettiği zaman onu baştacı etmezlerdi. Onun da, bu gariban Mehdî gibi suçlanması gerektiğini bilirlerdi.

Üstelik, gaipten bir ses duyduğu için kendisini Mehdî zanneden ilimsiz bir adam öncelikle acınmayı hak eder, ama dünya kadar bilgisi bulunan bir âlim kendisini hatemü'l-evliya ilan ettiği zaman, mazur görülemez.

Kendisi hakkındaki bilgisi böyle olan, daha nefsini doğru dürüst tanıyamamış bir adamın, Rabbini de tam tanıyabileceği şüphelidir. Böyle bir adamın marifetullah edebiyatına itibar edilemez..

Böyle bir kimse, onun için "şeyh-i ekfer" denilmese veya dememek gerekse bile, "şeyh-i ekber", "sultanü'l-arifîn" vs. diye asla anılamaz.

İBN ARABÎ'NİN HZ. EBUBEKİR'E KARŞI EDEPSİZLİĞİ

İmam-ı Rabbanî, İbnü'l-Arabî hakkında şunları yazmaktadır:

> "(İbnü'l-Arabî) şöyle demiştir:
>
> " 'Bizden alim olan da vardır; bizden cahil olan da şöyle demiştir: İdrak etmekten yana acizlik, idraktir.'...
>
> "Subhanallah.. Bu sözün diyeni Hazret-i Sıddık'tır.... O, irfan sahiplerinin başı olup sıddıkların da reisidir." (***Mektubat***, C. 2, s. 1484.)

Görüldüğü gibi, İbnü'l-Arabî'ye göre, kendisi alimdir, Hz. Ebubekir r. a. ise cahildir.

Bu şahsa göre, Hz. Ebubekir'in, "Allahu Teala'yı idrak etmekten aciz olduğunu bilmek, idraktir" şeklindeki sözü de cehalet olmuş oluyor.

İmam-ı Rabbanî, sözlerini şöyle sürdürüyor:

> "Şaşılacak iştir ki, Şeyh bu kıyl ü kal ile, bu şathiyat (saçmalık) sözleri ile nazarda (teorik bakış çerçevesinde) makbullerden zahir olur, evliya-i mükerremîn arasında müşahede edilir." (***Mektubat***, C. 2, s. 1484.)

Aslında İmam-ı Rabbanî'nin bu değerlendirmesi de şaşılacak bir iştir. Hz. Ebubekir r.a.'in makamı malumdur. Bu ümmetin en üstünüdür. Cennetle müjdelenmiştir. Muhacirîndendir, Bedir ehlindedir. Biatü'r-Rıdvan'da bulunmuştur. Raşid halifelerin ilkidir.

Peki, İbn Arabî hakkında ne vardır?..

Bir yığın ihtilaf..

Ulema onun hakkında ikiye ayrılmış, lehinde de, aleyhinde de fetva verilmiştir. Ancak, ***TDV İslâm Ansiklopedisi***'nin ilgili maddesinde de belirtildiği gibi, aleyhinde fetva verenler çoğunluktadır.

Daha yaşarken Mısır uleması katline fetva vermiş, birçok kişi onun **zındık** olduğunu söylemiştir.

Aleyhinde fetva verenler, eserlerindeki açık ifadelere dayanırken, onu savunanlar bir yığın yerli yersiz tevilde bulunmak zorunda.

*

Mesele, biraz Hz. Ali konusundaki ihtilafa benziyor. Ehl-i Sünnet, Hz. Ali'nin cennetle müjdelendiğini, raşid halifelerin dördüncüsü olduğunu, ashab arasındaki ihtilaflarda haklı konumda bulunduğunu söylüyor. Şia ise, birtakım tevillerle onu ilk imam (halife) yapıyor. Tevilde biraz daha fazla maharet gösterenler Hz. Ali'nin peygamber olduğunu iddia ediyorlar. Hızını alamayanlar ise, onu tanrı ilan edecek kadar beceri sergiliyor. (Bunu ben söylemiyorum, ***Milliyet***'in promosyonu ***Büyük Larousse Ansiklopedisi***'nin Alevîlik maddesi söylüyor.)

Hz. Ebubekir'den altı asır sonra Eski Yunan metafizikçilerinden "feyz" alan bir Endülüslü çıkıyor, Hz. Ebubekir'in aslında ayetlere dayanan sözünü cahillik olarak nitelendiriyor. Kendisi alimmiş de, Hz. Ebubekir cahilmiş..

Yarışı burada bıraksa iyi.. "**Altın ve gümüş kerpiç**" edebiyatı, hatemü'l-evliya hurafeleri ile Hz. Peygamber s.a.s. ile boy ölçüşmeye kalkışmıştır.

Birileri de, böyle birinin **şatahatına (saçmalıklarına)** kulp takmaya uğraşıp duruyor.

Sanki bu adamın velîliğine inanmak, imanın yedinci şartıymış gibi..

İmam-ı Rabbanî, sözlerini şöyle sürdürüyor:

> “Onlar ki, Şeyh’i reddederler, tehlikededirler.. Onlar ki, Şeyh’i kabul ederler; bunlar dahi aynı şekilde tehlike içindedirler. Yerinde odur ki: Şeyh kabul edile; amma bu muhalefet sözleri kabul edilmeye. Orta yol budur. Yani; Şeyh’in kabul edilmesinde ve edilmemesinde.. Bu Fakir’in seçtiği yol da budur.” (***Mektubat***, C. 2, s. 1484.)

Gerçekte en ihtiyatlı ve makul yol, sözlerinin reddedilip kabul edilmemesi, kendisinin durumunun da, Allah’a bırakılmasıdır. Kıyamet günü Allahu Teala bize, “İbn Arabî’yi niye kabul etmedin?” diye sormayacaktır. Bu şahsın eserlerinde birtakım küfür ve şirk içeren ifadeler vardır. Hz. Ebubekir gibi bir şahsiyete karşı edepsizlik de sergilenmiştir. Ama belki tevbe etmiştir ya da bu ifadeler kitaplarına başkaları tarafından eklenmiştir diye durumunu Allahu Teala’ya havale etmek, en doğrusu gibi görünmektedir.

Nitekim Ali el-Kârî de (Aliyyü’l-Kârî) onunla ilgili eserinde böyle yapmış bulunmaktadır. (Bazı fehm ve idrak yoksunu kişiler, "Kim benim bir dostuma düşmanlık ederse ben ona harp açarım" mealindeki hadîs-i kudsîden hareketle, İbn Arabî'nin herhangi bir şekilde tenkit konusu yapılmasını cahil zanlarınca tehlikeli kabul etmektedirler. Hz. Ebubekir'in Allah dostu olduğu kesindir, İbnü'l-Arabî içinse böylesi bir kesinlik yok. Ne yazık ki, İbn Arabî, Hz. Ebubekir r. a. gibi bir Allah dostuna düşmanlık etmiş bulunmaktadır.)

KENDİNİ HAVASSÜ'L-HAVASTAN, SEÇKİNLERİN SEÇKİNİ KİTLEDEN SAYMA UCUB VE KİBRİNİN ADI TASAVVUF OLMUŞ

İmam-ı Rabbanî'nin tavsiye ettiği gibi "Şeyh'in kendisini kabul edip muhalif fikirlerini reddetme" tavsiyesinin ışığında yol alanların birçoğunun bir süre sonra, o muhalif fikirleri de benimsedikleri görülüyor.

Halil Baltacı'nın ***Rıhle*** dergisinin tasavvuf konulu sayısında yayınlanan yazısı da bu nitelikte..

Yazının spotlarından biri şöyle:

> "Hakşinas bir çaba sarf edilip ön yargısız olarak yaklaşıldığında gerek aklî ve gerekse şer'î deliller İbnü'l-Arabî'nin, kendisine yöneltilen suçlamalardan ve küfür ithamlarından mualla ve müberra olduğunu ortaya koymaktadır."

İbnü'l-Arabî sadece küfür ithamlarından değil, "kendisine yöneltilen suçlamalardan" da mualla ve müberra imiş..

Peki ne gösteriyormuş bunu?..

Aklî ve şer'î deliller..

Ancak, Baltacı Halil, nedense lütfedip bu aklî ve şer'î delilleri yazmıyor. Üstelik de bu Baltacı, bir üniversitede yardımcı doçent imiş..

Siyasal propaganda ve ticarî reklam, iddiada bulunma ve ispatlamaya çalışmaktan kaçınma esasına dayanır. İlmî çalışmalar ise, her iddianın delillendirilmesi suretiyle yapılır. Bedihiyat, aksiyomatik doğrular başka..

Baltacı Halil ise, yukarıdaki iddiayı seslendiriyor, fakat sözünü ettiği aklî ve şer'î delilleri bulma ödevini okuyucuya yüklüyor.

Ama bu, zor bir ödev.. Çünkü, olmayan aklî ve şer'î delilleri bulmak mümkün değil..

*

Adama sormazlar mı, hangi şer'î delil sana cehennem azabının ebedî olmadığını söylüyor?.. Tam aksi yöndeki ayetleri nasıl görmezden gelebiliyorsun?..

Sana hangi aklî delil, Firavun'un imanlı öldüğünü gösteriyor?..

Hangi aklî ya da şer'î delil, Hz. Ebubekir'in cahil olduğunu sana bildiriyor?..

Doğal olarak, bunlara aklî ve şer'î delil bulmak mümkün olamaz.. Ancak, Baltacı'nın cephanesi tükenmiş değil, yedek levazımat kenarda bekliyor. Sözü edilen aklî ve şer'î delilleri bulmak için "hakşinas bir çaba sarfedip ön yargısız yaklaşmak" gerekiyormuş.

Görüldüğü gibi, İbn Arabî'nin payına hakşinaslık ve ön yargısızlık düşüyor. Hz. Ebubekir'in payına ise cahillik..

Bu taksimi kurt yapmaz, kuzulara şah olsa..

Baltacı'nın aklı ve Şeriat'ten bulduğu deliller, ona, "hakşinas ve ön yargısız" biçimde, İbn Arabî'nin hatemü'l-evliya olduğunu söylüyor olmalı..

Sekiz asırdır evliyasız bir dünyada yaşıyormuşuz..

Baltacı'nın aklı ve bulduğu (fakat yazamadığı) şer'î deliller böyle söylüyor olmalı..

Aklî ve şer'î deliller bahsini bu kadar ayağa düşürmek bir akademisyene yakışmıyor.

*

Halil Baltacı'nın ilmî bir temele ve dolayısıyla delile dayanmayan, propaganda ve reklam tekniğiyle dile getirilen iddiaları önceki yazıda aktardıklarımızla da sınırlı değil.

Diyor ki:

> "İbnü'l-Arabî'yi tenkid edip eleştiren Müslüman alimlerin çoğunluğunu selef alimlerinin oluşturması sebepsiz değildir."

Bir defa, İbn Arabî'yi eleştiren alimler için belki **selefî** denilebilir, fakat **selef** alimi denilemez. Şayet İbn Arabî'yi eleştirenler (ki zamansal olarak bu mümkün değil) selef alimleri olsaydı, ortada zaten mesele kalmazdı. Selef alimleri bu ümmetin gözbebeğidirler..

Bu şekilde yerli yersiz selef kelimesinin kullanılmasının sebebinin, son zamanlarda Vehhabîlerden bazılarının aşırılıkları yüzünden selefîlik kelimesinin kazanmış bulunduğu olumsuz anlam olduğu anlaşılıyor. Denilmek isteniyor ki, "Görüyorsunuz, İbn Arabî'yi selefîler eleştiriyor, demek ki İbn Arabîcilik iyi birşey.." Bu, sakat bir mantıktır. Bilimsel bir yaklaşım da değildir, bir tür psikolojik manipülasyondur. Mugalatadır.

Devam ediyor Baltacı:

> "Selefî düşüncenin genel olarak nakil dışında delil kabul etmemesi, dinin Hz. Peygamber'le tamamlandığı görüşünden hareketle sonradan ortaya konulan her türlü fikir ve görüşe bir anlamda bid'at ve dalalet olarak bakılması bu durumu daha anlaşılır kılmaktadır."

Bu ifadeler de, Baltacı'nın selefî düşünce (selefin yöntemi) hakkında doğru dürüst bir fikrinin bulunmadığını gösteriyor.

Dinî konularda nakil dışında delil kabul etmemek için selefî olmaya gerek yok, müslüman olmak yeterli.. Akaid kitaplarımızda, bilginin kaynağı olarak şu üçü zikredilir: Akıl, sağlam duyular, haber-i sadık. Nakil, haber-i sadık demektir. Dinî konularda doğal olarak nakil (Kitap ve Sünnet) dışında delil kabul edilmez; akıl burada sadece vahyin muhatabı ve onun doğru anlaşılmasının vasıtasıdır. Aynı zamanda da teklîfin (mükellef olmanın) şartıdır. İcma ve kıyas da aslında (ilki zımnen, ikincisi ise açık biçimde olmak üzere) Kitap ve Sünnet'e (nakle) dayanır. Kitap ve Sünnet'e aykırı bir nitelik taşıyan **icma** söz konusu olamaz. İcma, aklın Kitap ve Sünnet'in emrine verilmesi anlamına gelir. Kıyas için de aynı durum söz konusudur. Dinî konularda bazen taklid caiz olsa bile, esas olan ittibadır. İttiba ise, içtihat ya da kıyasın kendisine değil, onun dayandığı (Kitap ve Sünnet'ten, nakilden) delile tâbi olmaktır.

Dinin Hz. Peygamber s.a.s. ile tamamlanması ise bir "görüş" değil, **nass**tır. Allahu Teala, "Bugün dininizi tamamladım" buyurmuştur. Dinde sonradan ihdas edilen herşeyin **bid'at** ve her bid'atin de dalalet olduğu da yine Hz. Peygamber s.a.s. tarafından bildirilmiştir. Selefîlik bu ise, her müslüman selefî olmak zorundadır.

Daha sonra Baltacı, İbn Arabî'ye yöneltilen eleştiriler ile İmam-ı Azam Ebu Hanife, Fahreddin-i Razî, Haris-i Muhasibî ve İmam Gazalî gibi isimlere yöneltilen eleştirileri aynı kategoriye dahil ederek, sapla samanı birbirine karıştırmaktadır. Böylece okuyucuya, "Ebu Hanife'yi bile eleştirenler, İbn Arabî'ye ne yapmaz!" mesajı verilmektedir. Bu mantık, birisinin çıkıp **Kadıyanîliğin** kurucusunu, "Ama Fahreddin Razî de eleştirilmişti" diye savunmasına benzemektedir. Önemli olan İmam-ı Azam'ın da eleştirilmiş olması değildir, İbn Arabî'nin tezlerinin kendi başına doğruluk ya da yanlışlığıdır.

Baltacı, sözlerini şöyle sürdürüyor:

> "Selefî alimlerin genelde tasavvufa özelde İbnü'l-Arabî'ye yaptıkları tenkit ve itirazların, ciddî ve derinlemesine tahlillerden uzak sathî tenkitler olarak

kaldığı söylenebilir. İbnü'l-Arabî'yi müdafaa edenlerin selefî alimler için 'zahir alimleri', 'ulema-i kışrî veya ulema-i rusum' (kabuk alimleri veya şekil alimleri) gibi nitelemede bulunmaları aslında biraz da bu durumdan kaynaklanmaktadır."

Bu ifadelerin yazarı için iki şey söylenebilir: Ya, demagoji yapmada ustalaşmış biridir, ya da gerçekte derin ve ince düşünme yeteneğinden mahrum biridir. İkincisinin geçerli olduğunu sanıyorum.

Aslında akaide ilişkin konularda çok derin tartışmalara girmek doğru değildir. Mesela **kader** konusunun tartışılmaması istenmiştir. Hz. Peygamber s.a.s. kendisine çok fazla soru yöneltilmesini de teşvik etmemiştir. "İlim bir nokta idi, onu cahiller çoğalttı." Gerçek ilim, laf kalabalığı değildir. Derin tartışmalara girmek de değildir. Mesela Ashab-ı Kehf hakkında **"zahirî/yüzeysel bir tartışma"**nın (mirâun zâhirun) ötesine geçilmemesi istenmiştir (Kehf, 18/22). "İşte onun için sen (tevhide) dâvet et ve emrolunduğun gibi dosdoğru ol. Onların heveslerine uyma ve de ki: Ben Allah'ın indirdiği Kitab'a inandım ve aranızda adaleti gerçekleştirmekle emrolundum. Allah bizim de Rabbimiz, sizin de Rabbinizdir. Bizim işlediklerimiz bize, sizin işledikleriniz de sizedir. Aramızda tartışılabilecek bir konu yoktur. Allah hepimizi bir araya toplar, dönüş de O'nadır." (Şura, 42/15)

Ayrıca, bazı yanlış şeyler vardır ki, onların batıl olduğunu göstermek için derin ve ayrıntılı açıklamalar yapmak gerekmez. Mesela, "**Firavun'un imanı**" safsatası için bir sürü saçmasapan teviller yapan kişiye söylenecek şey, "Şu ayeti düzgün oku" demekten ibarettir. Evet, bunun yüzeysel bir cevap olduğu doğrudur. Ama, doğru bir cevaptır. Gerçekte her zaman en doğru fikirler, en yalın, yüzeysel ve açık olanlardır. Bunların ispatlanması için ince ve derin felsefî mülahazalarda bulunmak da gerekmez. En kesin bilgilerin aksiyomlar (bedihiyat, zaruriyat) olması ve bunlar üzerinde de hiçbir tartışma yapılmaması, işte bundan kaynaklanır. Siz hiç, iki kere ikinin dört ettiğine dair derin ve ince analizler dinlediniz mi?!

Gerçeğin çarpıtılması ise, daima, karmaşık, ayrıntılı ve ince analizler, "efradını câmi, ağyarını mâni" olmaktan uzak parlak açıklamalar, zekâ ürünü teviller eşliğinde olur. Mesela, Hz. Peygamber s.a.s., Ammar bin Yasir r.a.'e, "Seni, bâğî (meşru otoriteye isyan etmiş) bir topluluk katledecek" anlamına gelen bir söz söylemişti. Sıffîn Savaşı'nda onu öldüren taraf şöyle bir derin ve ince açıklama yapmıştı: "Ammar'ı biz mi öldürdük?!.. Hayır, onu buraya getirmekle Ali öldürdü.. Biz Ammar'ı öldürmeyi hiç istemedik.. Ona bilerek de zarar vermedik.. Onu Ali getirdi, ölmesine sebep oldu. Onu Ali öldürdü." Bu derin açıklama karşısında Hz. Ali taraftarlarının şaşkınlıktan dudaklarını ısırmaktan başka yapabilecekleri birşey yoktu.

Benzer şekilde Baltacı Halil de, İbn Arabî'yi eleştirenlerin "ciddî ve derinlemesine tahlil" yoksunluğundan söz ediyor. **Firavun'un imanını** savunan İbn Arabî burada ciddî tarafı temsil ediyor. Öbür taraf ise ciddiyetsiz..

Devam ediyor Baltacı:

> "İbnü'l-Arabî tenkitlerinde zikredilmesi gereken diğer bir husus, onun ifadelerinin genelde bağlamından koparılarak ele alınmış olmasıdır."

Bu da, mugalata kabilinden bir eleştiriden ibaret.. Tam aksine, onu eleştirenler, sözlerini anlamlı bir bütün olarak aktarıp tenkit etmektedirler.

Baltacı'nın bir başka ilginç iddiası ise şöyle:

> "Konuyla alakalı son olarak ifade edeceğimiz husus, irfan ve hikmet değeri yüksek olan, hal diliyle ve daha çok ilham yoluyla yazılan bu tür eserleri herkesin okuyup hazmedebilmesinin çok da kolay olmayacağıdır."

Ebussuud Efendi'nin, İbn Teymiyye'nin, Ali el-Kârî'nin, İbrahim el-Halebî'nin, Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi'nin zekâsı ve ilmi, İbn Arabî'yi anlamaya yetmiyor, Baltacı Halil efendi ise tam anlıyor.

Bir defa, hal diliyle eser yazılmaz. Evet, hal diliyle anlatılan bazı şeyler vardır ve bunlar, tanım gereği, yazıya dökülmeyen şeylerdir. Baltacı ise, "**hal diliyle yazılmış eserler**"den söz ediyor.

Baltacı efendi, sen sadece "ilm"in değil, "hal"in de ne olduğunu anlamamışsın. Şair **el-Esmaî**'nin, yediği palûze için "Nar diye birşey duyardım, bu olsa olsa nardır" diyen bedevî hakkında **Harun Reşid**'e dediği gibi: "Bu sadece palûzeyi değil, narı da bilmiyor."

Baltacı efendi de, "hal dili"yle yazılmış "kitap"tan söz ediyor..

İlham ile yazılmış eserlermiş.. Tamam **ilham** da, bu ilhamın kaynağı neresi?.. Eğer o ilhamın kaynağı ilâhî olsa, açık nasslarla çelişmeyecekti.

Adam ilham ile, kendisinin hatemü'l-evliya olduğunu iddia ediyor. Kendisinden sonra evliya diye birşey yokmuş artık.. Baltacı efendi de, bu saçmalığın hal diliyle ve ilhamla yazılmış irfan ve hikmet olduğunu savunuyor.

Buna karşı ne söylense, yüzeysel ve sathî kalmaya mahkum.. Hatemü'l-evliya olduğunu söyleyen İbn Arabî ciddî, onu eleştirenler ise yeterince ciddî değil..

Tımarhaneler de, pekçok ciddi **Mehdî** ve evliya ile dolu.. Onların derin açıklamaları karşısında söyleyecek söz bulamayan hekimlerin sorunu da, muhataplarının haddinden fazla ciddî olmalarından başka birşey değil..

Baltacı, ayrıca şunları da söylüyor:

> "İbnü'l-Arabî'ye yapılan eleştiriler şüphesiz ki sadece selefî alimlerle sınırlı değildir. Onu çeşitli konularda mutasavvıflardan da eleştirenler olmuştur. Fakat bu eleştirilerin selef alimlerinden farkı, yanlış olduğu düşünülen fikirlere alternatif görüşler getirilmiş olmasıdır."

Yanlış olduğu düşünülen fikirlere alternatif getirmek.. Ne demekse?..

Mesela, Firavun’un imanı konusunda nasıl bir alternatif getirilebilir?..

Ya da cehennem azabının bir zaman sonra tatlılığa çevrilmesine?.. “Yok, tatlı hale gelmeyecek, tuzlu hale gelecek” diye bir alternatif mi üretmek gerekiyor?!

Baltacı’nın aradığı ciddiyet galiba bu olsa gerek.

İBN ARABÎ'NİN ZIRVALARINDA HİKMET ARAMAK

Yeni Şafak gazetesi yazarı Ömer Lekesiz'in gazetedeki köşesinde İbn Arabî'den yaptığı alıntılar, her ikisinin de içi boş birer gürültücü bir davul olduğunu gösteriyor, başka birşeyi değil..

Örnek mi?

Ömer Lekesiz sığ'ı, kendince **"Sanat, suret, sanatçı, Yaratıcı ve yaratıcılık ilişkisi nasıl kurulabilir?"** şeklinde lüzumsuz bir soru yöneltmiş ve cevabı da İbn Arabî şarlatanında bulmuş..

İbn Arabî şarlatanı şöyle diyormuş:

> "Sanat, sanatçısından ancak kendisi hakkındaki bilginin suretini isteyebilir, yoksa zatının suretini değil. Sen Yaratanın sanatısın! Öyleyse senin suretin, O'nun sana dair bilgisiyle örtüşür. (…) Bilmelisin ki, Rabbin karşısında nefsini hangi teraziyle tartarsan tart –ki nefsin nedeniyle gurura kapılmamalısın–, sen altın tartan demir madeni sayılırsın." (Fütûhât-ı Mekkiyye, çev.: Ekrem Demirli, Litera Yayınları, 10/350)

Birinci cümle **boş** laf..

Tercüme de bozuk..

"Sanat, sanatçısından ancak kendisi hakkındaki bilginin suretini isteyebilir, yoksa zatının suretini değil" şeklindeki cümlede, "**bilginin**" yerine "**bilgisinin**" yazılmalıydı.

Cümledeki "zat", sanatçıya raci, o halde bilgi de sanatçıya racidir. Bu yüzden "bilgisinin" denilmeliydi.

Birinci cümle boş laf dedik..

Sadece boş değil, **yanlış**..

Herkes bilir ki, eserden **müessir**e gidilir.. Ve sanat eseri, salt **bilgi**ye işaret etmez.. Mesela, bir resim, ressamın salt bilgisini ortaya koymaz, aynı zamanda onun resim yapma **kudret**inin bulunduğunu, mesela ellerinin olduğunu gösterir. Eller (ve kudret) ise **bilgi**ye karşılık gelmez, **zat**la alâkalıdır. Dolayısıyla resim (sanat eseri), salt sanatçının bilgisiyle alâkalı bir konu değildir.

Bu bahse ilişkin söylenecek çok şey var, fakat Ömer Lekesiz'in bu kadarını bile anlayabileceğinden şüpheliyim.

*

İbn Arabî şarlatanının ikinci ve üçüncü cümleleri ise malumu ilam kabilinden **boş gevezelik**: *"Sen Yaratanın sanatısın! Öyleyse senin suretin, O'nun sana dair bilgisiyle örtüşür."*

Yok, Allahu Teala'nın sanatı, bilgisinin dışında birşey mi olacaktı?!

Allahu Teala birşey yaratacak ve yarattığı şey ile bilgisi örtüşmeyecek, yani neyi yarattığını bilmeyecek..

Böyle birşey olabilir mi?!

*

Son cümleye gelelim: *"Bilmelisin ki, Rabbin karşısında nefsini hangi teraziyle tartarsan tart –ki nefsin nedeniyle gurura kapılmamalısın–, sen altın tartan demir madeni sayılırsın."*

Bu cümle de eblehlik ve ahmaklık abidesi..

Tartılan şey **nefis**..

Ve, cümlenin bütününden çıkan anlama bakılırsa nefis **altın** oluyor.

Peki tartan **terazi** ne?

Bu, belli değil..

Diyelim ki **akıl**..

Nefis altın, akıl ise (altına göre değersiz) **demir** midir?

Görüldüğü gibi, İbn Arabî'nin yazdıkları akıl sahibi bir insanın lafları değil de, nasılsa yazıp konuşmayı becerebilen bir eşeğin zırvaları gibi duruyor.

*

Ömer Lekesiz angutu, bunun ardından "**Sanatçının önemi nedir?"** şeklinde bir soru yöneltiyor.

Cevabı ise İbn Arabî'nin zırvalarından aktarıyor:

> "Bilmelisin ki, her bir zamanda bütün mertebelerde gözüken bir kişinin bulunması zorunludur. Bu durum, sanat erbabı ve bütün bilimler için de böyledir." (Age. 11/52)

Bu da zırvanın daniskası..

Bir defa, sanat ve bilimler, Hz. Adem a. s.'dan itibaren **yavaş yavaş terakki** etmiştir..

Mesela terzilik sanatını alalım.. Peygamberler tarihi ile ilgili kitaplar, bu sanatın Hz. İdris a. s. ile başladığını belirtir. Ondan önce insanların hayvan postları ile örtündükleri ifade edilir.

Demek ki, Hz. İdris'ten önce, terzilik sanatında, bırakın "bütün mertebelerde" olmayı, herhangi bir mertebede olan bir tek kişi bile yoktu.

*

Diğer bir angutluk abidesi ise, Ömer Lekesiz'in "**Sanatçının ilham vb. şeylerle ilişkisi nasıldır?"** şeklindeki sorusuna İbn Arabî'den bulduğu cevapta kendisini gösteriyor.

İbn Arabî şarlatanı şöyle demiş:

> "Kalbe ulaştırılması emredilen bir takım şeyler aktarılır. Kalp ise o esnada **yaratıkların bilmediği ilahî hikmet** nedeniyle, aktarılan şeyleri bilemez. Bu nedenle kendisine aktarılan şey nedeniyle yazan her şahıs, **hakkında konuştuğu bahsin bilgisine tam olarak hakim olamaz**. Bu nedenle de kendisine aktarılmış şeye göre sıradan –duyan kişinin bilgisi bakımından– **başka konuyu da o bahse katar**. Fakat **bize göre** kattığı şey de **kesinlikle o konuyla ilgilidir**. Fakat bunun böyle olduğunu bir şekilde **bizden başka kimse bilemez**. Bu durum, ayaklarındaki **topallık** nedeniyle biraraya gelip uzlaşan **güvercin ile karga**nın durumuna benzer." (Age., 1/160)

Görüldüğü gibi İbn Arabî, **sığ**lıkta Ömer Lekesiz'den aşağı kalmaz..

Bunlarınki **güvercin ile karga**nın değil, **öküz ile manda**nınki gibi bir durum..

Sorunları da topallık değil, kafadan özürlülük..

Evet, İbn Arabî sığı, önce *"**yaratıkların bilmediği** ilahî hikmet"*ten söz ediyor.

Sonra ise, bu lafını unutup, *"... **bizden başka kimse bilemez**"* diyerek, kendisini "**bilen yaratık**" makamına yerleştiriyor.

Ulan öküz, yoksa sen "**yaratık**/yaratılmış" değil misin?! Nesin?

Sonra, bu zırvalara göre, ilhama mazhar olan kişi ***"hakkında konuştuğu bahsin bilgisine tam olarak hakim olamaz"***mış..

Olamaz diye birşey yok.. Olabilir.

İbn Arabî sığına göre, bu hakim olamama şu demek oluyor:

> "Bu nedenle de kendisine aktarılmış şeye göre sıradan –duyan kişinin bilgisi bakımından– **başka konuyu da o bahse katar**."

Evet, yazan için bir, "kendisine (ilham yoluyla) aktarılmış şey" var, bir de, "sıradan başka konu" var..

Ancak, bu "sıradan başka konu", yazan değil de **duyan kişinin** (Okunanı duyan demek istediği anlaşılıyor) bilgisi bakımından böyle..

Yani yazan kişinin bilgisi bakımından "sıradan" (ya da "ilgisiz") değil..

O zaman, ilhama mazhar olan kişinin, **kendisi farkında olmadan**, konuya **tam hakim** olmuş olduğu sonucu çıkar.

Nitekim, İbn Arabî sığının bir sonraki cümlesi bunu ifade ediyor: *"Fakat **bize göre** kattığı şey de **kesinlikle o konuyla ilgilidir**."*

Görüldüğü gibi, bunlar saçmasapan zırvalardan ibaret..

Ömer Lekesiz, anlamadan alıntı yapmayı başarmasını sağlayan "kafadan özürlülüğü" için ne kadar sevinse az..

Çünkü, kafası biraz düzgün işlese bu tür zırvaları aktarmaya utanırdı. Bu da, onun yazarlık cahil cesaretini yok eder ve susmasına yol açardı.

Yazı yazamazdı.

*

Evet, Ömer Lekesiz, bir de “**Hristiyan bir sanatçı temsile / tasvire ihtiyaç duyarken, Müslüman sanatçı bunları neden reddeder?”** şeklinde bir soru yöneltmiş.

İbn Arabî sığından aldığı cevap ise şöyle:

> “İsevîler (…) Onların esasları (misal) yolundan soyutlamanın **tevhid**idir. İsa, bir erkek ve bir kadından meydana gelmemiş, **ruh**un **beşer sureti**nde görünmesinden meydana gelmiştir. Bu nedenle Meryem oğlu İsa ümmetinde, diğer ümmetlerden farklı olarak, **sureti benimsemek** bulunmuştur. Onlar kiliselerinde müsül (ikonlar, suretler) suretlendirmiş, onlara yönelerek ibadet etmişlerdir.
> Çünkü **peygamberlerinin aslı bir ‘suretlenme’** idi. Böylece bu **hakikat**, günümüze değin **ümmetine nüfuz** etmiştir. Muhmmedî şeriat geldiğinde ise, suretleri yasaklamıştır. Hz. Peygamber, **Hz. İsa’nın hakikatini** içerdiği gibi, **şeriatı da onun şeriatını** barındırıyordu. Bu nedenle bize ‘Allah’ı **görürcesine** ibadet etmeyi’ (ihsan’ı) emredip, Allah’ı bizim için **hayale sokmuş**tur. İşte **tasvirin anlamı** budur. Şu var ki Muhammedî şeriat bu ümmete Allah’ı **algılanabilir bir surette tasvir etmeyi** yasaklamıştır.” (Age., 2/187-188)

Bunlar, nassların **re’y** bile değil **heva ve heves** ile tevilinden ibaret **küfür anlamına gelen hezeyanlar**dan ibaret..

İsevîlerin esasları “soyutlamanın **tevhidi**” imiş..

Bunun neresi tevhid?!

Ruh’un (Cebrail a. s.’ın) **beşer sureti**nde görünmesine gelelim..

Cebrail a. s. Hz. İsa’nın annesi Hz. Meryem’e **beşer sureti**nde göründü de, Peygamber Efendimiz s.a.s.’e görünmedi mi?

Ki, Hz. Ömer'in naklettiği **Cibrîl (Cebrail) hadîsi**nin gösterdiği gibi, Cebrail a.s. ashaba bile **beşer sureti**nde göründü. (Şimdi bazı geri zekâlılar, "Bu olabilemez" diyeceklerdir. Oysa, ***Kur'an***'da anlatıldığı gibi, melekler **Lut kavmi**ne gitmeden önce Hz. İbrahim a.s.'a uğradılar, Hz. Sare de onları gördü. Sonra o melekler beşer suretinde **Lut a.s**.'a misafir oldular, ve o kâfir Lut kavmi o melekleri gördüler, fakat insan/beşer zannettiler. Melek olduklarını anlayamadılar, ki Lut a.s. bile onlar kendilerini tanıtıncaya kadar anlayamamıştı. [Ki bu meleklerin **Cebrail, Mikail ve İsrafil** a.s. olduğu rivayet edilmektedir. Bkz. Taberî, ***Milletler ve Hükümdarlar Tarihi***, çev. Z. K. Ugan ve A. Temir, 3. b., İstanbul: M.E.B., 1991, s. 410.]
Yani **melekleri değil Hz. Ömer gibi ashab, Lut kavminin azgın kâfirleri bile beşer suretinde görebilmiştir**.)

Evet, İbn Arabî sığırı, Hristiyanlar'la ilgili sözlerini *"Çünkü **peygamberlerinin aslı bir 'suretlenme'** idi"* şeklinde sürdürüyor.

Oysa, diğer ana babalı peygamberlerin **aslı** (Ruh'a, meleğe ait, beşer şeklinde) bir suretlenme bile değil, **suretin ta kendisi**ydi.

Sonra bu ahmak geveze, "**Allah'ı görürcesine ibadet**"i, *Allahu Teala'yı "**hayale sokma**"* olarak nitelendiriyor.

Allah'ı görürcesine ibadet, haşa O'nu hayale sokma değildir, hadîsin devamında bildirilen şekilde **O'nun seni gördüğünün** şuurunda olmandır.

Bu, hayale sokma mıdır, angut?!

*

Hayır, angut böyle düşünmüyor. Lafını *"İşte **tasvirin anlamı** budur"* diyerek sürdürüyor.

Yani Hristiyanlar'ın tasvir putperestliği, Peygamber Efendimiz s.a.s.'in "**ihsan**" olarak adlandırdığı "**mertebe**" oluyor. (Adamlar **Ibn Araby Society** kurmasın da ne yapsın!)

Evet, bunlar, **küfür ve şirk** anlamına gelen **hezeyan**lardan başka birşey değil.

İbn Arabî sapığının dediği doğru olsaydı, Resulullah s.a.s., kendisini ziyarete gelen Adiyy bin Hatem'e (Hatem-i Taî'nin oğluna), boynundaki (sözde Hz. İsa'nın çarmıha gerilişini temsil eden, resmeden) **haçı**
göstererek *"Boynundaki **veseni/putu** at!"* buyurmazdı.

İbn Arabî sapığı, sözlerini *"Şu var ki Muhammedî şeriat bu ümmete Allah'ı **algılanabilir bir surette tasvir etmeyi** yasaklamıştır"* diyor ki, sözlerinin gelişinden (sibakından), **İsevîlik sözde "hakikat" ve şeriati**nin buna izin verdiği sonucu çıkıyor.

Ve de, Allahu Teala'yı *"hayalinize sokabilirsiniz, fakat tasvir edemezsiniz"* demiş oluyor.

Evet, İbn Arabî, sapığın önde gidenidir.

Velî falan değildir. Yalancı bir sapıktır.

Sözlerinin tamamı kendisine aitse (ki kendisine ait olduğu anlaşılıyor) kesinlikle dini içten yıkmaya çalışan bir kâfirdir.

*

Lekesiz, 28 Haziran 2016 tarihli yazısında ise şunları söylüyor:

> Hatta **İbn Arabî** (ra), bugünkü din (ve tasavvuf) anlayışımıza göre bir çoğumuzun kabullenmekten kaçınacağı şekilde, doğayı metafiziğin, hayvanları ibadet olgusunun içine çekerek şekilde şunları söylüyor:

> *“Hayvanlara gelince: Bizim onlardan bazı pirlerimiz vardır.* ***İtimat ettiğim şeyhlerden birisi atlardır****, çünkü atın ibadeti pek gariptir. Ayrıca* ***şahin, köpek, kaplan, karınca*** *vb. hayvanlar da vardır. Onların ibadetlerini kendi yaptıkları gibi beceremedim. Bütün yapabildiğim belirli bir vakitte o ibadeti yerine getirebilmemdir. Halbuki onlar sürekli bir ibadeti yerine getirirler. Bununla birlikte onlar her an benim onların efendisi olduğuma da inanırlar, beni kınarlar ve eleştiriler.”* (**Ruh**‘tan nakleden Suad el-Hakîm, **İbn Arabî Sözlüğü**, Çev.: Ekrem Demirli, Kabalcı Yayınevi, İst., 2005).

Ne demeliyiz bu durumda?

“Şeyhi it olanın burnu…” şeklinde bir cümle kursak olur mu?

İBN ARABÎ'NİN (KENDİSİNDEN MENKUL) PALAVRA KERAMETİMSİSİ: İBN RÜŞD'LE MÜLAKAT

Yeni Şafak'ın İbn Arabî'den sorumlu yazarı Ömer Lekesiz'in bir yazısı şu cümle ile başlıyor:

> İbnü'l-Arabî'nin İbnü'r-Rüşd'le görüşmesinde, **"evet ve hayır" kelimelerini aynı durum içinde peşpeşe kullanmasının** nedeni, oldum olası merak edilegelmiştir.

Aklı olan için, zırvada ya da **tutarsızlıkta** hikmet aramaya gerek yok.

Fakat, birileri burada boncuk arama geleneğini sürdürüyor.

Son halka Lekesiz..

"Söz konusu görüşmenin doğru şeklini, (Ekrem Demirli çevirisiyle) bizzat İbnü'l-Arabî'nin kendisinden aktaralım önce" diyor:

> Bir gün Kurtuba'da şehrin kadısı Ebu'l-velîd **İbn Rüşd'ün huzuruna girdim**. Halvetimde, Allah'ın bana açmış olduğu şeyleri duyup öğrendiği için benimle karşılaşmak istiyordu. Duyduklarından dolayı şaşkınlığını izah [izhar] ediyordu. Babamın arkadaşlarından birisi olduğu için babam beni İbn Rüşd'ün arzusu üzerine, benimle bir araya gelsin diye bir vesileyle beni ona gönderdi. O esnada bıyıkları henüz terlememiş bir delikanlıydım.

Bu vatandaş, 15 yaşlarında halvete girmişmiş..

İddiasına göre, Allahu Teala halvetinde ona **bazı şeyleri açmış**.. Biz buna **keşf** (feth) diyelim.

O da yememiş içmemiş bunların reklamını yapmaya başlamış.

Anlattıkları, şehrin meşhur kadısının kulağına kadar gitmiş.

O da, bu anlatılanlardan şaşkınlığa kapılmışmış..

Halvette açılan bu şeyler **soyut fikirler** olsa, bu şekilde aracılar vasıtasıyla nakledilemez. Duyan kişi de şaşkınlığa kapılmaz. Demek ki burada, insanların birbirine **hikaye** edebileceği birşeyler var.

İbn Arabî, sözlerini şöyle sürdürüyormuş:

> Huzuruna girdiğimde sevgi ve saygıyla kalkıp beni kucakladı ve şöyle dedi:
>
> — Evet!
>
> Ben de cevap verdim:
>
> — Evet!
>
> Söylediğini anladığım için sevinci arttı. Sonra sevincinin sebebinin farkına vardım ve ona 'hayır' dedim. Bunun üzerine üzüldü, rengi değişti ve sahip olduğu şeye karşı kuşku duydu. Bana şöyle dedi:
>
> — Keşif ve ilahî feyizde, işin nasıl olduğunu gördün? Acaba teorik düşüncenin bize verdiği gibi midir?

İbn Rüşd'ün "evet"ini anlamış ve "evet"le cevap vermişmiş..

Ancak, İbn Rüşd sevinmişmiş.. O da sevincinin sebebinin farkına vardığı için "hayır" demişmiş..

Bu durumda, "evet" diye karşılık verdiğin zaman, onu **anlamamışsın** demektir.

Bu bıyıksız sakalsız tüysüz çocuksu tip "hayır" deyince İbn Rüşd üzülmüşmüş, rengi değişmişmiş ve de sahip olduğu şeye karşı kuşku duymuşmuş..

Sonra da şu soruyu yöneltmişmiş:

> "**Keşif ve ilahî feyiz**de, işin nasıl olduğunu gördün? Acaba **teorik düşünce**nin bize verdiği gibi midir?"

İşte burası, zurnanın zırt dediği yer..

İbn Rüşd, böyle bir soru sormuş olamaz.

Hele de, bir halvete girdi diye ortalığı velveleye veren bıyıkları yeni terlemiş tüysüz toy bir geveze çaylağa hiç sormuş **olamaz**.

*

Sormuş olamaz, çünkü **İbn Rüşd** böyle bir soruyu ancak zır cahil ve som ahmak bir adamın sorabileceğini bilir.

Ekrem Demirli'nin **teorik düşünce** diye çevirdiği ifadenin aslının **nazar** olması gerekiyor.

Buradaki nazar, **fikrî bakış** ya da **akıl yürütme** demektir.

Ve nazar, **teori** kavramı çerçevesinde anlaşılabilecek (kesinliği bulunmayan) **teorik düşünce**den daha fazla birşeydir, **akıl yürütme** sonucunda varılan kesin hükümleri de kapsar.

*

İmdi, Peygamber Efendimiz s.a.s.'in Cebrail a.s. vasıtasıyla aldığı **vahiy**, bizim açımızdan **keşf ve ilahî feyz**e karşılık gelir..

Aynı şekilde, Peygamber Efendimiz s.a.s.'in herhangi bir tahsil vs. görmeksizin sahip olmuş ve bize aktarmış bulunduğu (mesela ahiret ahvaline, ahir zamanın durumuna, ve diğer hususlara ilişkin) **ilim** de, yine bizim açımızdan bir **keşf ve ilahî feyz** kabul edilebilir.

Ve, Endülüs'te bıyığı yeni terlemiş bir tüysüz çaylak halvete giriyor, sonra da **keşf ve ilahî feyz** alma iddiasıyla ortalığı velveleye veriyor.

Mucizeyle desteklenmiş bir peygamber olan Resulullah s.a.s.'in sahip olduğu **keşf ve ilahî feyz**in doğruluğu **kesin**dir, peki, bırakın ilim sahibi bir kadıyı, aklı başında sıradan bir insan, 15 yaşındaki bir tüysüz çaylağın keşf ve ilahî feyz iddiasına önem ve değer verip de ***Kur'an*** ve Sünnet vasıtasıyla edindiği **kesin/kat'î bilgi**yi o çaylağın gevezelikleri çerçevesinde değerlendirmeye kalkışabilir mi?!

Bu bıyıkları yeni terlemiş tüysüz çaylağın keşf ve ilahî feyz adını verdiği şeylerin **şeytanî vesvese, varidat** ve halüsinasyonlar olmadığını, kendisinin cinlerin oyununa gelmiş bir nadan durumunda bulunmadığını nerden bileceğiz?

Ya da olağanüstü zeki ve uyanık bir "**maneviyat çiftlikbankı tosuncuğu**" olarak insanların saflığından yararlanan bir sahtekâr olmadığından nasıl emin olacağız?

*

Üstelik burada aptalca ve eblehçe bir **çelişki** var.

Çünkü, **İbn Arabî şarlatanı**nın dediğine göre, İbn Rüşd, Allahu Teala'nın ona **halvette açmış olduğu şeyleri** duymuşmuş.

Duymuş olduğuna göre, onların "**teorik düşüncesinin kendisine verdiği şeyler**"le uyumlu olup olmadığını da anlamış olması lâzım.

Ve de, yolunmuş tavuk suratlı tüysüz bir çaylağa, yeni yetme bir çocuğa *"**Keşif ve ilahî feyiz**de, işin nasıl olduğunu gördün. Acaba **teorik düşünce**nin bize verdiği gibi midir?"* diye sormaması gerekiyor.

Ama, İbn Arabî şarlatanının söylediğine göre, sormuş..

Sormuşsa, onun (bence palavradan ibaret) halvetteki **keşf ve ilahî feyz** saçmalıkları hakkında önceden hiçbir şey duymamış olması lâzım gelir.

*

İmdi, keşfin ve ilahî feyz diye adlandırılan şeyin, ***Kur'an*** ve Sünnet bilgisini de kapsayan **nazar** karşısında hiçbir söz hakkı bulunmamaktadır.

Onun için bizim bütün itikad kitaplarımızın başında bilgi edinmenin yolları olarak **akıl, sağlam duyular ve doğru haber** gösterilir.

Keşf ve ilhamın kesin bilgi kaynağı olmadığı vurgulanır.

Vahiy, doğru haber kapsamına girer.

Keşfin hükmü, **rüya**nın hükmü gibidir. Dinî (hatta dünyevî) konularda birisinin rüyası, ***Kur'an*** ve Sünnet'e dayanan **ilim** karşısında nasıl hiçbir değere sahip değilse, keşf adı verilen iddialar da aynı durumdadır.

Rüyada görülen şey ***Kur'an*** ve Sünnet'e muvafık ise, insanın bilgisine yeni birşey eklemez, sadece, görenin imanının kuvvetlenmesini sağlar.

Muvafık değilse, **batıldır, şeytanîdir**.

Bu durumda, böylesi bir rüyaya itibar edilmez.

Diyelim ki böylesi bir rüyayı gören kişi, **cehaleti** nedeniyle rüyasına itibar etti, ve de tuttu rüyasını matah birşeymiş gibi sağda solda anlattı, ve bunlar **şehrin baş yargıcı** konumundaki **âlim**in kulağına gitti. O âlim, böylesi saçmalıklara ya öfkelenir ya da tuhaf bulduğu için güler.

*

İbn Rüşd, 15 yaşındaki tüysüz çaylağın keşf ve ilahî feyz iddiasından etkilenmişmiş de, onunla görüşmek istemişmiş de, ona *"Keşif ve ilahî feyizde, işin nasıl olduğunu gördün? Acaba teorik düşüncenin bize verdiği gibi midir?"* diye sormuşmuş da…

Hangi aklı başında insan böylesi palavralara itibar edebilir?!

Ve de, ilmi **rivayet** olmanın ötesine geçip **dirayet** haline gelmiş hangi ilim sahibi bu zırvalardan tiksinti duymaz?!

İlim sahibi, aklı başında birinin yapacağı şey şudur: Önce, böylesi iddialarda bulunan toy ve çocuk denilebilecek yaştaki kişinin **akıl sağlığının** yerinde olup olmadığını anlamaya çalışır.

Sonra, onun anlattıklarına bakar, ***Kur'an*** ve Sünnet'e aykırı şeyler bulursa, ona nasihatte bulunur, maneviyat yolunda mesafe katetmek istiyorsa önce **itikadını tashih** etmesi ve **ilmihalini öğrenmesi** gerektiğini, ve **halvet** gibi uygulamaları da ancak ***gerçek*** **bir mürşid-i kâmilin** tavsiyesi ve gözetimi çerçevesinde yapabileceğini, aksi takdirde **Şeytan'ın ve nefsinin oyununa geleceğini** söyler.

Gelince ne olur, **Mehdi'lik, peygamberlik** vs. taslamaya başlar..

Ki İbn Arabî'de bu tür zırvalar hiç de az değildir.. Altın tuğla, gümüş kerpiç bilmem ne saçmalıkları mı dersin, kendisini "**evliyanın sonuncusu**" ilan etmesi mi dersin!…

Rezalet ve beyinsizlik adına ne ararsan var..

*

Hikâyenin devamı da var..

Bu bıyıkları yeni terlemiş tüysüz şarlatan, **Kadı İbn Rüşd**'ün *"Keşif ve ilahî feyizde, işin nasıl olduğunu gördün? Acaba teorik düşüncenin bize verdiği gibi midir?"* şeklindeki talebevari sorusuna mütebahhir bir muallim edasıyla cevap da vermiş.

Şöyle diyor:

Şöyle cevap verdim:

> — Evet ve hayır! ‘Evet ile hayır’ arasında ruhlar maddelerinden, boyunlar bedenlerinden uçar.
>
> Bunun üzerine rengi sarardı ve kendisini sıkıntı bastı, bağdaş kurup oturdu ve işaret ettiğim şeyi anladı.”

İyi haltetmişsin..

“Evet ve hayır”mış..

Ya evettir ya da hayır.. “Evet ve hayır” demen durumunda da **akılsızlığını** ortaya koymuş olursun.

Adama şunu demek gerekiyor, “Ulan kendini beğenmiş övünme meraklısı hadsiz, senin bu **evetin ile hayırın arasında** hangi ruhlar maddelerinden, hangi boyunlar bedenlerinden uçtu?”

Hiçbiri olmadı, senin (bu uydurma menkıbendeki) evetin ile hayırın arasında kendi akıl, fikir, edep ve izanın uçup gitti..

*

Evet, bu uydurma menkıbeden sonra sazı **Ömer Lekesiz** alıyor..

Zırva imalatına o devam ediyor.

Şöyle diyor:

> İbnü’l-Arabî’nin bu nakline göre, **İbnü’r-Rüşd ile görüşmesi** iki mertebede gerçekleşiyor: Birinci mertebe halvet mertebesi, ikincisi ise zahirî (gerçek) mertebe. Ancak zahiri mertebede olan da batınî bir boyut taşıyor. Tıpkı, İbnü’l-Arabî’nin “… işin zahiri bozulma ve fesat iken, bâtını ve iç yüzü salah ve iyiliktir” deyişindeki gibi (Fütûhât, c: 12/210).

Saçmalık..

Halvet mertebesi ve **zahirî (gerçek) mertebe** ayrımı elma ile armudu toplamaktır.

Halvetin karşıtı ihtilattır; halvet, **batın**a karşılık gelmez. Zahirînin karşıtı da halvet değil, batınîdir. Ayrıca zahirî, **gerçek** ile eş anlamlı değildir. Öyle kabul edilirse, batınî kelimesine **gerçek dışı**lık izafe edilmiş olur. Batın da zahir kadar gerçektir.

Ayrıca, zahirî olana **gerçek** derseniz, batını **gerçek olmaktan uzak** kabul etmiş olursunuz ki, bu durumda İbn Arabî'nin halvet palavralarına hiç itibar etmemeniz gerekir.

İbn Arabî'nin "*... işin zahiri bozulma ve fesat iken, bâtını ve iç yüzü salah ve iyiliktir"* şeklindeki sözü de konuyla ilgisiz.

Lekesiz, İbn Arabî'den şu alıntıyı da yapmış (Baş tarafı lüzumsuz gevezelik olduğu için sonunu alıyoruz):

> Bir şeyin zahirinin verdiği bilgiyi tam olarak öğrendiğinde ise bâtın –ki zahirin izinde gelmiştir– demek olan kendisine gelen başka düşünceye geçer. Bu itibarla zahiri bilmeyen bâtını hiç bilemez, çünkü zahir bâtının delilidir." (Fütûhât, c: 16/74-75)

İlk cümle iyi kurulamamış. Şöyle birşey olmalıydı: "(Kişi/insan) Bir şeyin zahirinin verdiği bilgiyi tam olarak öğrendiğinde ise (insanın zihni), bâtın –ki zahirin izinde gelmiştir– demek olan (ve) kendisine (yani zihne) gelen başka düşünceye geçer."

Daha anlaşılır şekliyle, "İnsan, birşeyin zahirinin verdiği bilgiyi tam olarak öğrendiğinde, onun zihni, batın demek olan başka bir düşünceye geçer". Yani insan, böylece, zahirin/görünüşün ötesine uzanan ve işin iç yüzünü anlamayı sağlayan bir çıkarımda bulunur.

Gerçekte, konu böylesi bir bakış açısıyla ele alındığında, başta sözü geçen **halvet, keşf, ilahî feyz v**s. lafları anlamsız hale gelmektedir.

Çünkü, bu durumda batına ulaşmanın yolu, işin zahirini tam kavramaya bağlıdır. Bunun için de halvete vs. ihtiyaç duyulmaz. Üstelik, bu yaklaşıma göre, keşf vs. ile ulaşılacak bilgi de zaten **zahir**in tam kavranılışında mündemiçtir. Ayrıca yorulmak anlamsızdır.

Lekesiz'in son cümlesi şöyle:

> … aktardığımız diyalogda, **"evet ve hayır"ın beraber söylenmesinin nedeni gayet açıktır** ve açık olan bir şeyi, muhatabının açık edişinin ötesinde açıklamaya kalkışmak, onu karıştırmak olacaktır.

İlk cümlesi ise şöyleydi:

> İbnü'l-Arabî'nin İbnü'r-Rüşd'le görüşmesinde, **"evet ve hayır" kelimelerini aynı durum içinde peşpeşe kullanmasının** nedeni, oldum olası merak edilegelmiştir.

Evet ve hayırın beraber söylenmesinin nedeni hem gayet açık, hem de oldum olası **merak edilegelmiş**..

Gayet açık ama, nasıl oluyorsa, merak edilegelmiş..

Bıyıkları yeni terlemiş bir tüysüz palavracının zırvalarında hikmet arayan idrakin sefaleti..

"Açıklamaya kalkışmak, onu karıştırmak olacaktır" diyor.

Karıştırmak olacaktır, çünkü, açıklamaya çalışan kişi, bu saçmalığın içinden bir türlü çıkamayacaktır. Başını hangi taşa vuracağını şaşıracaktır.

"Elleme öyle kalsın" demekten başka çare yok.

TASAVVUF TARİHİNİN EN BÜYÜK ŞARLATANI: İBN ARABÎ

Yeni Şafak'ın İbn Arabî'den sorumlu yazarı Ömer Lekesiz, zevksiz ve fikirsiz bir yazı ile onun evet-hayır zırvasının üstüne tüy dikmiş..

Lekesiz, önce, herhangi bir nakil yapmadan, **Prof. Ekrem Demirli**'nin konuyla ilgili bir yazısına atıfta bulunuyor. (Demirli'nin **yazısı**, İbn Arabî'nin gerçekte neyi savunduğuna dair birşey söylemiyor. Sözleri, İbn Arabî'nin **kastetmiş olmasını temenni ettiği** şeylerden ibaret. Fakat, Lekesiz'in bu yazısındaki alıntılar, onun temennilerini tümden boşa çıkarıyor. Keşke İbn Arabî, Demirli'nin onda görmek istediği şeyleri savunmuş olsaydı. Yeri gelmişken şunu da belirtelim, klasik kitaplarda akıl yürütme anlamında kullanılan **nazar** kavramı, **nazariyyat**tan farklı birşeydir.)

Sonra da İbn Arabî'den bir alıntı yapıyor:

> Evet, İbnü'l-Arabî'nin İbnü'r-Rüşd'e "**evet ve hayır**" demesi şu nedenledir:
>
> "Herkes, kendi zevkine göre ve halinde tercih ettiği şeye göre konuşur. Çünkü sûfiler, bir şeyden söz ederken zevklerinin ve vecdlerinin verisini aşmazlar. Öyleyse onlar kesin bilgi sahibi, dürüst kimselerdir. (…) Fikriyle hareket eden insan, hal ve zevk sahibi değildir. Yorum (itibar) ehline gelirsek, onların arasında da zevk sahipleri bulunabilir ve söz konusu kimseler –fikirlerinden hareketle değil– zevk'den hareketle yorum yaparlar. Bazen yorum fikirden kaynaklanabilir ve yabancı insan, işin şeklini karıştırabilir ve (sûfi ve akılcı) her birisi hakkında 'Hepsi de yorum yapmaktadır ve yorum ehlidirler' der. Bilmez ki yorum bazen fikirden bazen zevkten meydana gelir. Zevk sahiplerinde 'yorum' (itibar) asıl iken, fikirden hareket edenlerde fer'dir. Fikir gücünden hareket eden biri (sûfiler

gibi) ‘irade ehli’ değildir. Ancak hakkında düşünülen konu, sadece fikir gücüyle elde edilen bir şey ise, (irade ehli olan sûfiler) bilgiyi bu yolla elde edebilir.” (Fütûhât, 9/ 313)

*

İlk cümleden başlayalım: **“Herkes, kendi *zevk*ine göre ve *hal*inde tercih ettiği şeye göre konuşur”** şeklindeki iddia yanlıştır.

İmam Gazalî, ***İhya***‘da, **mutasavvıflar**ın durumunun bu olduğunu, fakat **ulema**nın kendi halini değil, **gerçeği ya da gerçekliği** anlattığını söylemektedir.

“Çünkü sûfiler*, bir şeyden* söz ederken *zevk*lerinin ve *vecd*lerinin verisini aşmazlar” şeklindeki genelleme de yanlıştır.

Sufîlerden **âlim** olanlar da vardır (daha doğrusu büyük sufîlerin hemen hepsi âlimdir), ve onlar, kendi hallerini esas almazlar.

Mesela **İmam Kuşeyrî** böyledir.

Mesela, çok önemli ve değerli bir kitabı ***Tasavvufun Esasları*** adıyla Türkçe’ye tercüme edilmiş olan Şazelî şeyhi **Ahmed Zerruk** böyledir.

Mesela, fıkıh başta olmak üzere pek çok alanda sayısız eser kaleme almış bulunan ve ***Hadîslerle Tasavvuf*** adlı mühim eseri Türkçe’ye de çevrilmiş bulunan Nakşbendî şeyhi **Eşref Ali Tanevî** böyledir.

Üçüncü cümle ise tam bir saçmalık ya da zırva: **“Öyleyse onlar kesin bilgi sahibi, dürüst kimselerdir.”**

İmam Gazalî, tam aksini, salt kendi halinden bahseden kimsenin bilgisinin eksik olduğunu söylemektedir.

Kendi halinden, zevk (hissediş, duyuş) ve vecdinden (gönlünde bulduğu şeyden) bahsetmesi, insanın kesin bilgi sahibi ve dürüst olması için yeterli değildir.

*

Dördüncü cümle: **"Fikriyle hareket eden insan, hal ve zevk sahibi değildir."**

İşte burası, **İbn Arabî zurnası**nın hem zırt hem de pırt dediği yer.

Hal, ilim ve amel ilişkisini hiç mi hiç anlayamamış.

Başka bir yazımızda da söz etmiştik, ulema, **hal, ilim ve amel** ilişkisinden söz eder.

Bu, günümüz **sosyal psikoloji** disiplininde **tutum**un **duygusal, bilişsel/fikrî ve davranışsal** öğeleri olarak ifade edilir.

Fikriyle hareket eden insan, aynı zamanda hal ve **zevk (tadış, idrak)** sahibi de olabilir.

Mesela **cömertlik** bir haldir. Adam tam anlamıyla fakir olabilir, elinde hiçbir şey bulunmayabilir, bu durumda cömertlik onda **davranışsal** olarak bulunmaz.
Fakat, **hal** (duygu) olarak mevcut olur. Bilişsel/fikrî olarak da cömertliğin faziletine dair bilgisi olabilir. Bu kişinin eline imkân geçtiğinde **fikri**yle **hareket** (davranış) etmekle **hal**inin gereğini yerine getirmiş olur.

Bazen, **fikir, hal ve hareket** (amel) arasında uyumsuzluk ortaya çıkabilir. Mesela adam, gösteriş için cömertlik yapar, böylece onda cömertlik **davranış** olarak ortaya çıkmış olur, fakat **hal** ve **zihniyet** olarak bulunmuyordur.

İbn Arabî'nin **"Fikir gücünden hareket eden biri (sûfiler gibi) 'irade ehli' değildir"** sözü de yanlıştır. Tam aksine, özellikle fikir gücünden hareket eden, irade ehlidir. Çünkü hal sahibi, tabiî bir şekilde hareket eder. Mesela cömertlik hâline sahip insan özel olarak iradesini kullanmaya gerek kalmadan cömertçe

davranır. Fakat, fikriyle cömert olmaya karar vermiş, fakat hâl olarak cömertleşmemiş bir kimse nefsiyle mücadele eder ve iradesini kullanır.

*

Lekesiz, yazısında şunları da söylüyor:

> İbnü'l-Arabî'nin bu yaklaşımının temelini ise onun şu yorumlarında bulabiliriz:
>
> "Filozofun anlamı, hikmeti seven demektir. Çünkü Yunanca'da 'sofya' hikmet demektir. Bir tanıma göre, sevgi demektir. Öyleyse felsefe, hikmeti sevmektir. Akıllı herkes hikmeti sever. Şu var ki, ister filozof, ister Mutezile, ister Eşari olsun, ister başka bir akılcı ekolden olsun, akılcıların ilahiyat bahislerindeki hataları doğrularından daha çoktur. Binaenaleyh filozoflar, adları nedeniyle kınanmadılar, onlar metafizik bahislerde yanıldıkları için kınanmışlardır. Onların bilgileri, peygamberlerin getirdikleri bilgilerle çelişmiştir. Bunun nedeni ise, nebilik ve risaletin kaynağı ve bunların neye dayandığı hakkındaki bozuk düşünceleriyle verdikleri hükümlerdir. Fikre dayandıkları için işi karıştırmışlardır. Kendisini sevdiklerinde, hikmeti –fikir yolundan değil de– Allah'dan isteseler idi, her konuda isabet kaydetmiş olurlardı. Filozoflar bir yana, Mutezile ve Eşariler gibi Müslüman akılcıların önünde İslam vardı ve onların düşüncelerinde hükümrandı. Sonra kendi anlayışlarına göre ondan uzaklaşmaya başladılar. Öyleyse onlar, asıl bakımından isabetli iken yaptıkları tevillere göre bazı ayrıntılarda yanılmışlardır. Bu tevilin kaynağı akıl ve fikirlerdir." (Fütûhât, 9/ 314)

Filozof kelimesinin Eski Yunanca'daki anlamının "hikmeti/bilgiyi seven" olduğu doğrudur. Bu tabiri ilk kullanan **Sokrates**'tir. Sokrates, **sofist**lerden (bilgililer/bilgiciler) farklı olarak, kendisinin **bilgili** değil, **bilgiyi seven** (filo-sofist) olduğunu söylemiştir. (Hidro-**fil** pamuk, suyu **seven** pamuktur.)

İbn Arabî’nin **“akılcıların ilahiyat bahislerindeki hataları doğrularından daha çoktur”** şeklindeki sözü ise tam bir zırvadır.

Aklı kullanmak ile akılcılığı ayırmak gerekir. **Akılcı** geçinenlerin önemli bir bölümü aklını kullanmaktan acizdir. Bununla birlikte, akıl, kesinlikle doğru bir terazidir. ***Kur’an***‘da akletme çağrısı yapılmasının nedeni budur. İbn Arabî’nin bu cümlesi, **akıl** konusundaki bilgisinin de yetersiz olduğunu ispatlamaktadır.

Filozoflarla (Eski Yunan filozofları, İbn Sina, Farabî vs.) **İmam Eş’arî**‘yi birlikte anması ise tam bir densizliktir. Cehaletten öte bir kusurdur.

İmam Eş’arî, **sahih itikad** sahiplerinin (Ehl-i Sünnet’in) öncüsüdür. **İbn Arabî** ise, yazdıkları çerçevesinde değerlendirildiğinde, tam bir **sapık**tır. Kitaplarındaki bütün ifadeler kendisine aitse **küfr**ünden şüphe edilemez.

*

Evet, İbn Arabî, “akılcılar” dediği zümre için **“Fikre dayandıkları için işi karıştırmışlardır”** demektedir.

Yani **fikirsizlik çağrısı** yapıyor.

Bunun ardından, **“Kendisini sevdiklerinde, hikmeti –fikir yolundan değil de– Allah’dan isteseler idi, her konuda isabet kaydetmiş olurlardı”** diyor ki, Allah Azze ve Celle, ***Kur’an***‘da insanları akledip fikir yürütmeye davet ediyor.

Kur’an (nakil), akılla anlaşılır.

Sapıtan filozofların hatası **akıl ve fikir** sahibi olmaları değil, **aklı** doğru kullanamamış ve yanlış fikir yürütmüş olmalarıdır. (Onlar, son tahlilde **nakilci**dirler, Eflatun gibi eski filozofların kitaplarına adeta **vahiy** muamelesi yapar, onların saçma sözlerinde bile, sanki anlamakta zorlandıkları bir ayet-i kerimeymiş gibi hikmet ararlar. Bu, aklını kullanma

değildir, akılsızca batıl nakle tabi olmadır. Mesela Farabî, ***el-Medinetü'l-Fazıla***'sında, Eflatun'a uyarak, yıldızların akıl sahibi olduklarını söyleyebilmiştir. Bu, akıl ve fikir yürütme değil, aklını ve fikrini kullanmadan Eflatun'un sözlerine kutsal kitap muamelesi yapmaktır.)

Bu konularda sözlerine kulak verilmesi gereken kişiler İbn Arabî gibi palavracılar değil, **İmam Matüridî** gibi gerçek dahilerdir.

İmam Matüridî rh. a., İslam inancını akıl ve fikir ekseninde savunmuştur.

BİR İNGİLİZ-YAHUDİ PROJESİ OLAN İBN ARABÎCİLİK, EHL-İ SÜNNET DIŞI BİR SAPIKLIKTIR

“Sofiyye-i Vücûdiyye erbabı (Vahdet-i Vücud’çu tasavvuf ehli)**, Allah hakkındaki re’ylerini** (görüşlerini)**, felasife** (felsefeciler) **re’yine bina etmişler, ulema-yı Ehl-i Sünnet ve Cemaat mezhebinden uzaklaşmışlardır.”**

(Şeyhulislâm Mustafa Sabri Efendi, ***Şeyhulislâm Mustafa Sabri Efendi’nin Mısır Ulemâsıyla İlmî Münâkaşaları***, çev. İbrahim Sabri, haz. Osman Erdem, İstanbul: Gül Neşriyat, 2005, s. 185, n. 138. Bu eser, Şeyhülislam’ın ***Mevkıfu’l-Akl*** adlı 4 ciltlik kitabının birinci cildinin tercümesidir.)

İBN ARABÎ VE FETHULLAH GÜLEN

Eski Başbakan **Ahmet Davutoğlu**'nun, 15 Temmuz darbe girişimiyle ilgili TBMM Araştırma Komisyonu'na, Fethullah Gülen'le ABD'de görüşmesine ilişkin olarak şunları söylediği biliniyor:

> "2013 BM Genel Kurulu toplantısına seyahatim öncesinde Başbakanımız Sayın **Recep Tayyip Erdoğan** ile yaptığımız değerlendirmede, bu yapının gittikçe artan bir şekilde Türkiye karşıtı çevrelerce kullanılmaya müsait hale gelmesi hasebiyle, **Gülen**'in daha önce yapılan çağrılar çerçevesinde **Türkiye'ye getirilerek kontrol altına alınmasının** gerekli olduğu kanaatine vardık."
>
> (http://www.haber7.com/ic-politika/haber/2243720-guleni-kontrol-altina-alacaktik)

Evet, aslında meselenin özü bundan ibaret: **Kontrol** altına alma..

Kontrol altına almak için de, Türkiye'ye getirmek gerekiyor.

Ya da şöyle söyleyelim: Eğer Türkiye'deyseniz, devletin kontrolü altındasınız demektir.

Hiçbir şeyle olmazsa, (yanında silah, zehir, enjektör vs. eksik olmayan) MİT'iyle kontrol eder.

Tabiî, Türkiye dışında yaşamanın bir bedelinin de olması mümkün: "**Türkiye karşıtı çevrelerce kullanılma**".

Kullanılmayı kabul etme..

Diyelim ki devletin kontrolüne girmeyi kabul etmediniz, bu yüzden yurtdışına çıktınız, fakat, Türkiye karşıtı çevrelerce kullanılmaya da **müsait** değilsiniz..

O zaman ne olur?..

İşte o zaman, tıpkı **Prof. Dr. M. Es'ad Coşan** hocanın Avustralya'da başına geldiği gibi, yollarda trafik kazası geçirme **risk**iniz artar.

*

Aslında Türkiye'de "**sivil toplum**" diye bir şey yoktur.

Bütün "cemaatler" kontrol altındadır.

Özellikle **28 Şubat**'tan sonra, "devletten bağımsız" cemaat diye bir şey kalmamış durumdadır.

*

Şayet **Fethullah Gülen** çağrıları kabul edip gelseydi (ya da gelebilseydi, onu yurtdışında "kontrol" eden ev sahibi devlet izin verseydi), The Cemaat 10 yıl önce nasıldıysa varlığını şu anda da aynen öyle sürdürüyor olacaktı.

Çünkü, Fethullah Gülen'in eline bir "**yol haritası**" verilecek, **"kritik" konularda ve zamanlarda** hangi mesajları vermesi gerektiği öğretilecek, faaliyetlerinde uyacağı **kırmızı çizgiler** anlatılacaktı.

Kurumlara "sızma" konusunda da kendisine tanınan **kotayı ya da kontenjanı** aşmaması gerektiği uygun bir şekilde hatırlatılacaktı.

Ve, Fethullah Gülen'in özellikle yurtdışındaki faaliyetleri **desteklenmeye** devam edecekti.

Türkçe Olimpiyatları'nda yine şarkılar söylenecek, bunlarla ilgili **rüyalar** görülecekti.

Sadece Prof. **Faruk Beşer** değil, başka “hoca”lar da, Fethullah Gülen’in “**son müçtehit**” ya da “**müçtehitlerin sonuncusu**” olduğunu anlatan kitaplar yazacak, makaleler döşeneceklerdi.

Daha 2013 yılında bile The Cemaat ile Akparti arasındaki anlaşmazlığın basit bir sivilce kabilinden olduğunu söyleyen **“yedek müçtehit” Prof. Hayrettin Karaman** gibi hocalar, The Cemaat’le “dostluklarını” sürdürüyor olacaklardı.

Millet, böylesi hocalardan ***Samanyolu TV*** ekranlarından feyz almaya devam edecekti.

FETÖ’den değil, **Hocaefendi**’den söz ediliyor olacaktı.

Fethullah Gülen Hocaefendi ile ilgili **rüyalar, kerametler** vs. kulaktan kulağa aktarılmaya devam edecekti.

Fethullah Gülen’i devlet için değil, fakat bizzat İslam’ın kendisi için tenkit konusu yapanlar ise, **sapık** ve **haşhaşî** değilse de, “hain, suizancı, fitneci, kavgacı, uzlaşmaz, geçimsiz, aşırı, bağnaz” ilan edilecekti.

*

Fethullah Gülen’in baştan beri neleri savunduğu belli..

Yaptığı hatalar da..

Bunlar, 1980’lerden, hatta 1970’lerden beri biliniyor.

Bununla birlikte, geçmişte hedeflerine ulaşma bakımından başarılı olduğu kesin..

Pekçok insanı peşinden sürükleyebilmiş durumda..

Bunun bir nedeni, bu zamanın insanının (dinî açıdan) kalitesizliği.. Toplum böyle olunca, layık olduğu “hoca”yı buluyor ve peşinden gidiyor..

İkinci neden ise, Fethullah'ın baştan itibaren **"devlet" tarafından desteklenmiş** olması..

Devlet tarafından desteklenen ile kösteklenen hiçbir zaman eşit olmaz..

İlkinin önü açılır, ikincisi ise değil gelişme şansı, bazen **yaşama şansı** bile bulamaz.

Peygamber Efendimiz s.a.s. Mekke'den hicret etmeseydi, bu şehir devletinin egemen güçleri, onu artık öldüreceklerdi. Öyle karar almışlardı.

*

Bununla birlikte, Fethullah Gülen'in geçmişteki başarı öyküsünün nedenleri bunlardan ibaret değil..

Kişisel olarak yetenekli, zeki, azimli ve birikimli olduğu kesin..

Cerbezeli ve ikna edici bir konuşma tarzı var.. Geleneksel ilim mirasından faydalanmayı, onları etkileyici bir tarzda yeniden terkip edip aktarmayı biliyor.

Şayet zamanın başbakanı Erdoğan ile dışişleri bakanı Davutoğlu'nun çağrılarına olumlu cevap verse, verebilse, ve Türkiye'ye dönüp faaliyetlerine aynen devam etseydi, öldüğünde muhtemelen ekabir-i devletin tam katılımıyla muhteşem bir cenaze merasimi ile defnedilecek, tarihe, **kerametleri ile meşhur bir "velî"** olarak geçecekti.

İbn Arabî'yi savunmak için bugün devreye konulan bütün "argüman, taktik ve teknik"ler, onun için de tekrarlanacaktı.

Fethullah Gülen'in abartıldığını, her ne kadar bir deve yükü kitap yazmışsa da, aslında nüfuz ve şöhret düşkünü bir dünyaperest, kerametleri kendisinden menkul bir samimiyetsiz olduğu için bazı İslamî hakikatleri çarpıttığını, bazılarını ise

sakladığını, ilmini kötüye kullandığını söyleyenler, “**Allah dostuna düşmanlık**”la suçlanacaktı.

Keramet diye anlatılan masalların aslında **uydurma** olduğunu, içlerinde gerçekten yaşanmış olanlar varsa bile bunların **istidrac** kabul edilmesi gerektiğini söyleyenler, **Vehhabîliğin, Selefîliğin, Haricîliğin** vs. etkisinde kalmış kimseler olarak lanetlenecekti.

Kitaplarındaki hatalar gösterildiğinde, “Onun bir açıklaması, bir **tevili** var” denilecekti. Ya da, “**Evliyaullahın sözlerini** sen kendi sözlerin gibi mi zannediyorsun? Onlara senin aklın yetmez. Onları herkes anlayamaz, **ehli anlar**” denilecekti.

*

Ve, bu noktada Fethullah Gülen, İbn Arabî’den daha şanslı olacaktı. Çünkü Fethullah Gülen’in kitaplarındaki **yanlışlığı açık** zırvalar, her halükârda, İbnü’l-Arabî’nin kitaplarında bulunanlardan daha az.

İBN ARABÎ'NİN MELEKLERLE İLGİLİ ZIRVASI

İbnü'l-Arabî'nin Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'ten ayrıldığı noktalar bir veya birkaç tane ile sınırlı değil. Aşağıda konu edineceğimiz husus (meleklerin mi, peygamberlerin mi üstün olduğu meselesi) ise, onun Ehl-i Sünnet'ten ayrıldığı noktalardan birini oluşturuyor. Bu mesele, söz konusu şahsın düşünce çizgisinin anlaşılması bakımından bir fikir verebilir.

Konuyu ele alan Yrd. Doç. Dr. Faruk Sancar, meseleyi şu şekilde özetliyor:

> Mahiyet, görev ve sorumluluk açısından birbirinden tamamen farklı olan **peygamberler ile melekler arasında bir** karşılaştırmaya niçin gerek duyulduğu hususunda geçerli ve ikna edici bir cevap bulmada bir hayli zorlandığımızı itiraf etmeliyiz.
>
> Gerçekte bu karşılaştırma aynı zamanda insan ile meleğin mukayesesi demektir; hâlbuki **Fahreddin er-Râzî**'nin de ifade ettiği gibi, iki ayrı varlık türü arasında ilim, kudret ve kemal açısından hiçbir benzerlik ve ilişki bulunmamaktadır. Buna rağmen İslam düşüncesi içerisinde konu tartışmaya açılmış ve kelam ekolleri farklı görüşler benimsemiştir. Ancak bu konudaki görüş farklılıkları ekoller arasındaki sınırları belirleyen temel ayrışma noktalarından biri olarak görülmemiştir.
>
> Mutezilî Alimlerin büyük çoğunluğu ile bazı Şiî düşünürler meleklerin peygamberlerden üstün olduğu kanaatini paylaşırlarken, **Ehl-i Sünnet'in bu konudaki derli toplu kanaatini Ömer en-Nesefî'nin ifadelerinde buluyoruz:** "İnsan nevinden olan peygamberler (Resul), melek nevinden olan peygamberlerden, melek nevinden olan peygamberler, peygamber olmayan insanlardan (Beşerin Avamından), peygamber olmayan (İmanlı)

insanlar, peygamber olmayan meleklerden (Meleklerin Avamından) üstündür."

Bu alıntıdan da anlaşılacağı üzere, üstünlük hiyerarşisinin en tepe noktasında peygamberler ve ardından sırasıyla elçi melekler, salih müminler ve nihayet elçilik vasfı olmayan sıradan melekler gelmektedir.

Sancar, bunun ardından şöyle diyor:

"Ancak Ehl-i sünnet alimleri içinde bu hiyerarşik tasnifi benimsemeyen isimlerin bulunduğunu da hatırlatmakta fayda görüyoruz."

Bu "**benimsemeyen**" Ehl-i Sünnet alimi ise, İbn Arabî oluyormuş..

Bir adamın Sünnet ehli olup olmadığı Sünnet'e karşı olan tutumundan hareketle belirlenebilecek birşeyken, burada durum tersine dönüyor, ehl-i Sünnet'ten olma, adamın demirbaş vasfı haline geliyor.

Gerçekte, **İbn Arabî Ehl-i Sünnet'ten değildir**.

Ehl-i bid'attir.

Küfrü konusunda ise, eserlerindeki ifadelerin gerçekten kendisine ait olup olmadığının ve tevbe edip etmediğinin bilinmemesi, ayrıca kitaplarının hem batıl hem de hak ifadeler içermesi nedeniyle, **ihtilaf vardır**.

Prof. Dr. Süleyman Uludağ, bizzat İbnü Arabî için açılmış bir sitede (***www.ibnularabi.com***) onun "mezhep" durumunu şu şekilde özetlemektedir:

İbn Arabî, Davud-i Zahirî tarafından kurulan ve Endülüslü İbn Hazm tarafından geliştirilen **zahiri mezhebine bağlanmıştı.** Bunun için ibadette zâhiri, **itikadda (tasavvufta) bâtını idi**" denilmişti. Ameldeki mezhebi zahirî olan ve kıyası reddeden İbn Arabî'nin itikaddaki **mezhebi ne Eş'arilikti ne de Maturidilik.** Bu hususta o, selef akidini benimsemiş ve

bu çerçevede ehl-i sünnet ve'1-cemaat mezhebine sâdık kalmıştı."
(http://www.ibnularabi.com/default.asp?icerik=3)

Bu ifadelerden şunları anlıyoruz:

1. İbn Arabî, amel konusunda dört hak (Ehl-i Sünnet) mezhepten birine müntesip değildi.

2. İbn Arabî, tasavvufî anlayış bakımından müteşerrî (şeraitçi) değil, **batınî** idi.

3. İtikaddaki mezhebi ne Eş'arîlik ne de Matüridîlik'ti.

4. **Selef** akidesini yalın ve saf biçimde gerçekten benimsemiş olsaydı, selef de Ehl-i Sünnet olduğu için Ehl-i Sünnet şemsiyesi altında kabul edilebilirdi, fakat gerçekte selefin yoluna en uzak çizgidedir.

*

Ancak, İbn Arabî'nin Ehl-i Sünnet'e mensubiyetini bir "aksiyom" olarak alan, tartışılmaz bir veri gibi kabul eden Sancar, sözlerini şöyle sürdürmektedir:

> Meseleyi, "insan-melek" ve "peygamber-melek" arasındaki üstünlük şeklinde iki yönlü değerlendiren İbn Arabî de bu konuda ulema arasında ihtilaf bulunduğunu kabul eder. Elbette ulema derken o, sadece kendisinin **zahir ilimleri** olarak nitelendirdiği şerî ilimlerle meşgul olan alimler zümresini kastetmemekte aynı zamanda kendisinin de içinde bulunduğu mutasavvıfları da bu sınıfa dahil etmektedir. Bu da gösteriyor ki sûfî zümreler arasında da bu konuda tam bir fikir birliğinden söz etmek mümkün gözükmemektedir.
>
> İbn Arabî, meleklerin insandan daha üstün varlıklar olduğunu öncelikle Hz. Peygamberden rivayet edilen şu hadisle delillendirmeye çalışır: Hz. Peygamber bir Yahudi'nin cenazesini görünce ayağa kalkar ve fakat, 'O bir

Yahudi cenazesi' denildiğinde, **'Onunla beraber bir melek yok mu?'** diye cevap verir. Başka bir rivayette 'Kuşkusuz ölüm korkunçtur', bir diğerinde ise 'O da bir nefis değil midir?' der. Bu hadisten hareketle İbn Arabî, meleklerin mutlak olarak insanlardan üstün olduğunu kabul edenlere göre, -ki kendisi de bu kanaattedir- daha faziletli olan için ayağa kalkmaya bir işaret olduğunu söyler. Nitekim **kendisine gösterilen sadık bir rüyada** (mübeşşire) bunu bizzat söyleyenin Hz. Peygamber olduğunu beyan eder.

İbn Arabî, sözünü ettiği bu **rüya**yı ***Fütûhât***'ın bir başka yerinde açıkça zikreder ve bunun her türlü tartışmayı sona erdirecek bir açıklık ve mahiyette olduğunu vurgular. Çünkü meselenin halli konusunda kendisini aydınlatan bizzat Hz. Peygamberdir ve bu da en azından kendisi için katî bir bilgi hükmündedir:

"Vakıamda Hz. Peygamberi gördüm ve ulemanın ihtilaflarını zikrettikten sonra ona bu meseleyi sordum: Resulullah bana şöyle buyurdu: 'Melekler efdaldir' dedi. Ben de cevabına iman ediyorum ama bana bunu soran kişiye hangi delili göstereceğim? dediğimde bana şöyle hitap etti: Benim insanların en hayırlısı olduğumu da, Allah'tan rivayet ettiğim 'Beni içinden zikredeni ben de içimden zikrederim, Beni bir topluluk içinde zikredeni ise onunkinden daha hayırlı bir topluluk içinde zikrederim' hadisini de biliyorsun. Pek çok insan aralarında benim de bulunduğum bir topluluk içinde Allah'ı zikretmiştir. O halde Allah da onları benim bulunduğum topluluktan daha hayırlı bir topluluk (melekler) içinde zikretmiştir. Hz. Peygamberin bu sözüyle hiçbir şeyden sevinmediğim kadar sevindim, çünkü bu mesele, kalbimde derince yer etmişti. 'O ve melekleri size salât eder' ayetini düşünürsen meseleyi anlarsın."

*

Buradaki ifadeler çok açık olmamakla birlikte, İbnü'l-Arabî'nin hadîs-i kudsîden çıkardığı sonucun **ilgisiz** olduğu görülmektedir.

Çünkü, bir topluluğun diğer bir topluluktan hayırlı olması, daha az hayırlı topluluk içindeki bir ferdin, daha çok hayırlı topluluk içindeki bütün fertlerden üstün olmasına engel değildir.

Bu, şuna benzer: Birbiriyle yarışan iki ayrı takımdan birinin diğerinden üstün olduğunu düşünelim, zayıf takım içindeki bir üyenin, bireysel olarak, kuvvetli takımdaki bütün fertlerden üstün olması mümkündür. Ancak, onun bu üstünlüğü, içinde bulunduğu takımın (topluluğun) üstün olmasına tek başına yetmez.

Dolayısıyla, İbn Arabî'nin akıl yürütüş biçimi aslında **mantıksız**dır.

Bu mantıksızlık, anlattığı rüya konusunda da şüphelere yol açmakta, **büyük kelâm otoritesi Saadeddin Taftazanî'nin vahdet-i vücudla ilgili risalesinde ona yönelttiği "rüya uydurma" ithamının doğruluğu** ihtimalini güçlendirmektedir.

Üstelik, İbn Arabî'nin kitaplarının en belirgin özelliği olan **kendi kendisini çürütme ve kendisiyle çelişme** özelliği bu noktada da kendisini göstermektedir.

Sancar, sözlerini şöyle sürdürüyor:

> İbn Arabî'nin bu açıklamaları ve nakilleri esasında kendisi açısından meseleyi berraklığa kavuştursa da ***Fusus***'un hemen başında kaleme aldığı bir bölüm onun bu konuda nasıl bir tutum takındığı hususunda zihinlerde soru işareti meydana getirmektedir: Melekler, bu halifenin yaratılışının gereğini anlayamamışlardır. Bununla birlikte Hakk'ın mertebesinin layık olduğu ibadeti de bilememişlerdir; çünkü herkes, Hak'tan ancak kendi zatının gerektirdiği şeyi bilebilir. Melekler Âdem'in, toplayıcılığına (câmî oluşu vasfına) sahip değildi. Onlar, kendilerine özgü ilahi isimlerin dışındaki isimleri bilememiş, Hakk'ı yalnızca kendilerine özgü bu isimlerle tenzih ve teşbih etmişlerdir. Hâlbuki bunların Allah'ın bilgisinin

> kendilerine ulaşmadığı isimleri olduğunu anlayamamış, dolayısıyla bu isimlerle Hakk'ı takdis edememiş, Âdem'in yaptığı gibi Hakk'ı tenzih edememişlerdir."

Bunun ardından Sancar, *"İbn Arabî'nin bu ifadeleri ilk bakışta yukarıda da arz ettiğimiz görüşleri ile örtüşmeyen bir izlenim doğurmaktadır"* demekte ve sonra da, **sanki İbnü'l-Arabî yanılmaz, şaşırmaz, kendisiyle asla çelişkiye düşmez insanüstü bir varlıkmış gibi** tevillerle olayı kapatmaya çalışmaktadır. Bu konuda da, şârihlerin (İbnü'l-Arabî şarihleri ya da minareye kılıf dikicilerinin) beyanlarına başvurmakta, bir sürü **mantıksız tevili** aktarmaktadır.

Halbuki, lafı bu kadar dolandırmaya gerek yok.
Bizzat ***ibnularabi.com***'da Uludağ'ın İbn Arabî'yi methederken yazdıklarından ortaya çıkan sonuçları hatırlamak yeterli (Bu da, **merd-i kıptînin hayranı**nın onun şecaatini övmek için sirkatini anlatmasına benzemektedir). Tekrar edelim:

1. İbnü'l-Arabî, amel konusunda dört hak mezhepten (Ehl-i Sünnet'ten) birine müntesip değildi.

2. İbnü'l-Arabî, tasavvufî anlayış bakımından müteşerrî değil, batınî idi.

3. İtikaddaki mezhebi ne Eş'arîlik ne de Matüridîlik'ti.

4. Selef akidesini yalın ve saf biçimde gerçekten benimsemiş olsaydı, selef de Ehl-i Sünnet olduğu için Ehl-i Sünnet şemsiyesi altında kabul edilebilirdi, fakat gerçekte selefîliğe en uzak çizgidedir.

İBN ARABÎ'Yİ RAB EDİNMEK

"(Yahudiler) hahamlarını, (hristiyanlar da) râhiblerini

ve Meryemoğlu Mesîh'i Allah'tan başka rabler edindiler.

Hâlbuki ancak tek bir İlâh'a ibâdet etmekle emrolunmuşlardı.

O'ndan başka ilâh yoktur!

O, (onların) ortak koşmakta oldukları şeylerden münezzehtir!"

(Tevbe, 9/31)

Gaipten bir ses duyduğu için kendisini **Mehdî** zanneden cahil bir adam, öncelikle acınmayı hak eder, ama dünya kadar bilgisi bulunan biri kendisini **hatemü'l-evliya** ilan ettiği zaman, mazur görülemez.

Kendisi hakkındaki bilgisi böyle olan, daha nefsini doğru dürüst tanımamış bir adamın, Rabbini de tam tanıyamamış olması beklenir. Böyle bir adamın marifetullah edebiyatına itibar edilemez..

*

Bununla birlikte, **İbn Arabî**'yi tekfir etme konusunda acele etmemek gerekir. Bu yüzden, **Aliyyü'l-Kârî**, İbn Arabî'yi tekfir etmekten kaçınmış, belki tevbe etmiş veya eserlerine ekleme yapılmış olabilir diye, salt eserlerindeki ifadeleri konu edinmiştir.

Buna karşılık **İbn Teymiyye**, muhtemelen söz konusu ifadelerin İbn Arabî'ye ait olduğu konusunda kendisinde kesin kanaat oluştuğu için, onun küfrüne hükmetmiştir. Çünkü, eserlerindeki bazı ifadeler tevil kabul etmez niteliktedir.

Şayet İbn Arabî ashabdan olsaydı ve onun hakkında, Hz. Ali k. v. için olduğu gibi hak üzere bulunacağı yönünde hadîsler mevcut bulunsaydı, bu durumda herkesin İbn Arabî'nin sözleri konusunda ihtiyatlı davranması gerekirdi. Hatalı sözleri için öncelikle bunların gerçekten ona **ait olup olmadığını** araştırmak icab ederdi. Gerçekten ona ait olduğu ortaya çıkan sözler, şayet ***Kur'an*** ve Sünnet ile çelişiyorlarsa, mutlaka **tevil**e tâbi tutulurlar, sözün sahibi aleyhinde fetva verilmekten kaçınılırdı.

İşe bakınız ki, Hz. Ali gibi zatlar için böylesi bir durum söz konusu değil. Hz. Ali'nin küfrü icab ettiren laflardan kaçınmış olduğunu, sözlerinin ***Kur'an*** ve Sünnet'le çelişmediğini görüyoruz.

Hatta, **Hz. Ömer** cennetle müjdelenmişken ve "**muhaddesûn**"dan olduğu, "kendisine ilham olunanlar" arasında yer aldığı hadîsle belirtilmişken, onun bütün sözlerini sorgusuz sualsiz kabul etmek gibi bir durum yok. Mehir hadisesinde de ilgili kadın, Hz. Ömer'in sözünü **tevil** edip kabul etmek yerine, **hata** ettiğini söylemiştir. Hz. Ömer de hatasından dönmüştür.

Acaba Hz. Ömer hata edebilen biriyken, İbn Arabî **yanılmaz** mıdır?!

İbn Arabî'nin muhaddesûndan olduğuna dair bir **delil**imiz mi var?!

İbn Arabî'nin asla yanılmaz ve sapıtmaz olduğuna dair Allahu Teala'dan gelmiş bir **garanti** mi mevcut?!

*

Birçokları rahatça, İbn Arabî'nin büyük evliya olduğunu söylüyorlar. Sonra da bu, onun aklanması için doğruluğu tartışılmaz bir **aksiyom** gibi kullanılıyor. Oysa, burada en iyi ihtimalle bir zan söz konusu olabilir.

Nitekim, ***Riyazü's-Salihîn***'de de yer alan sahih bir hadiste, Hz. Peygamber s.a.s., **"Hiç kimseyi övmeyin. Mutlaka övecekseniz, 'Ben onu şöyle şöyle zannediyorum, fakat hiç kimseyi Allah'a karşı tezkiye etmem' deyin"** (Ev ke mâ kal..) buyurmaktadır.

*

Bazıları da, **Hz. Ali**'den şöyle bir söz naklediyorlar: "Şu göğsümde saklı duran birçok ilim var. Ah! Onları taşıtacak erler bulabilsem."

Evet, Hz. Ali'nin uzun bir konuşması içinde buna benzer bir ifade yer alıyor. ***Hayatü's-Sahabe***'de ve ***Nehcü'l-Belâğa***'da mevcut. Ancak, aynı eserlerde, Hz. Ali'nin, **"kendilerinde *Kur'an* ve Sünnet dışında, fehm ve idrak bir tarafa bırakılırsa, özel bir ilmin bulunmadığı"** yönünde bir ifadesi de mevcut.

Öte yandan, Hz. Ali'nin göğsündeki ilimden neyi kastettiği de meçhuldür. Eğer açıklamış olsaydı, bunun ne olduğunu bilirdik. O zaman da, "Onları taşıyacak birileri olsaydı" demiş olmasının anlamı kalmazdı.

*

Benzer şekilde, Ebu Hureyre r. a.'in "**Resulullah s. a. s. Efendimiz'den iki kap ezberledim. Birisini insanlara neşrettim. Diğerine gelince, eğer onu yaysaydım şu boynum kesilirdi**" (***Buhârî***, İlim, 42) sözünün neye işaret ettiği de meçhuldür.

Ebu Hureyre r. a., o "kab"ı açıklamadığına göre (İlim olarak yorumlanıyor), ne olduğu konusundaki düşünceler **zan** olmaktan öteye gitmez. Belki de, Hz. Peygamber s.a.s., daha sonra yaşanacak **fitneler**i anlatmıştı ve o bunları açıklasa, o

anda insanlara **kabul edilemez** ifadeler olarak görünecek, fitne çıkartmak istemekle suçlanacaktı.

Bundan hareketle, bir başkasının küfür olan ifadelerini (boynun kesilmesini icap ettirmesinden ötürü), Hz. Peygamber s.a.s.'den alınmış kab ile **bir tutmak**, aynı kefeye koymak, **mantıklı** bir akıl yürütme midir?!

O kabın Hz. Peygamber s.a.s.'den alındığı kesindir, peki bunun, diyelim ki Şeytan'dan alınmadığının **garanti**si var mıdır?!

*

Bazıları da şöyle diyor:

> "İbn Arabî gibilerin sözlerinin ehil olmayan kimseler tarafından yanlış anlaşılması kaçınılmazdır. Nitekim Muhyiddin İbn-i Arabî Hazretleri de: 'Halimize aşina olmayanlar, eserlerimizi okumasınlar' buyurmuştur."

Ebu Hureyre r.a.'in aktaracaklarını anlayacak ehil kimse ashab arasında hiç mi yoktu?!

Bu **ehil insanlar** kalabalığı, İbn Arabî'den sonra mı peyda oldu?!

Bunu geçtik, İbn Arabî'nin **haline aşina olmak için**, eserlerini okumaktan başka bir yol var mıdır?!

Eserlerini okuyanlar, haline aşina olma şartını nasıl yerine getirmektedirler?

Gerçekte hal, gizli bir durum olduğu için, insanların ancak sözlerine itibar edilir. Her hali iyi olanın bunu dışına yansıtması gerekmez, fakat her kab da içindekini sızdırır, sözü bozuk olanın hali de bozuk demektir. İman izhar edenin **kalbini yarıp** başka birşey arayamayacağımız gibi, küfür olan sözler için de, **onun ardındaki (olup olmadığı belirsiz) hali keşfetme** gibi bir yükümlülük yoktur.

Buna karşılık bize, kralın üzerindeki muhteşem libasın sadece “hal ehli **havassü’l-havas** tarafından” görülebilecek mahrem bir elbise olduğu söyleniyor.

Ebu Hureyre r.a., ashab arasında havassü’l-havasstan kimse bulamıyor, ama ne hikmetse günümüzde, havassü’l-havasstan birisine çarpmadan sokakta yürümek bile mümkün değil..

Peki bu insanların, havassü’l-havasstan sayılabilmek için numara yapan, “Aaa, ne şahane kaftan” diye kralın şişko karnını gösterip **“marifet” taslayan sahtekârlar** olmadığını kim söyleyebilir?!

Bugün İbn Arabî’nin her ifadesinde hikmet arayanlar, bunu, **ashabta bulunmayan hangi “hal”** ile başarmaktadırlar acaba?!

Anladık, bu kadar insan havassü’l-havas, peki avam kimler?!

Ashab mı?!

Havassü’l-havastan olma “tevazu”unun bölüşülemediği böyle bir ortamda, avamdan olmayı kabullenme “kibr”ine talip olacak birileri hâlâ kalmış mıdır?!

MEZHEPSİZ MASON KETHÜDAZADE'NİN İBN ARABÎ SEVDASI

İnternette yayılmış bulunan bir yazıya göre, Dursun Gürlek şöyle demiş:

> "Fıkıh konusunda büyük bir alim olan **İbrahim Halebi** dini ilimlerde zirvedeymiş ama Hoca Efendi'nin bir eksiği varmış; o da tasavvufa hor bakar ve **Muhyittin-i Arabi**'nin de aleyhinde konuşurmuş. Bu konuşmaları **Kanuni**'nin kulağına gidince ona haber göndermiş; 'Hoca efendi işine baksın, şeyh efendilere dil uzatmasın' demiş. Halebi Efendi yine aleyhte konuşmaya devam etmiş. Bir gün medreseden çıkmış evine geliyormuş, kapıdan içeri girince yanındaki arkadaşına demiş ki: 'Şimdi Muhyiddin karşıma çıksa onu şu eşiğe bastığım gibi ezerdim.' Bunu derken de ayağını eşiğe birkaç sefer vurmuş. Üçüncü vuruşunda ayağına paslı bir çivi batmış. Yara ilerlemiş, kangren haline gelmiş ve ölümü de ondan olmuş."

Dursun Gürlek kaynağını da veriyor: Hakikat ile hurafeyi ayıramayan ya da ayırma hassasiyeti göstermeyen bir tasavvufçu, Hür Mahmut Yücer tarafından yayına hazırlanmış olan **Kethüdazade Mehmet Arif'e ait menakıbname**..

Şimdi gelelim bu **uydurma olduğu kesin** rivayetin mantıksızlığına… Ve yorumlanış biçiminin içerdiği saçmalıklara…

1. Menakıbnameler genellikle abartmalarla doludur ve çoğu zaman ilimden nasipsiz kişiler tarafından yazıldıkları için ilmî bir değer taşımazlar.

2. Söz konusu menakıbname, İbnü'l-Arabî hakkında da değil, Kethüdazade Mehmet Arif hakkında.. Emin Efendi diye bilinen bir talebesi ya da seveni, onun hakkında böyle bir menakıbnane yazmış. Nakledilen olay, Kethüdazade'nin senetsiz sepetsiz, **delilsiz olarak anlattığı bir anekdot**tan ibaret..

3. Olaya konu olan **İbrahim Halebî**, **Kethüdazade**'den üç asır önce yaşamış **büyük bir âlim**. İlkinin vefat tarihi 1549, ikincisininki 1849. Arada tamı tamına 300 sene var. Bu üç asırlık zaman diliminde kimse böyle bir olayın sözünü etmemişken (Etseler bilinirdi) üç asır sonra Kethüdazade'nin yaptığı "keşf"i, bu şahsın günah hanesine sadece **kuyruklu bir yalan** olarak yazılır. Merhum İbrahim Halebî, Hanefî mezhebinin büyük alimlerinden biridir. Eseri **Mülteka**, **Osmanlı Devleti'nin ilk kanun mecmuası** olarak kabul edilmektedir. Yüzyıllar boyunca **medreselerde ders kitabı** olarak okutulmuştur. Günümüzde de **Hanefî mezhebinin temel fıkıh kitaplarından biri** olarak okunup okutulmaya devam edilmektedir.

4. Kethüdazade, sözüne itibar edilebilecek biri değildir. **Osmanlı'nın ilk masonlarından**dır. Masonlarla ilgili kitaplarda, "Beşiktaşlı Kethüdazade" olarak "meşhur masonlar" listesinde yer almaktadır. Ayrıca, onun **üyesi bulunduğu Beşiktaş Cemiyet-i İlmiyesi'nin bir mason locası olduğu** söylenmektedir (Bkz. İsmail Erdoğan, "Kethudâzâde Ârif Efendi ve Felsefî Görüşleri", ***Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi***, Cilt: 15, Sayı: 1, Elazığ, 2005, s. 175).

5. 1826'da Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması ile birlikte Bektaşî tekkelerinin de kapatılması sırasında, mezhepsizlik ve Bektaşîlik yaptıkları gerekçesiyle Kethüdâzâde ve Beşiktaş Cemiyet-i İlmiyesi üyelerinin sürgüne gönderilmeleri kararlaştırılmıştır. **Gümüşhanevî Ahmed Ziyaüddin Efendi'nin hocası Kürt Abdurrahman Efendi**, Kethüdazade'nin mezhepsizliğine ve Bektaşîliğine şahitlik etmiş fakat Çerkeşli Efendi diye biri onu savunup sürgün olmaktan kurtarmıştır.

6. Ehl-i Sünnet itikadı konusunda Kethüdazade'nin bir hassasiyetinin bulunmadığı bir gerçek. Mesela Allahu Teala'nın ahirette görülmesi (ru'yetullah) konusunda **Ehl-i Sünnet'in değil, Mu'tezile'nin görüşünü benimsemektedir**. (Bkz. İsmail Erdoğan, "Kethudâzâde Ârif Efendi ve Felsefî Görüşleri", s. 178.) Bu şahsın **hurafe**lerle de arası gayet iyi. Ona göre, mahşerde cehenneme yüz velî vereceklermiş, o vakit cehennem "Yandım Ya Rabbi!" diye bağıracakmış.

7. İşte bu Kethüdâzâde, Beşiktaş Cemiyet-i İlmiyyesi'nde özel felsefe dersleri vermekle tanınmış. Kendisi hiç bir eser yazmamış ancak öğrencisi Binbaşı Emin Efendi, onun derslerde ve ders dışında anlattıkları şeyleri **Menâkıb-ı Kethüdazâde Muhammed Ârif** adında bir eserde toplamış. Bu kitap sadeleştirilerek yeni harflerle yayınlanmış bulunuyor. Sadeleştiren kişilerin aktardığına göre, bu şahıs Bektâşî babalarıyla yârenlik etmiş, İstanbul dergâhlarını, **Beyoğlu kiliseleri**ni dolanmış, **her türlü grup ve zümreler**le görüşmüştür.

8. Felsefeyi ne kadar bildiği de, Eflatun hakkında naklettiği hurafelerden belli. **Ona göre Eflatun (Platon), peygamber olan filozofların başında** geliyor. Hatta Kethüdazade bu konuda **hadîs (!)** de naklediyor:

> "Fahr-i Âlem efendimiz hazretlerinin huzur-u saadetlerinde bir gün ashâb-ı kiramdan birisi, Eflatun hakkında kötü bir söz söyledi. Ona cevaben efendimiz; 'Eflatun'a sövmeyiniz. Çünkü Eflatun, kavminin peygamberi idi' diye buyurmuştur." (Bkz. İsmail Erdoğan, "Kethudâzâde Ârif Efendi ve Felsefî Görüşleri", s. 179.)

Vatandaşa göre, ashab kendi aralarında sanki *"Yok ağam, Eflatun yanılmış, aslında Anaxagoras daha doğru düşünüyordu. Ne de olsa onun arkadaşı Evripides. Hele şu Parmenides var ya, kitaplarını çöpe at gitsin. Bundan sonra sadece Aristo okuyacağım"* diye sohbet ediyorlardı, Hz. Peygamber s.a.s. de onları bu konularda irşad ediyordu. (Bu konularda tasavvufî kitaplarda yer alan bilgileri sanki ayet ve hadîsmiş gibi mutlak doğru kabul etmemek gerekir. Mesela **İmam-ı Rabbanî**, "**ahmak Eflatun**"un **Hz. İsa döneminde** yaşadığını, kendi aklını beğendiği için onun risaletini kabul etmediğini söylemektedir. Adıyamanlı şeyhlerin babası olan Abdülhakîm el-Hüseynî'nin de, aynı sözü, kaynak göstermeden "***Sohbetler***" kitabında naklettiği görülüyor. Gerçekte Eflatun, Hz. İsa doğmadan 347 sene önce vefat etmiş bulunmaktadır.)

9. Kethüdâzâde'nin **dünyevî ilimler konusundaki seviyesi**ni anlamak için de şu yeterlidir: Ona göre, **yer (Dünya)** hareketli olmakla birlikte, **doğudan batıya değil, kuyu çıkrığı gibi yukarıdan aşağıya doğru dönmekte**, **36 bin yılda bir kere de soldan sağa dönmektedir**. Bu dönüşte arzın durumu ve coğrafyası değişir, sıcak olan bölgeler yavaş yavaş soğumaya, soğuk olan bölgeler de ısınmaya başlarmış. Yine 36 bin yılda bir kere tûfan olurmuş. Bu tûfan sebebiyle, denizin dibi karalara, karalar ise deniz dibine dönüşürmüş (İsmail Erdoğan, "Kethudâzâde Ârif Efendi ve Felsefî Görüşleri", s. 181-182).

10. İşte bu şahıs, kendisini çok akıllı ve bilgili, II. Bayezid devri alimlerini ve vezirlerini de akılsız kabul ettiği için, şu uydurma rivayetle aklınca onları aşağılıyor:

> "**Kristof Kolomb** İstanbul'a gelmiş ve II. Bayezid'den bir gemi istemiş; 'Sultan Bâyezid Han-ı Sânî (II. Bayezid) zamanında Kolon (Kolomb) adlı hükemâdan bir Frenk İstanbul'a gelir. 'Bana biraz gemi verin, size yeni bir dünya bulayım´ der. Sultan Bâyezid, babası Fatih merhum gibi öyle pek dirâyetli olmadığından ulemâ ve vüzerâ ne derse onu kabul eder. O vaktin ulemâsı, 'Âhir zamanda yeni dünya olur mu? Dünyanın yıkılması yaklaştı. Öyle şey olmaz!' dediler. Kolon'un gemisini yüzdürürler, gider. Kolon buradan İspanya'ya gider. İspanya istediği kadar gemiyi verir. Amerika kıtasını aramaya çıkar… Dolaşa dolaşa bulur."

(Bayezid dirayetli değilmiş de, ulemanın sözünden çıkmazmış. Keşke öyle olsaydı. Tam aksine, medreselerin bozulmasının temeli II. Bayezid döneminde atılmıştır. Çünkü o, yerleşik usule ve teamüle aykırı olarak, yeterlilik şartlarını taşımayan bir şahsı, tepkileri görmezden gelip müderris olarak bir medreseye atamış, medreselerin bozulma sürecinin başlamasına yol açmıştır. Daha sonra bu yozlaşma süreci beşik ulemalığına kadar varmıştır.)

11. Kethüdâzâde'nin, İbnü'l-Arabîcilik yaparken "aklını nasıl ve ne kadar kullandığını" anlamak için, ondan naklettiği şu söz yeterlidir: **"Sahabeden sonra İslam devletlerinin en mükemmeli Osmanlı Devleti'dir."** Kethüdâzâde'ye göre, bu sözü **İbn Arabî** söylemişmiş. İbn Arabî'nin vefat tarihi 1248, Osmanlı ise bundan 51 yıl sonra bir kasaba devleti olarak ortaya çıkmış. Hani adam geçmişle ilgili birşey söylese, mesela **"Sahabeden sonra İslam devletlerinin en mükemmeli Nureddin Mahmud Zengi'ninki veya Selahaddin-i Eyyubî'ninkidir"** dese anlaşılabilir. Şayet kendisinden sonraki **gelecek zaman**hakkında **kerametfüruşluk** yapıyorsa, bu durumda da, **"Sahabeden sonra İslam devletlerinin en mükemmeli Mehdî'ninkidir"** demesi beklenirdi. Neresinden baksanız budalaca bir söz. Kethüdâzâde de, aklını paslı çivi kadar bile kullanmayan bir hurafeci.

12. Merhum İbrahim Halebî, İbnü'l-Arabî'nin görüşlerini tenkid için vahdet-i vücud konulu bir eser kaleme almış bulunmaktadır (Bkz. İbrahim Halebî, ***Vahdet-i Vücud Risalesi***, çev. Ahmet Dündar, İstanbul: Tevhid Y.). Kanunî'nin eğer bir uyarısı olsaydı, "Niçin kitap yazdı?!" şeklinde olurdu. Ama bu da yanlış olurdu, çünkü, böylesi durumlarda "ilmî" tutum, Kanunî'nin, İbnü'l-Arabîcilik yapan başka birine, İbrahim Halebî'ye cevap vermesini emretmesi olabilirdi. Kanunî'nin iddia edilen şekilde bir uyarıda bulunmuş olması mümkün değildir. Aşağıda gösterileceği gibi, tam aksi durum söz konusudur. **İbnü'l-Arabîcilik yapanların ortak özelliğinin tarihî gerçekleri tersyüz etmek, bolca yalan söylemek olduğu** görülmektedir.

13. Merhum İbrahim Halebî, 1461 doğumlu. **88 yaşında vefat** etmiş bulunuyor. Dolayısıyla onun vefatının doğal bir ölüm olduğunu, bir kazadan kaynaklanmadığını düşünmemek için bir neden yok.

14. Merhum Halebî'nin eşiğe ayağını vurma hikâyesi de tutarsızdır. **Bir eşikte paslı bir çivinin, sivri ucu yukarıya gelecek şekilde bulunması düşünülemez. Orası inşaat alanı değildir.**

15. Böyle bir olay gerçekten yaşanmış olsaydı bile, bu, İbrahim Halebî'nin haksızlığını gösteren **bir işaret ya da delil olarak kabul edilemez**di. Dinî konular **edille-i şeriyye** (Şeriat delilleri) çerçevesinde değerlendirilir. Bu tür (uydurulabilen) **kıssalar, edille-i şeriyyeden değildir**.

Aslında, böylesi uydurma rivayetlerin birtakım insanlar için "**imtihan**" işlevi gördüğünü söyleyebiliriz. Onların, **şer'î delilllere değil de, böylesi (gerçek ya da uydurma) olaylara göre akıl yürütüp kendilerince hükümler çıkardıkları için sapıttıkları** ya da sapıtmaya meylettikleri söylenebilir.

Bu tür (uydurma veya gerçek) olaylar, Hz. İsa'ya benzetilen şahsın çarmıha gerilmesi ile ortaya çıkan durumu akla getirmektedir. Hain şahıs **Hz. İsa**'ya benzetilip çarmıha gerildiğinde, Yahudiler bu olayda kendi haklılıklarının (akıllarınca) delilini buldular. Onlara göre, peygamber olduğunu iddia eden şahıs, gözlerinin önünde çarmıha gerilmiş bulunuyordu. Halbuki, onlara göre, çarmıha gerilmek, Allah'ın lanetine uğramak anlamına geliyordu, bir peygamber ise lanete uğramazdı. Bir yalancı peygamber ortaya çıkmış ve gözlerinin önünde çarmıha gerilip lanete uğramıştı. Hristiyanlığı tahrif eden Pavlus (Saint Paul), işte bu yüzden, "çarmıh aracılığıyla Mesih'in uğrumuza lanetlendiğini" (***İncil***, Galatyalılar 3:13) ileri sürmüş, "Tanrı'nın Mesih'inin bizim için günah yaptığını" (***İncil,*** 2. Korintliler 5:21) savunmuştur. Halbuki burada Hristiyanlar'ın yapması gereken şey, bir olaya bakıp kendi kendilerine "ibretler, **hikmet**ler" icat etmek olmamalıydı. Pavlus gibilerin yorumlarını kabul etmemeleri gerekiyordu. Hz. İsa'nın kendilerine söylediklerini olduğu gibi alıp bunlara ekleme ya da çıkarma yapmamalıydılar. İşte o zaman, çarmıh olayı kafalarını karıştırmazdı. Bunun kendileri için bir imtihan olduğunu anlayanlar vardıysa da, Hristiyanlar'ın büyük çoğunluğunun bu mesele yüzünden sapıttığı bir gerçektir. Müslümanlar da, **İbrahim Halebî'nin sözde ayağına batan çividen "itikad" üretme budalalığı**nı bırakıp şer'î delillere bakmalıdırlar.

16. Merhum İbrahim Halebî'nin vahdet-i vücud konusundaki tutumu tasavvufa hor bakma olarak değerlendirilemez. Bu tür alimler, itikadı düzgün mutasavvıflara daima olumlu bakmışlardır. **İmam-ı Rabbanî** ve merhum **Erzurumlu İbrahim Hakkı** hazretleri gibi zatların vahdet-i vücud edebiyatını reddetmeleri herhalde tasavvufa hor bakmalarından kaynaklanmıyor. Mesela iki asır öncesinin büyük fakihi **İbn-i Âbidin** –ki **Halid-i Bağdadî**'ye müntesipti– şu fetvayı vermiştir:

> "Onun ***Füsusu'l-Hikem*** isimli kitabını yaymak, neşretmek **haram**dır. Çünkü bu kitap **küfrü gerektiren** birçok mesele ihtiva etmektedir. İslâm'ın nurunu söndürmek için çalışan Yahudiler tarafından bu kitaba pekçok ilaveler yapılmıştır."

Günümüzde ise bazı mihrakların, **İbn Arabî'nin kitaplarının yaygınlaştırılması için bilinçli ve sistematik bir çaba** sarfettikleri, onun kitaplarının tercümelerini "laik" yayınevlerinin bile bastığını, çevirmenlerine dolgun ücretler ve ödüller verildiğini görüyoruz.

17. Dursun Gürlek'in Kethüdazâde'den aktardığı olayın "kesinlikle uydurma" olduğu söylenmelidir. Çünkü, konuyla ilgili bir fetvasında **Şeyhülislam Ebussuud Efendi, İbnü'l-Arabî'nin kitaplarının okunmasının Sultan (Kanunî Sultan Süleyman) tarafından yasaklanmış olduğunu söylemektedir**. Yani Kanunî de, İbnü'l-Arabî'nin kitaplarına dil uzatmış bulunmaktadır. Bir adamın kitaplarına dil uzatmak da, yerine göre, onun bizzat şahsına dil uzatmaktır.

18. İbnü'l-Arabî hakkında hüsn-ü zanda bulunanlar, kitaplarına **ekleme** yapıldığını ileri sürerek onu aklamaya çalışmışlar, şahsı suçlanmamakla birlikte kitaplarından uzak durulmasını tavsiye etmişlerdir. Ebussuud Efendi de bunlar arasında yer almaktadır. Onun yaşadığı dönemde aleyhinde sergilenen tavırları dikkate alanlar ise, ona karşı hüsnüzanda bulunmaya gerek görmemişlerdir. Kelâm otoritesi **Saadeddin Teftazanî** de bunlardandır. İkinci kesimin haklı olduğu anlaşılmaktadır.

19. İbn Arabî'nin, yaşadığı dönemde, **Mısır uleması tarafından katline fetva** verildiği için bu ülkeden kaçmak zorunda kaldığı bilinmektedir. Böyle bir şahsın kitaplarına sonradan ekleme yapıldığını düşünmek için pek fazla bir neden yoktur.

20. Ona atfedilen kerametler de başlı başına birer facia niteliği taşımaktadır. Mesela insanlara, "**Sizin taptığınız, benim ayağımın altındadır**" şeklinde konuştuğu, sonra da, bunu söylerken bulunduğu yerin kazıldığı ve orada define bulunduğu söylenmektedir. Halbuki, bu olay çerçevesinde, İbn Arabî'nin **hakaret ettiği insanların hepsi hakkında suizanda** bulunulmaktadır. Onlara putperest denilmekte, Müslümanlar **Haricîler**e yakışan bir tavırla açıkça **tekfir** edilmektedir. Bu kadarını **Vehhabî Suud** bile yapmıyor, mesela Türk hacılara, hatta İranlı hacılara, onları "resmen" müslüman kabul ettiği için Mekke'ye girme izni veriyor (Müşriklerin Mekke'ye girmeleri ***Kur'an***'ın açık hükmüyle yasaktır). Üstelik, bu gibi durumlarda sözün zahirine bakılır. Bu şahıs bu sözü mecusîlere söylemiyor, müslümanlara söylüyor. Müslümanlar ise Allah'a taparlar.. **Ucu Allahu Teala'ya ulaşan bir sözün bu şekilde söylenmesi keramet değil, rezalettir.** İbnü'l Arabî'nin lafında böyle bir açıklık yok ama, gerçekten onların paraya taptıklarını açıkça söylemiş olsaydı bile, bunu bu şekilde ifade etmesi yine hiçbir şekilde **caiz olamazdı**. Böylesi bir durumda ancak, "**Siz *altın*a tapıyorsunuz, taptığınız altın, benim ayağımın altındadır**" diyebilirdi, "Sizin taptığınız, benim ayağımın altındadır" diyemezdi. Bu durumda Allahu Teala'ya karşı **edepsizlik** yapmış olmaktan kurtulurdu. Ancak, **kul hakkı** yine de ortadan kalkmazdı, karşısındaki kişileri bu şekilde yargılama hakkı bulunmadığı için yine **çirkin** bir hareket sergilemiş olurdu. Çünkü insanlar, "**kalplerinin yarılıp içine bakılması**" anlamına gelen söylemlerle suçlanamazlar. Onlar ancak**Şeriat'e açıkça aykırı amel ve sözleri**yle, o amelin ya da sözün iktiza ettiği hüküm çerçevesinde muaheze olunabilirler. Bir insanın altına taptığını söyleyerek "Senin taptığın benim ayağımın altındadır" diyebilmek için, o kimsenin, Cumhuriyet'in ilk yıllarında birtakım şairlerin **Mustafa Kemal için yazdıkları tapınma şiirleri**ne ya da Nazım

Hikmet’in “**kendisini Stalin’in yarattığını**” söylemesine benzer şekilde, altına taptığını ifade eden bir söz sarfetmiş olması gerekir. Üstelik İbnü’l-Arabî’nin, söz konusu lafı **bir kişiye de değil, bir topluluğa** karşı söylediği iddia edilmektedir. Gerçekte bu olay çerçevesinde İbnü’l-Arabî’ye **çok çirkin bir edep hatası** isnad edilirken bunun bir keramet gibi anlatılması ayrı bir tuhaflıktır.

21. Merhum Ebussuud Efendi’nin İbnü’l-Arabî ile ilgili fetvalarına gelince..

> ***Fusûs*** içinde vaki olan kelimât şerîat-i şerîfe muhalif olup **küfür**dür” (İbnü’l-Arabî’nin ***Fusûs*** adlı kitabındaki sözler Şeriat’e aykırı olup küfürdür) diyen bir kişinin hükmü sorulunca şu fetvayı vermiştir: “**Şerîat-i şerîfe muhalif olan kelimât küfürdür demek müslime lâzımdır.**” Ayrıca, bu gibi durumlarda **“tereddüt” etmenin “tecdîd-i iman”ı gerektirdiğini** söylemektedir.
>
> (Pehlul Düzenli, ***Osmanlı Hukukçusu Seyhülislâm Ebussuûd Efendi ve Fetvaları***, yayınlanmamış doktora tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, 2007, s. 171.)

Bu nokta önemlidir. **Küfür olan hususların küfür olup olmadığı konusunda tereddüt göstermek, “Bu mesele bizi aşar” vs. türünden kaçamak tavırlar sergilemek caiz değildir.**Küfürdür. O yüzden Şeyhülislam Ebussuud Efendi, İbn Arabî’nin ***Fusûs*** adlı kitabındaki küfür sözleri savunmak bir tarafa, onların küfür olduğu konusunda tereddüt etmeyi bile küfür saymış ve böylesinin **imanını yenilemesi** gerektiği fetvasını vermiştir.

22. Ebussuud Efendi, İbn Arabî’yi savunmak için kitap yazan **Şeyh Mekkî** adlı şahsın eseri hakkında da görüş bildirmektedir. Yavuz Sultan Selim’in emriyle yazıldığı söylenen bu kitabın tercümesi yakın zamanlarda “***İbn Arabî Müdafaası***” adıyla yeniden yayınlanmış bulunuyor. Merhum Aliyyü’l-Kârî, “***Vahdet-i Vücud Risalesi***” adlı önemli eserini, “**cahil**” olduğunu söylediği bu şahsa cevap vermek üzere kaleme almış bulunmaktadır. Ebussuud Efendi, Şeyh Mekkî’nin kitabını

görüp incelediğini, itibar edilecek bir eser olmadığını söylemektedir. (Pehlul Düzenli, ***Osmanlı Hukukçusu Seyhülislâm Ebussuûd Efendi ve Fetvaları***, s. 170-171.)

23. Ebussuud Efendi'ye göre, İbnü'l-Arabî'nin eserlerinin "**mütalaasından kemal-i ihtiyat üzerine olmak mevacib-i İslamiyedendir**", İslamî bir zorunluluktur. Ayrıca bunun sadece ilmî bir kanaat veya fetva değil, resmî bir devlet uygulaması (Osmanlı Devleti'nin uygulaması) olduğunu da belirtmektedir: **"Nehy-i Sultânî dahî sâdır olmuştur. Her vechile ictinab dahî lâzımdır."** (Sultan okunmasını yasaklamıştır. Her şekilde kaçınmak gerekir.) (***A.g.e.***, s. 170.)

Evet, her şekilde kaçınmak gerekir. Son söz budur.

CÜBBELİ KEMALİSTİN (ATATÜRKÇÜNÜN) İBN ARABÎCİLİĞİ

Cübbeli Ahmet diye bilinen Ahmed Mahmud Ünlü'nün, "**Ahmed Hulusi Denen Şahsa Dikkat!**" başlıklı bir yazı ile, haklı olarak, söz konusu şahsın yol açtığı ve açabileceği tahribata dikkat çektiği görülüyor:

> İşte bu **Ahmet Hulusi** ve bir de kadın çıktı. Nur Cemal mi, **Cemal Nur** mu ne adında, bu büyüklerin ince ilimlerine vakıf olmadan ne demek istediklerini anlamadan tasavvufi konulara girerek insanları yoldan çıkarabilirler.
>
> Nitekim **Muhyiddin ibni Arabi** (Kuddise Sirruhû): "Biz kitaplara bakılması haram olan bir toplumuz" buyurmuştur.
>
> Ayrıca bu konuları en iyi şerh **İmâm-ı Şârânî** (Kuddise Sirruhû) Yahudilerin Muhyiddin ibni Arabi Hazretleri'nin kitaplarına sapık fikirler doğuracak sözler karıştırdıklarını, asıl kendi el yazma nüshalarını incelediğinde istinsah (kopya) edilen kitaplarda olan bazı yanlış beyanlara o el yazmalarında rastlanmadığını açıklamıştır.
>
> Dolayısıyla kimsenin Muhyiddin ibni Arabi (Kuddise Sirruhû) Hazretleri'nin aleyhine konuşması helal olmaz. O veli bazılarının hatta birçoklarının anlayamayacağı kadar yukarılardadır. Kendisi hakkında:
>
> "Her asrın kendisiyle yüceldiği biri vardır, Gelecek asırların tümü içinse o bir benim"diyebilecek kadar mânevî âlemde nazı olan, bacağı kırıldığında "Ben bunu nice zaman önce Fâtiha'daki ilimlerden çıkartmıştım" diyebilen, kabrinin yüzyıllar sonra **Yavuz Selim Han** tarafından çıkarılacağını:
>
> "Sin Şın'a yani Selim Şam'a girince Muhyiddin'in kabri zuhur eder" sözüyle bildirecek büyük bir keramet izhar eden, **Fütuhât-ı**

Mekkiyye isimli o hacimci ve değerli eserini Allâh-u Te?âlâ'nın kabul edip etmediğini ortaya çıkarmak için yazma eserin tamamını bir sene boyunca Kâbe-i Muazzama'nın tavanında bıraktığı halde o kadar rüzgarlar ve yağmurlara rağmen kitabının bir yaprağı dahi bozulmayan, muhaddis ve müctehitlerden kabul edilen bir zâtın aleyhine konuşmak kimin haddine düşmüş?!

İmâm-ı Rabbânî (Kuddise Sirruhû) da:"Şeyh Muhyiddin mânevî keşfimde makbul kimselerden görülüyor" buyurarak bu meseleye bizim cepheden son noktayı koymuştur….

Onun için bu adamında, bu kadının da kitaplarından ve konuşmalarından uzak durun, bunlardan bazıları Amerika'daki bazı Hristiyanlara Mevlevî şeyhliği bile veriyorlarmış. "Tilki mağaraya girememiş, kuyruğuna süpürge bağlamış." Sanki kendileri Mevlevî şeyhi olmuş da gavurlara da icazet veriyor, hep dinleri birbirine katma projelerinin uzantıları bunlar.

*

Cübbeli Zahmet'in **Ahmed Hulusi** konusunda insanları uyarması yerinde bir iş olmakla birlikte, bunu, çığırı açan kişi olması hasebiyle **İbn Arabî** için yapmış bulunsaydı daha isabetli davranmış olurdu.

Cübbeli ağzı laf yapan, mürekkep yalamış geveze bir adam.. Fakat aklı kıt.. Ve ilmî kıstaslara uygun düşünemiyor.

Ona göre, *"Muhyiddin ibni Arabi* ***'Biz kitaplara bakılması haram olan bir toplumuz'*** *buyurmuş"*muş..

Muhtemelen, bu anlaşılmaz cümleyle, İbn Arabî'nin, kitaplarının, (İbn Arabî'nin hallerine vakıf olmayan insanlar tarafından) okunmasının **haram** olduğunu söylemiş bulunduğunu ifade etmek istiyor. (Aslında hiç kimse, bir başkasının "hal"ini tam olarak bildiğinden kesin biçimde emin olamaz. Çünkü hal, söz ve amel

gibi değildir, özneldir. Bir başkasının kitabını okumak için onun halini bilme şartı getirmek, “Bu adamın kalbini yarıp bak” demek gibi **gerçekleşmesi imkânsız** bir talepte bulunmaktır. Bir insan bir başkasıyla aynı “hal”i yaşasa bile sorun ortadan kalkmaz, çünkü aynı hali yaşayıp yaşamadıklarından **emin olamama** sorunu devam etmektedir. Öte yandan, insanların halleri aslında ancak sözlerinden, jestlerinden, eylemlerinden vs. hareketle anlama konusu yapılabilir; **baştan bilindiği farzedilen** hallerinden hareketle sözleri değerlendirme konusu yapılamaz. Mesela bir psikolog, bir şahsın sözlerinden ve eylemlerinden hareketle onun halini anlamaya çalışır; yoksa, halini baştan bilme avantajına sahip bulunuyor olarak söz ve eylemlerini o hal çerçevesinde yorumlayamaz.)

Böyle bir “okunması haram” kitap sahibine, **ilmi kadar aklı** da olan bir adamın şunu sorması gerekir: **Madem kitaplarının okunmasının haram olduğunu söylüyorsun, o halde bu kitapları niye yazdın?**

Okunması haram olan kitabın **yazılması da haram** olur.

Okun**ma**ması gereken, okunması haram olan kitaplar yazan bir adam, **ömrünü boşa geçirmiş** demektir. Hatta buna, boşa geçirmek bile denemez, ömrünü **günah ve haram ile** geçirmiş demektir.

*

Güya bu aklı kıt Cübbeli, yukarıdaki ifadeleriyle İbn Arabî’yi övmüş oluyor. Halbuki, İbn Arabî’nin sözü, merd-i Kıptînin şecaat arzederken sirkatini (hırsızlığını) söylemesi kabilinden birşey.. Böylece, başkaları da, İbn Arabî için, “O adam çok mert bir Kıptî idi, hiç korkmadan herkesin evine girer soyardı” demiş oluyorlar.

“Okunması haram olan kitaplar yazdı” demenin başka bir manası var mıdır?!..

*

Yine Cübbeli'ye göre, İbn Arabî, *" 'Her asrın kendisiyle yüceldiği biri vardır, gelecek asırların tümü içinse o bir benim' diyebilecek kadar mânevî âlemde nazı olan*" biriymiş..

Sanki ashab, aşere-i mübeşşere, Mehdî vs. hakkında değil de, İbn Arabî hakkında hadîsler var.. İbn Arabî buysa, diğerleri ne oluyor?! Üstelik bu aptalca (daha doğrusu **kibir ve enaniyet** abidesi) söz, "**kerameti kendinden menkul olma**"nın zirvesi.. Bozacının şahidi şıracı bile değil, bozacının şahidi yine uyanık bozacının kendisi..

Hepsi bu mu?!.. Değil!.. Üstelik bu uyanık bozacı, *"bacağı kırıldığında 'Ben bunu nice zaman önce Fâtiha'daki ilimlerden çıkartmıştım' diyebilen"* biriymiş..

Adam uyanık, adam derya; bacağı kırıldığında, bunu, ***"Başınıza gelen musibetler kendi ellerinizle işledikleriniz yüzündendir, Allah çoğunu da affeder"*** (Şura, 42/30) mealindeki ayet çerçevesinde tefekkür konusu yapmıyor.. Ya ne yapıyor?.. Bir başka "kendinden menkul keramet" sergiliyor.. Fatiha'daki ilimlerden bacağının kırılacağını nice zaman önce anlamışmış..

Güler misin, ağlar mısın!.. Bu rezaleti tutup Cübbeli Ahmet bir de, söz konusu şahsın "yüce makamı"nın anlaşılması için aktarıyor..

*

Bu kadar komedi arasında, keramete benzeyenin sadece, ***"Sin Şın'a girince Muhyiddin'in kabri zuhur eder"*** sözü olduğu görülüyor..

Aslında bu, Batılılar'ın "**kendini doğrulayan kehanet**" olarak ifade ettikleri durumun bir tezahürü olarak da ele alınabilir (Batılılar, "kendini doğrulayan kehanet" tabirini, insanların beklenti içine girmelerinin, o beklentilerin gerçekleşmesine zemin hazırlaması durumu için kullanırlar. Mesela, yeni bir parti kurulduğunda, o partinin iktidar olacağı beklentisi ya da algısı toplumda oluşturulduğunda, tam da bu beklenti nedeniyle, sayıları zamanımızda hiç de az

olmayan menfaatperest ikbal avcıları o partiye koşuşur ve bir rüzgâr oluşur. Böylece söz konusu parti iktidar olma imkânına kavuşur. Bu, bir “kendini doğrulayan kehanet” durumudur.)

İbn Arabî’nin, **Mehdî’nin zuhur tarihini** vermesi türünden “sarih (açık) keramet teşebbüsleri”nin deyim yerindeyse “fos” çıktığı biliniyor (İbn Arabî, İbn Haldun’un ***Mukaddime***’de aktardığı gibi, Mehdî’nin çıkışıyla ilgili tarih vermiş ve “çuvallamıştır”).

Fakat bu tür, **ne olduğu belirsiz sin’li, şın’lı, Nostradamus kehanetleri türünden yoruma açık ifadelerinin** her zaman doğrulanma şansı var (Ömer Çelakıl’ın Arapça bilen, edebiyatı iyi versiyonu yani).

Ancak, bir kabrin zuhurundan söz edebilmek için, öncelikle **kabrin kaybolması** gerekir. Halbuki, bu şahsın mezarı **zaten biliniyordu**, bununla birlikte, önem verilen bir kabir değildi; Yavuz Sultan Selim tarafından üzerine türbe vs. yapıldı.

Dolayısıyla gerçekte bir zuhur vs. yok.

Bu ancak, Ebu Eyyub el-Ensarî r. a.’in kabri için söylenebilir.

Ebu’l-Hasan-ı Harakanî k. s.’nun Kars’taki kabri için de durum budur. ***Naima Tarihi***’nde (Bir saçmalardan seçmeler menakıbnamesinde değil, ciddi bir tarih kitabında) kabrinin, onu rüyasında gören Lala Mustafa Paşa tarafından ortaya çıkarılmasının öyküsü anlatılır. Ancak İbn Arabî için böyle bir durum yok..

Ayrıca, **bu tür bilmecemsi ifadeler ne kadar genel olursa, o kadar doğrulanma şansına kavuşur.** Mesela burada **Selim** ve **Şam** özel isimleri geçmiş olsaydı, bu sözü çok daha ciddiye almak gerekebilirdi. Ama, peşpeşe gelen iki harf bu şekilde sıralandığında, her zaman doğrulanma şansına sahiptir. Çünkü **“sin” harfi, pekçok farklı insan ismi kadar, cansız varlıklara da (mesela *s*ilah) delalet ediyor** gibi yorumlanabilir. Böyle bakıldığında, **“sin”in “şın”a girmediği bir zaman tasavvur**

edilemez. Mesela Selman diye biri Şirvan'a, Sinan diye biri de Şiraz'a girdiğinde, sin yine şın'a girmiş olur.

Bir mesele de şu, bizim **Şam** olarak bildiğimiz şehir, Araplar için **Dımeşk**'tir. **Şam** ise, Suriye, Ürdün, Filistin, Lübnan ve Türkiye'nin güneydoğusudur. Birşey bilen insan, bunu biraz tasrih eder, biraz müşahhas konuşur; soyut ve genel ifadeler ise, falcı ve kâhinlerin her duruma uyan yuvarlak laflarıyla aynı işlevi görür. İbn Arabî'ye atfedilen ifade de aslında, **kâhin**lerin ve **falcı**ların "genel konuşup özeli tutturmaya çalışma" tekniğine benzemektedir.

*

Cübbeli'nin medh ü senaları bitti mi?.. Hayır!..

*"**Fütuhât-ı Mekkiyye** isimli o hacimci ve değerli eserini Allâh-u Teâlâ'nın kabul edip etmediğini ortaya çıkarmak için yazma eserin tamamını bir sene boyunca Kâbe-i Muazzama'nın tavanında bıraktığı halde o kadar rüzgarlar ve yağmurlara rağmen kitabının bir yaprağı dahi bozulmayan"* bir İbn Arabî'den bahsediyor..

Bu ifadeler de, nerden baksanız facia.. Bir defa, bu şahsın böyle yapması, **yazdığı eserin ilâhî bir işaretle (rahmanî rüya sonucu) vs. yazılmış olması iddiasının yalan** olduğunu, **kendisinin, kitabını yazdığı sırada, yaptığı işin doğru mu yanlış mı olduğu konusunda bir fikrinin bulunmadığını** gösterir.

İkincisi, bu ifadeler de yine "**kendinden menkul keramet**" durumunda.. Bozacının şahidi yine kendisi..

Üçüncüsü, bir insanın, eserini Allahu Teala'nın kabul edip etmediğini anlamasının, **yukarıda anlatılan türden bir yolu yoktur**. Bunu yapan insanın herşeyden önce **aklından şüphe** edilir.

Dördüncüsü, bir insan bir eser yazmışsa, ve bu eserini yayıp yaymama konusunda mütereddit ise, yapması gereken şey, **istişare ve istihareye** başvurmasıdır. Eserin

içerdiği konuların uzmanı olan kişilerle istişare edilir, fikirleri alınır; insan yine de mutmain olamıyorsa, istihare yapar. Şeriat'e (Sünnet'e) uygun olan budur.

Yukarıdaki örnekte ise, adam bir kitap yazıyor, sonra da yaptığı işin Allahu Teala'nın rızasına uygun olup olmadığını anlamak için **hurafe ve bid'at** kabilinden bir yol icat ediyor.

Senin yazdığın kitap çürüse ne olur, çürümese ne olur!..

*

Bitti mi?

Yine hayır!.. Cübbeli'ye göre, İmâm-ı Rabbânî,*"Şeyh Muhyiddin mânevî keşfimde makbul kimselerden görülüyor"* buyurarak bu meseleye bizim cepheden son noktayı koymuşmuş…

Bir defa, İmam-ı Rabbanî **keşf**ten değil, "**nazar**"dan söz ediyor. Nazar ise, nazariye kelimesinin teoriye tekabül etmesinin de gösterdiği gibi, **fikrî bakış** demektir.

İmâm-ı Rabbânî ne diyor, Cübbeli ne anlıyor! (Zamanımızın akademisyen ve hocaları ile geçmişin otorite âlimleri arasındaki fark işte burada. Geçmişin âlimleri, her sözü olduğu gibi anlamaya çok dikkat ederlerdi, bugünün hoca geçinenlerinin elinde ise, nazar keşfe dönüşebiliyor. İslamcı bilinen yazar taifesinin hali daha da perişan. Mesela bir Abdurrahman Dilipak, neredeyse 30 senedir, ayet-i kerîmeyi "hayır sandığınız şey hakkınızda şer, şer sandığınız hayır olabilir" diyerek aktarıyor. Halbuki ayette şer ya da hayır sanmaktan değil, "hoşa gitmekten" ve "hoşa gitmemekten" söz ediliyor. Mevcut iktidarın eski "âkil" adamının idrak düzeyi bu!)

Aslında İbn Arabî hakkında bugüne dek nakledilmiş herhangi bir gerçek/belgeli keşfin varolduğu bilinmiyor. Sadece bazılarının onun hakkında hüsnüzanda bulundukları (daha doğrusu onu abarttıkları) görülüyor.

İkincisi, İmam-ı Rabbanî, eserinde, İbn Arabî'nin malum **sözlerini reddetmeyenlerin tehlikede olduğunu** da söylüyor.

Yani, "Malum sözleri, sizin anlayamayacağınız yüksek hakikatlerdir" demiyor, "Reddedilmesi gerekir, **reddetmeyen tehlikededir**" diyor. Ancak, İbn Teymiyye'nin aksine, onu tekfir etmekten kaçınıyor.

Doğal olarak, **sözleri reddedilen kişinin kendisi de, aksi söylense bile, gerçekte reddedilmiş** olur.

Hz. Ali'nin sözü ölçü olarak yeterlidir: **"İnsanları hak ile (hakkı esas alarak) tanı, hakkı insanlar ile tanıma. Hakkı bil, ehlini de bilirsin."**

İBN ARABÎ'NİN METAFİZİK ZIRVALARI

Günümüzün ilahiyat fakültelerine bakıldığında, kendisini gerçekten iyi yetiştirmiş bazı insanların bulunduğu görülmekle birlikte, birçoğunun taşıdıkları unvanları hak etmedikleri anlaşılmaktadır.

Bunun sebeplerinden biri olarak ilahiyat fakültelerinin mevcut yapısı gösterilebilir. Ord. Prof. Dr. Ali Fuat Başgil, "***Din ve Laiklik***" adlı kitabında, buralardan **din tenkitçisi çıkabileceğini, fakat din alimi yetişmeyeceğini** söylüyor. Bize göre bu, büyük ölçüde doğru bir tespit; ancak, paralel bir eğitim alan ve çalışma yapanlar, içinde bulundukları kurumsal yapının dar kalıplarını aşmaya başaranlar, bunun istisnasını teşkil ediyor olabilirler.

İslamî ilimler arasında en sorunlu alanı ise "tasavvuf" oluşturuyor. Mesela fıkhın, hadîsin, tefsirin birer "usûl"ü var; bunlar başlıbaşına birer ilim.. Buna karşılık, tasavvuf alanında yapılan akademik çalışmalar için doğru dürüst bir usulden söz etmek mümkün değil. Bu alanda yapılan çalışmalar da bunu ispatlıyor. Mesela bir doktora tezi çerçevesinde belirli bir yüzyıldaki tasavvufî oluşumlar incelendiğinde, gerçekte bunu spesifik bir "tarih" (kültür tarihi) araştırması olarak görmek de mümkündür. Bu, tasavvuf alanında uzmanlaşma, ihtisas sahibi olma anlamına gelmez; çünkü bu tarz bilgiler tarihsel malumat olmaktan öteye geçmezler, İslâmî bilgi ya da ilmin kapsamı içinde yer almazlar. Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi'nin, kendi zamanının Mısır ulemasının büyük bölümüne yönelttiği, **geçmişte yaşamış ulemanın tercüme-i hali ile uğraşıp ilmin özüne ve esasına gelmeme** suçlaması, günümüzde tasavvuf sahasında oldukça yaygın bir tutumdur.

Görüldüğü kadarıyla, "tasavvuf" adı altında ilahiyat fakültelerinde yer alan ana bilim dalı, henüz oturmamış bir disiplin durumunda. Nitekim birçok tasavvuf uzmanının tasavvuf sahasının klasiklerini bile okumadığı, salt adlarını bildiği

görülmektedir. Şayet doktora tezleri belirli bir şahsiyet ve görüşleri üzerineyse, onun hakkında yeterli bir bilgileri olabiliyor.

*

Yukarıda da belirtildiği gibi, fıkhın bir yöntemi vardır, neyin burhan veya delil niteliği taşıdığı konusunda bir mutabakat zemini mevcuttur; bu çerçevede, **edille-i şeriyye**nin neler olduğu konusunda tartışma yoktur.

Kelamcılarda da bilginin kaynağı (**akıl, sağlam duyular, doğru haber**) konusunda bir uzlaşma zemini mevcuttur. Ama "tasavvufçu"larda böyle bir ortak zemin yok. Dolayısıyla, yazdıklarında bilimsel bir ispat mantığı ya da yöntemi genelde bulunmuyor.

Fakat günümüze özgü bir anabilim dalı olarak düşünüldüğü için, çalışmalarda yazım kurallarına uymak, kitap adlarını italik yapmak, bol dipnot kullanmak gibi şekil unsurlarının bulunması, bilimsellik için yeterli görülüyor. Muhteva açısından, tasavvufçular kadar bilimsel zihniyetten uzak bir topluluk belki de yok. **İbn Haldun**, bu noktaya şöyle işaret etmektedir:

> "Aynı şekilde haddi aşmış **mutasavvıf kelamcılar** da vecd hallerinden söz ederken **kelam ile felsefenin meselelerini birbirine karıştırmışlar** ve bunları tek bir şeymiş gibi ele almışlardır. Peygamberlik, ittihad, hulul ve vahdet gibi konularda yaptıkları gibi. Oysa bu üç ilim dalının (tasavvuf, kelam, felsefe) **idrak yolları birbirinden farklıdır**. (Delillere dayalı) bir ilim olmaktan en uzak olanı ise mutasavvıfların idrakleridir. Çünkü onlar idraklerinin vicdana (yani nefis terbiyesiyle ruhun bedenden soyutlanıp kendi alemine geçmesi ve bu şekilde hakikatlere ulaşmasına) dayandıklarını iddia ederler ve **delillerden kaçarlar**. Halbuki, daha önce açıkladığımız gibi **vicdan**, ilmî idraklere ve bunların meselelerine uzaktır."
>
> (***Mukaddime***, II, çev. Halil Kendir, İstanbul, 2004, s. 710-711.)

Bu yüzdendir ki, tasavvuf alanında akademik kariyer yapmış kişilerin yazılarına bakıldığında, birçoğunun tasavvuf konusunda kafalarında sağlıklı ya da tutarlı bir anlayışın mevcut olmadığı, buna bağlı olarak diğer İslâmî ilimlere yaklaşımlarının da bozulduğu görülmektedir.

Böylece tasavvuf adı altında ortaya sürülen malumat yığını, ondan beklenen asıl işlevi (kalbin ve ahlâkın düzeltilmesi) ifâ etmek yerine, insanları **itikaden sapıklığa** iten veya **amel bakımından bid'atlere** yönelten bir saçmasapan yorumlar ve hikâyeler demetine dönüşmektedir.

*

Tipik bir örnek olarak, "doçent" unvanını taşıyan bir tasavvuf "uzman"ının (**Ekrem Demirli; artık prof.**) bir makalesini gösterebiliriz. Makalenin başlığı şöyle: "***Mesnevî****'yi* ***Fusûsu'l-Hikem****'e Göre Yorumlamak 'İlâh-ı Mu'tekad' ve Mevlânâ'nın* ***Mesnevî****'sinden Hikâyeler".*

Mesnevî, bilindiği gibi Mevlana'nın kitabı.. ***Fusûsu'l-Hikem*** ise İbn Arabî'nin.. "İlâh-ı Mu'tekad" ise, "itikad edilen ilah", inanılan ilah demek..

Demirli, söz konusu makalesinde, *"Ben kulumun zannı üzereyim"* hadîs-i kudsîsinden hareketle olmayacak yorumlar yapıyor. Söz konusu hadîsle ilgili olarak, Madve'nin yayınladığı iki ciltlik ***Kudsi Hadisler*** kitabında yeterli açıklama var. Ehl-i Sünnet uleması bu hadîsin nasıl yorumlanacağı konusunda gerekeni söylemiş olmakla birlikte, Demirli itikadî açıdan son derece mahzurlu, kabul edilemez nitelikte bir yorum yapabilmektedir.

Söz konusu hadîsle ilgili değişik rivayetler var. Birisi şöyle:

> "Ben **kulumun zannı** üzereyim. Şayet benim hakkımda hüsn-i zan beslerse ben de ona öylece davranırım. Şayet sû-i zan beslerse ona göre karşılık veririm." (İbn-i Hanbel, II, 391)

Aslında, hadîsin nasıl anlaşılması gerektiği, kendi içinde belirtilmiş. Bu hadîs-i kudsî, Allahü Teala'nın kula karşı muamelesi ile ilgili olarak kulun zannını konu edinmektedir. Nitekim, Kelâbâzî (ö. 380/990), tasavvufun ilk ve en önemli kaynak eserlerinden olan ***Ta'arruf'***unda şöyle der:

> " 'Ben kulumun hakkımdaki zannı üzereyim' sözünün manasının şu olması caizdir: 'Kul benim kendisi için kafi olduğumu bilirse ben öyleyim. Kulum benim kendisini korumamı isterse ben öyleyim, o (tevbe ederek) bana dönerse ben de ona yönelirim, dua ederse icabet ederim, benim için bir amel yaparsa onu kabul ederim, af dilerse kendisini affederim."
>
> (***Ta'arruf***, çev. Süleyman Uludağ, 2. b., İstanbul: Dergâh Y., 1992, s. 31.)

*

Doç. Dr. Ekrem Demirli ise, hiç ilgisiz bir şekilde, buradan bir "**Tanrı tasavvuru**" üretmektedir. Tasavvur, **düşünce** ile olur. Halbuki hadîs-i şerîfte Allahü Teala'nın **zatı hakkında düşünülmemesi** emredilmiştir. Çünkü bu, kulun kapasitesinin üstünde birşeydir. Akıl terazisi bu sıkleti çekmez. İnsan, herşey için zihninde bir tasavvur geliştirebilir; olmayacak tek tasavvur, Tanrı tasavvurudur.

Gerçekte Tanrı tasavvurundan bahsetmek, "**tecsim**"den başka birşey değildir. **İbn Teymiyye** gibi isimlere bile bu konuda, sırf tevilden kaçınma kaygısıyla müteşabih ayetlerin zahirine itibar ettikleri ve böylece tevilde bulunmuş oldukları için tepki gösterilirken, bir tasavvufçunun Tanrı tasavvurundan söz ederek tecsimin ta kendisini dile getirmesi şaşırtıcı bir durum.

(Allahu Teala'nın sıfatlarıyla ilgili **müteşabih** ayetlere zahirlerine göre mana vermek, o ayetlerin aslında müteşabih olmadığını, manasının açık olduğunu söylemek anlamına gelir. Bilindiği gibi, **selef** ya da mütekaddimîn bu konuda tefvîz yoluna gitmiş, yani manayı Allahu Teala'ya havale etmiş, müteahhirîn ise görülen lüzum üzerine mecaz mana ile tevil yolunu tercih etmiştir. İbn Teymiyye'nin ilgili

ayetere zahir anlamını vererek tecsime yöneldiği ileri sürülmüştür. Günümüz İbn Teymiyyecileri bu iddianın yanlış ya da iftira olduğunu ileri sürmekte ve İbn Teymiyye'nin bazı ifadelerini delil olarak göstermektedirler. Bununla birlikte, İbn Teymiyye'nin itikadî görüşlerinin, İbn Arabî'ninki gibi açıkça küfür ve şirk anlamına gelmemekle birlikte, bazı noktalarda yanlış anlamalara ve kanaatlere yol açabilecek şekilde karmaşık olduğu görülmektedir. Âlemin kıdemi gibi konulardaki itikadî kanaatleri ise açıkça yanlıştır.)

Demirli, Tanrı tasavvurundan söz edip tecsim yoluna yönelirken "lojistik desteği" ise İbn Arabî'den alıyor. Ona dayanarak şöyle diyor:

> "Başka bir ifadesinde ise zikredilen görüşlerini farklı bir açıdan dile getirir: İnsanın inancındaki bir ilâha tapması neticede kendisine ait bir ürüne tapması demektir. Çünkü **herkes kendi nefsinde yarattığı ilâha tapar**. Bundan çıkan sonuç şudur: '**Herkes "putperest'tir**.' "

Gerçekte İbnü'l-Arabî bu ifadeleriyle herkesi **tekfir** etmiş, müşrik ilan etmiş oluyor. **Peygamberler de dahil**… Başka biri bunu yapsa kıyamet koparılır, ama yanlışlığı güneş kadar açık çirkin lafların sahibi İbn Arabî olunca, birçokları bunda hikmet aramak gerektiğini düşünüyor.

Ancak, Demirli'nin makalesinden anlaşıldığı kadarıyla, İbn Arabî bu konuda doğruyu da söylüyor:

> "Allah hakkında fikir yürüten kişi, düşüncesiyle nefsinde inandığı şeyi **yaratmış**, düşüncesiyle **yarattığı ilâha tapmıştır**. Ona ol demiş, o da olmuştur. Bu nedenle insanlara peygamberin bildirdiği ve Kitabın anlattığı Allah'a inanmalarını emrettik. O ilâha ibâdet ettiğinde yaratılmamış ilâha, yani seni yaratana ibâdet etmiş olursun. Çünkü Allah'ı bilmek ancak [peygamberi] taklit ederek gerçekleşebilir."

Fakat, tam da bu noktada Demirli son derece vahim bir çelişki sergiliyor. Diyor ki:

> "İbnü'l-Arabî, herkesin kendi inancında yarattığı bir ilâha taptığını dile getirir. **Aksi de düşünülemez**. Çünkü zihinde tasavvuru olmaksızın herhangi bir şeye ibâdet edilemez."

Böylece, yazara göre, herkes için, zihninde tasavvur ettiği, yani kendisinin "yarattığı" tanrıya ibadet söz konusu oluyor, peygamberlerin bildirdiği şekilde Allah'a ibadet de imkânsız hale geliyor. İbn Arabî yanlışlarla doğruları harmanlar, bir yerde doğruyu, öbür yerde yanlışı dile getirirken, Demirli bunlar içinden **yanlışlara tâbi olmayı** tercih ediyor.

İbn Arabî, yukarıda aktarılan doğru sözlerin hemen ardından, sapıklıktan başka birşey olmayan şu ifadeleri serdediyor:

> "O halde ey insan! Belirli bir inançla sınırlı kalıp diğerlerini inkâr etmeyesin! Böyle bir şey yaparsan pek çok iyiliği yitirirsin. Bütün itikat sûretlerinin bir heyula'sı haline gel. Çünkü Allah belirli bir inancın sınırlayamayacağı kadar büyük ve yücedir."

Demek istediği şu: Allah, belirli bir inancın sınırlayamayacağı kadar büyük ve yüce, o halde doğru yanlış, sapık hak demeden bütün itikat suretlerini kabul et!.

Doğru bir hükümden ancak bu kadar yanlış bir sonuç çıkarılabilir. İnsan bu ifadelerin yanlış olduğunu gösteren âyet ve hadîsleri sıralamak istese sayfalar yetmez. Bütün itikat suretlerinin bir heyulası haline gelmek gerekseydi eğer, peygamberlerin işi son derece kolay olurdu; Nasreddin Hoca gibi bütün kâfir ve müşriklere, "Sen de haklısın, sen de, sen de…" der geçerlerdi.

Fakat işin şaşılacak tarafı şu ki, "***İslâm Düşüncesinin Yapısı***" adıyla bir eser kaleme alarak İslâm düşünce geleneğindeki ana mecraları konu edinmeye yeltenmiş olan Prof. Dr. **Süleyman Uludağ**, eserinin son iki sayfasında İbn Arabî'nin yukarıdaki sözlerine sarılabilmiş, bunu büyük bir hoşgörü vs. örneği gibi gösterebilmiştir.

Yani bu, İbn Arabî'nin **şirk ve küfürden başka birşey olmayan ifadelerine** eşsiz hikmet nazarıyla bakma saplantısı, "tasavvufçu"lar arasında "münferit" bir hadise değil.

Ancak, Demirli, İbn Arabî'nin doğru laflarını da aktarıyor:

> "İbnü'l-Arabî, Varlık'ın hak yönünü müteal özelliklerle niteler ve bu noktada her türlü belirlenim ve sınırlamayı reddeder. Bu yönüyle Varlık, mutlaktır, münezzehtir, akıllarca idrâk edilemez, hakkında herhangi bir hüküm verilemez ve O'nun hakkında verilecek her türlü hüküm bir sınırlama ve inhisarı içereceği için mutlaklıkla çelişir. İbnü'l-Arabî'ye göre bu mertebede Hak için 'mutlak' demek bile bir sınırlamadır ve insanın bundan kaçınması gerekir."

Burada büyük harfle yazılan "Varlık" (Var olan) ile Allahü Teala kastediliyor. Görüldüğü gibi, İbn Arabî bir yandan doğruları söylüyor, diğer yandan kendisiyle çelişip son derece yanlış laflar sarfediyor. Allah'ın "akıllarca idrak edilemeyeceğini" o anladıysa, pekala başkaları da anlayabilir.

Ayrıca, bu konuda herkesin aklının yetersiz olduğu, onların kendi kafalarından ürettikleri inançlara itibar etmemek gerektiği anlaşılmış olur.

Peki bu durumda, çıkıp, *"O halde ey insan! Belirli bir inançla sınırlı kalıp diğerlerini inkâr etmeyesin! Böyle bir şey yaparsan pek çok iyiliği yitirirsin. Bütün itikat sûretlerinin bir heyula'sı haline gel"* diyerek, "bütün itikat suretleri"nden söz etmenin anlamı var mıdır?!..

*

Bunlar, Demirli'nin 14 sayfalık makalesinin sadece ilk iki sayfasındaki "facia"lar..

Prof. Dr. Süleyman Uludağ, İbnü'l-Arabî için şöyle diyor:

> "İbn Arabî, Davud-i Zahirî tarafından kurulan ve Endülüslü İbn Hazm tarafından geliştirilen Zahiri mezhebine bağlanmıştı. Bunun için **ibadette Zâhiri,** itikadda (tasavvufta) **Bâtınî** idi denilmiştir. **Ameldeki mezhebi Zahirî** olan ve kıyası reddeden İbn Arabî'nin itikaddaki mezhebi ne Eş'arilikti ne de Maturidilik. Bu hususta o, **selef** akaidini benimsemiş ve bu çerçevede ehl-i sünnet ve'l-cemaat mezhebine sâdık kalmıştı."

İbnü'l-Arabi'nin Eş'ari veya Matüridi olmadığı kesin ama, **selefî** ve/veya Ehl-i Sünnet'ten olduğu yanlış.

Selefî değil, çünkü selefin yolunu izlemeyen, selefe muhalefet eden biri..

Ehl-i Sünnet'ten de değil, çünkü Sünnet'e muhalefet ettiği ve "cemaat"ten ayrıldığı itikadî mevzular var. Cehennem meselesi bunlardan biri.

Görüldüğü kadarıyla S. Uludağ da, kafasındaki darmadağın bilgi yığınları arasında kaybolmuş, neyin Selefîlik vs. olduğunu bile karıştırmış durumda.

*

Allahü Teala şöyle buyuruyor:

> **"Cehennem ateşinden çıkmak isterler. Ama oradan çıkacak değillerdir. Onlar için devamlı bir azap vardır.**" (Maide Suresi, 37)

İbn Arabî ise, açıkça, cehennem ehlinin cehennemden çıkmak istemeyeceğini, hallerinden memnun olacaklarını söylüyor.

Bilindiği gibi, Allahü Teala, birçok ayette, **"Çok aldatıcı, sizi Allah ile aldatmasın"** diye uyarıda bulunmaktadır. "Allah ile aldatmak", hiç olmayacak şekilde Allah'ın rahmetine güvendirmek şeklinde yorumlanmıştır. Sözkonusu cehennem inancı da aslında bu kapsama girer.

Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi, İbn Arabî'nin bu mesnetsiz yorumundan hareketle bir kitap yazmış olan **Musa Cârullah Bigiyef**'e cevap olarak, "cehennemin devamlılığı" meselesinde başlı başına bir eser yazmış ve İbn Arabî'ye cevap vermiş bulunuyor. **Bediüzzaman Said-i Nursî**, bu eserle ilgili olarak, Bigiyef ile Mustafa Sabri Efendi'yi ifrat ve tefrit noktasında olmakla vasıflandırıyor, fakat zamanı olmadığı için Mustafa Sabri Efendi'nin kitabını okumadığını da belirtiyor. Mustafa Sabri Efendi'yi, İbn Arabî gibi bir "mucize"yi (abartılı bir nitelendirme) tahfif ve tezyif etmekle suçluyor ki, gerçekte Mustafa Sabri Efendi'nin böyle bir niyeti de, tavrı da söz konusu değil. Eseri yazarken, İbn Arabî'nin şöhretinin etkisinde kaldığını, fakat kendisinin "Şeyh'in değil Allah'ın kulu olduğunu" belirtiyor. Ayrıca, şayet bu sözleri yazan İbn Arabî ise, itirazının ona olduğunu, eğer o ifadeler başkaları tarafından eklendiyse, muhatabının, eklemeleri yapan kimseler olduğunu belirtiyor.

Aslında Bediüzzaman, eserlerinin başka yerlerinde, "hâdî" ve "mehdî" ayrımı yaparak İbn Arabî'nin eserleri konusunda ihtiyatlı olunmasını tavsiye eder. Gerçekte Mustafa Sabri Efendi'nin yaptığı şey de bundan başkası değildir.

İbn Arabî, sözkonusu iddiasına dayanak olarak kendi "keşf"ini gösteriyor. Oysa, Ehl-i Sünnet uleması, bilginin kaynaklarını "havass-ı selîme, akıl ve haber-i sâdık" ile sınırlandırmış, **keşfin, hele de itikadî mevzularda hüccet olamayacağını** ittifakla belirtmişlerdir. Aynı hususu İmam-ı Rabbanî de ısrarla vurgulamıştır. Keşfe, ***Kur'an*** ve Sünnet'le çelişmemesi kaydıyla bazen (her zaman değil) itibar edilebilir. Fakat ***Kur'an*** ve Sünnet'le çelişmesi durumunda kesinlikle itibar edilemez. **Bediüzzaman**'ın İbnü'l-Arabî hakkındaki hüsn-ü zannı, İbn Arabî'yi kurtarmaya yetmez. İslâm ulemasının büyük çoğunluğu İbn Arabî'ye muhalefet etmiştir.

TDV İslâm Ansiklopedisi'nde ilgili maddede belirtildiği gibi, aleyhinde fetva verenler, lehinde verenlerden fazladır. Olumlu fetva veren **İbni Kemal** gibi isimlerin, "İbnül Arabî'nin bazı laflarının anlamı bellidir, bazılarını ise ehli anlar"

diye özetlenebilecek yaklaşımı temelsizdir ve **Saduddin Taftazanî** bunu açıkça ifade etmiştir.

İbni Kemal gibilerin fetvası ilmî bir cevap değil, bir kanaat izharıdır. Sözkonusu fetvasında İbni Kemal, İbn Arabî'nin "keramet" sahibi olduğunu da vurgulamaktadır. Oysa, böyle bir mevzuda "keramet" delil olmaz. Nitekim, "Asıl keramet istikamettir" denilmiştir. İbni Kemal'e özgü, "Kerameti var, o halde istikamet üzeredir" şeklindeki bir mantık, kabul edilemez bir akıl yürütüş biçimidir.

İbn Arabî'yi savunan bir kitap yazmış bulunan **İsmail Fenni Ertuğrul**'un da, araştırmacı ve iyi niyetli bir insan olmakla birlikte, boş kuruntulara dayalı bir savunma yazmış olduğu görülüyor.

Kendi ifadeleri gösteriyor ki, İbnü'l-Arabî, mezheb olarak hak mezheplere tâbi olmadığı gibi, Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'e de birçok önemli noktada muhalefet etmiştir.

ŞEYTAN’IN AVUKATI

“Şeytan’ın avukatı” deyimi **hristiyan Batı** dünyasına ait..

Kilise tarafından **aziz** ilan edilmek istenen veya **papalık** seçiminde aday olarak yer alan kişilerin “azizliği”ne ya da “papalığı”na muhalefet etmek üzere birisi görevlendiriliyormuş.. Görevlendirilen kişiye “Şeytan’ın avukatı” deniyormuş..

Yerinde bir benzetme mi?.. Bana göre, değil..

Doğrudan **insan ve cin şeytanlarını** savunan ve onları mazur göstermeye çalışanları “Şeytan’ın avukatı” olarak adlandırmak daha uygun olabilir.

Mesela, **peygamberlere cephe almak ve İblis’i savunmak**, Şeytan’ın avukatlığını yapmaktır.

Böylesi bir avukat ne yapar?.. Hakkı batıl, batılı hak göstermeye çalışır, **suret-i haktan** gelir.. Zehiri bal diye “yutturmaya” çalışır..

Böylesi bir şeytanlık ya da Şeytan’ın avukatlığının özellikle **tasavvuf** tarihinde pekçok örneği var..

Bunlardan biri, ne yazık ki, birilerinin **Şeyh-i Ekber** diye yüceltip durdukları İbn Arabî (Veya onun adına kitaplarına ekleme yapan kişi).. ***Fûsûsu’l-Hikem***’in Yûsuf Fassı’nda şöyle demektedir:

> Yûsuf babasına dedi ki: ‘Ben rüyamda on bir yıldızın, güneşin ve ayın bana secde ettiğini görüyorum.’Kardeşlerini yıldızlar, babasını ve halasını da güneş ve ay sûretinde gördü. Bu, Yûsuf cihetinden böyledir; eğer rüyâda görülenler cihetinden olsaydı, kardeşlerinin yıldızlar, babasının ve halasının da güneş ve ay sûretinde zuhûru onların kendilerinin murâdı olurdu. Halbuki, Yûsuf’un gördüğü rüyâ hakkında onların bilgisi yoktu. O halde

> idrâk Yûsuf tarafından kendi hayâl hazînesinde gerçekleşmiştir. Yâkup da oğlu bu kıssayı/rüyâyı kendisine anlattığında bu durumu fark etmiş ve şöyle demiştir: 'Ey oğul! Rüyânı kardeşlerine anlatma; aksi halde sana bir tuzak kurarlar, hîle yaparlar.'Sonra oğullarını bu hîleden tezkiye etti ve onu şeytana isnat etti. Halbuki **bu söz hîlenin ta kendisidir**. (Dilaver Gürer, "Hz. Yûsuf'un Gördüğü Rüyanın *Fûsûsu'l-Hikem*'deki Yorumu", ***Tasavvuf***, Yıl: 9, Sayı: 21 (2008), s. 42.)

Böylece adam, Hz. Yakub'a karşı Şeytan'ın avukatlığını yapıyor.

Ehl-i Sünnet itikadına göre, peygamberler **masum**dur. Onların "**ismet**" sıfatı mevcuttur. Onlar, bu şekilde **hile** ya da **sahtekârlık** yapmaktan, iftirada bulunmaktan uzaktır.

Ancak, zamanımızın yolunu şaşırmış mutasavvıflarına göre, asıl İbnü'l-Arabî **masum**dur, onun böylesi ifadelerini, mutlaka bir kulp takıp aklamak gerekir. Böylece, **Şeytan'ın avukatının avukatı** haline gelmiş olmaktadırlar.

Bunların sayısı hiç de az değil..

Ulema (Ebussuud Efendi, Allame Taftazanî, Âliyyü'l-Kârî, İbrahim Halebî, Ömer Nasuhi Bilmen, İbn Haldun, Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi…), İbn Arabî'nin bu tür ifadelerinin **apaçık küfür** olduğunu, şayet bu tür ifadeleri kendisi yazıp da tevbe etmemişse küfründe şüphe bulunmadığını, eğer bunlar başkaları tarafından eklenmiş ifadelerse, bu takdirde İbn Arabî kendisini kurtarsa bile, bu kitapları revaçta tutmaya çalışanların vebal altında olduklarını sürekli dile getirmişler, kitaplarının çoğaltılmasını caiz görmemişlerdir.

Necip Fazıl'ın **İbn Teymiyye** için kullandığı "**ilmi aklından fazla**" değerlendirmesini hak eden bazıları da, İbn Arabî'nin bazı sözlerinin açık ve anlaşılır, bazılarının ise ehli tarafından anlaşılacak mahiyette olduğunu söylemişler, adamın sözlerini **sanki vahiymiş** gibi "**muhkem-müteşabih**" benzeri bir ayrıma

tabi tutarak akıl ve izan bakımından pek parlak bir durumda olmadıklarını göstermişlerdir.

Üçüncü bir grup da, “Ehli tarafından anlaşılır, bu lafları kurcalamayın” bile demeye gerek duymadan, onlarda “**hikmet**” aramışlardır. (Aslında bu “Ehli anlar” lafı son tahlilde doğrudur. Ehli, küfür olduğunu anlar.)

Yani düşünün, adam, Hz. Yakub’u **hilekârlıkla** suçluyor, **Allahu Teala’yı da bu hilenin nakledicisi** olarak takdim ediyor.

Bu, **Şeytan’ın avukatlığı** değil de, nedir?!.. (Aslında Yusuf a.s.’ın rüyası hakkında yazdıkları da saçmalık.. “Kendi hayal hazinesinde” derken de neyi kastettiği belli değil. Rüyayı gören Yusuf a.s. olduğuna göre, tabiî ki kardeşleri değil de kendisi bilecek.. Bir sürü boş laf, daha doğrusu zırva.. Ve birileri de bunlara eşsiz hikmet nazarıyla bakıyor.)

Evet, peygamberlerin de **ictihat**larında hata etmeleri mümkündür (Bu hata, günah değildir), fakat, ulemadan farklı olarak peygamberlerin içtihatları **mutlaka** vahiyle düzeltilir.

Hilekâr ve iftiracı bir insan ise asla peygamber olamaz..

Aynı şahsın kitaplarında, **Firavun’un avukatlığının** da yapıldığı biliniyor..

Bazı kafasız tasavvufçular ise, zannediyorlar ki, İbn Arabî’nin kitaplarında yer alan bu tür küfür sözleri tenkid ederlerse Şeyh-i Ekber diye adlandırdıkları şahıs tarafından “çarpılırlar” (Bunu ne yazık ki, Prof. **Mahmut Erol Kılıç** bir röportajında söylemiş durumda. Fesubhanallah!), fakat onun kitaplarındaki böylesi sözleri tasdik etmelerinin ve bunlara tepki göstermemelerinin itikadî bakımdan gerçek çarpılma olduğunu anlayamıyorlar.

*

Evet, zahiren küfür olan sözleri söyleyenleri **tekfir** etmede acele etmemek gerekir.. Bazı durumlarda **bilgisizlik** mazeret kabul edilebilir, bazen de **tevil** yolu aramak uygun düşebilir..

Ancak, **zarurat-ı diniyye**den olan bir hususta bilgisizlik mazeret değildir. Peygamberlere iman konusu böyledir.

Kaldı ki, birilerinin **irfan**ın mücessem ve müşahhas hali kabul ettikleri İbnü'l-Arabî bilgisiz biri de değildir.

Bir peygambere hilekârlık ve iftiracılık isnadında bulunmanın mazur görülebilecek bir tarafı yoktur.

(Böylesi lafların aklı başında bir insan tarafından söylenmesinin mümkün olmadığını herkes bilir. Mesela, şu anda **resmî dini** İslam olmayan, **resmî ideoloji** olarak **Kemalizm**'i benimsemiş olan Türkiye'de, bir kimsenin "irfan" ya da "ilim" namına, Tayyip Erdoğan'ın **Aziz Atatürk'üne, Gazi Mustafa Kemal'ine "hilekâr, iftiracı"** diyemeyeceğini dağdaki çoban, bağdaki ırgat bile bilir. Bu nasıl bir irfandır ki, irfanın bizzat kendisine, peygamberlere savaş açmış. İmanı olan bir insanın bu densizliğe ve beyinsizliğe tepki göstermemesi imkânsızdır.)

"Bu ifadeler elbette yanlıştır, fakat sonradan, müslümanları yoldan çıkarıp alay etmek isteyen Yahudiler vs. tarafından ilave edilmiş olabilir, o nedenle İbn Arabî'nin şahsı hakkında hüküm vermeyelim, fakat kitaplarının bu şekilde revaçta tutulmaya çalışılması elbette caiz değildir" demek başka birşey, adamı Şeyh-i Ekber ilan etmek ve kitaplarındaki **her zırvada bir hikmet** aramak, yahudilerin maskarası ve soytarısı haline gelmek, onların bıyık altından gülerek bolca lutfettikleri "**Mîrim sizdeki irfan da ne müthiş birşey**, inanın ki aklımı başımdan aldı, **İbn Arabî'nin irfanına** biz de dehşetli muhtacız" diyerek "gaz vermeleri" karşısında "havalara girmek" başka birşeydir.

*

“Şeyhi olmayanın şeyhi şeytandır” sözü doğru değildir, fakat, “Şeytan, şeyhi İbn Arabî olanın şeyhi haline gelir, geliyor” demek gerekmektedir.

İbn Arabî’ye ait “***Şeytanın Hileleri***” diye bir kitap var.

Hilelerinden biri de, İbn Arabî’nin bizzat kendisi.

Bu hilenin işe yaramakta olduğunu keşfeden **Batılılar, ya da İngiliz-Yahudi düzenbazlığı**, kırk yıldır kurdukları kütüphane, çıkardıkları dergi, düzenledikleri periyodik sempozyumlarla İslam dünyasına **“irfan” ihraç** ediyorlar.

Ve, bu Batılılar nazarında “irfan sahibi müslüman aydın” kabul edildiklerini düşünerek “havaya giren” kafasızlar, İbn Arabî’nin zırvalarına “irfan” unvanını verirken, onu reddeden ya da tenkit edenleri de Haricî, Vehhabî, Selefî vs. diyerek aşağılamaya çalışıyorlar.

Sanki Ebussuud Efendi ve Saadeddin Taftazanî haricî, Aliyyü’l-Kârî, Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi ve İbrahim Halebî selefî, İmam-ı Rabbanî ile Ömer Nasuhi Bilmen de Vehhabî idi.

“FETÖ HOŞGÖRÜSÜ KALMADI, İBN ARABÎ İRFANI VERELİM!”

Hoşgörü meşalesi ve sevgi balonu, Fethullah’ın “hocaefendi” olduğu dönemlerde kaldı.

Fethullah’ın **FETÖ** elebaşı locaefendiliğe terfi ettirildiği günümüzün gözde kavramı ise irfan..

Sözü edilen hoşgörü nasıl bir hoş körlük idiyse, yerini alan irfan da benzer şekilde akılsızlık, düşüncesizlik, hevaperestlik, eyyamcılık, boş kuruntu, ve vehim ve hezeyan durumunda..

Bütün bunlar irfan etiketi altında “yutturulmaya” çalışılıyor.

Rol model ise, ***Diriliş Ertuğrul*** dizisinde bilim kurgu film tekniğiyle **Osmanlı**’ya monte edilen İbn Arabî..

Laik Türkiye’nin, İngiliz’in Müslümanlar arasında küresel düzeyde yaymaya çalıştığı İbn Arabî irfanına aynı gerekçelerle ihtiyacı var.

Bu yüzden, zamaneperest “düzen”bazlık, Kayseri tüccar kurnazlığıyla irfan diye pazarlanıyor.

*

Hakkında hüsnüzanda bulunduğumuz, samimi zannettiğimiz bir yazar, İbn Arabi gibi devlere saldıranların, kendilerine çok daha kolay saldırılmasının önünü açtıklarını yazmış.

Kendisine saldırılmasın diye yanlışları sükutla geçiştirmek müslümanın niyetinde yer almaz.

Bu, nefsaniyettir.

Yanlış şeyler yazıp söylediğimizde saldırıyı hak ediyoruz demektir. Hatta yanlışımızın düzeltilmesi bize yapılmış bir iyilik sayılır.

Doğrularımıza itiraz edilmesi ise bize zarar vermez.

Hakkın söylenmemesi fitnedir.

Şu soru önemlidir: **Rasulullah**'a (s.a.s.) **karikatür ve romanlarla** bu kadar hakaret eden Batılılar neden **İbn Arabi** için merkez kuruyor, kütüphane tesis ediyor, dergi çıkarıyor, periyodik sempozyumlar organize ediyorlar?

Ve İslam dünyasından birilerini bu merkezlere niçin **"onur" üyesi** yaparak kullanıyor, yönlendiriyorlar?

İBN ARABÎCİ GEVEZELİK GELENEĞİ

Prof. Mahmut Erol Kılıç, **vahdet-i vücud** vs. meselesini getirip “gelenek” tartışmasına bağlamış durumda..

Yeni Şafak gazetesinde yayınlanan yazısının tamamını aşağıya alıyoruz..

Görüldüğü gibi, konuya önce, **Seyyid Hüseyin Nasr**’la ilgili bir hatırası ile girmiş..

Nasr’ın o Türkiye ziyaretini hatırlıyorum.

Bir arkadaşın ısrarıyla, **Edebiyat Fakültesi**’ndeki konferansına da iştirak etmiştim. Tercümeyi **Mahmut Erol** yapıyordu, bir süre sonra **Ekmeleddin İhsanoğlu** onun yerine bir başkasının tercümeye devam etmesini istemişti.

Nasr’ın ***Modern Dünyada Geleneksel İslam*** kitabının o uzun girişini de zamanında okumuştum ve etkilenmiştim. (**Ali Bulaç** bir ara yazı ve konuşmalarında Nasr’a çok atıfta bulunurdu, sonra birden bire bunu bıraktı. Nedeni, Mahmut Erol’un yazısında bahsettiği muhavere olabilir. Aslında Ali Bulaç, bir şakird, bir tilmiz, bir öğrenci edasıyla bir soru yöneltmiş, Nasr ise kelime oyununa dayanan kaba bir cevap vermiş. Gerçekte Ali Bulaç çok okuyan biridir.)

*

Nasr’ın **gelenek** kavramının ya da anlayışının **hak-batıl ayrımı**nı işlevsiz hale getirdiğini söylemek gerekiyor.

Çünkü gelenek, salt **hakk**a özgü birşey değildir. **Batıl**ın da bir geleneği vardır.

Peygamber Efendimiz s.a.s.’e karşı çıkan Mekkeliler, **gelenek adına** karşı çıkıyorlardı.

Hz. İsa'ya en büyük tepkiyi, **Yahudiler'in geleneğe dayanan kurumsallaşmış** ulema hiyerarşisi göstermişti.

Aynı şekilde, Medine'de Yahudiler'in müslüman olmasına, Yahudi geleneği / geleneksel birikimi ve geleneksel ulema hiyerarşisi engel olmuştu.

Firavun, Hz. Musa'ya gelenek adına karşı çıkıyordu.

Merhum Ord. Prof. Dr. Ali Fuat Başgil'in dediği gibi, **"Gökkubbe altında yepyeni *hiçbir fikir yoktur*. En *yeni fikirler,* eski *fikirlerin yeni* elbise giymiş halleridir".**

Birtakım düşünce ya da kurumların gelenek kavramı yüceltilerek savunulmasının, o fikirlerin özündeki eksiklikten kaynaklanıyor olması da mümkündür.

Bunun da ötesinde, Allahu Teala şu uyarıyı yapmaktadır:

> **"Onlara, 'Allah'ın indirdiğine uyun!' denildiğinde, 'Hayır, biz, atalarımızı üzerinde bulduğumuz (yol)a uyarız!' derler. Peki ama, ataları bir şey anlamayan, doğru yolu bulamayan kimseler olsalar da mı (onların yoluna uyacaklar)?"** (Bakara, 2/170)

Dolayısıyla, geleneğe sahip olmak, tek başına **değer** kaynağı değildir.

"Hak olan gelenek" değerlidir. "Batıl gelenek' ise değersizdir.

Batıl, *bir geleneğe sahip diye*, değerli hale gelmez.

*

Gelelim Mahmut Erol'un "**Bir geleneği olmak 1"** başlığını tayılan 26 Şubat 2017 tarihli yazısına:

> Tahminen **yirmi yıl kadar evveldi**. Geleneksel düşünce okulunun yaşayan temsilcilerinden **Seyyid Hüseyin Nasr**, kitaplarını neşreden İnsan

Yayınları'nın davetlisi olarak bir dizi konferanslar vermek üzere İstanbul'a gelmişti.

Bu meyanda yayınevinin sahibi rahmetli **İlhan Akıncı** ağabey Nasr'ı bir grup yerli yazar çizerle daha yakından tanıştırmak üzere evinde bir davet verdi. Yemek faslından sonra soru ve cevap şeklinde sohbete geçildi. Pek çok soru soruldu cevaplar alındı. Lakin sona doğru **Ali Bulaç**'ın sorduğu bir soru karşısında Nasr'ın keyfi kaçtı ve ne diyeceğini bilemedi. Nasr'ın cevabını, daha doğrusu tepkisini bugün dahi unutamam. Soru şu idi: *"Efendim, siz yazılarınızda çok sık **Gelenek** diye bir kavrama vurgu yapıyorsunuz. Acaba şu Gelenek dediğiniz şey nedir bize bir kere daha anlatır mısınız?".*

Nasr adeta Fesubhanallah dercesine bir müddet yere baktı. Sonra da; *"Valla iki saattir bunu anlatıyorum Ali Bey. Üstelik bütün eserlerimde de ana kavram bu. Özellikle, Türkçe'ye de çevrilen **Modern Dünyada Geleneksel İslam** kitabımın girişinde sırf bu kavramı anlattığım uzun bir girişim var. Anlaşılan siz pek okumamışsınız. Konuyu hiç bilmeyenlerle tartışma yapmak abestir. İyisi mi siz önce oraları bir okuyun sonra görüşürüz"* dedi.

Bu anıyı paylaşmamın nedeni İslami kesimde bazı yazar çizerlerin bugün dahi ne kavramı ve ne de konuyu hala anlamamış gözüküyor olmalarıdır. Dikkat edin sadece "Anlamak" diyorum, yoksa kabul etmek veyahut etmemeği kastetmiyorum. Bu zaviyeyi benimseyen olduğu gibi benimsemeyen de pek çok insan var ki bu tabiidir.

İşin daha da ilginci ise Batı'da daha çok epistemolojik anarşist, militan devrimci, modernist, ateist ve statükocu bazı çevreler 'Bu kavram dini çağrıştırıyor' diye karşı çıkarlarken bizde ise dini bir geleneğe bağlı olduğunu ileri süren bazı yazar çizerlerin karşı çıkması kafaların ne kadar karışık olduğunu göstermektedir.

Bizdeki karşı çıkışın yukarıda verdiğim örnekte olduğu gibi iyi niyetli bir yaklaşımla 'Anlama' problemi olduğu kanaatindeyim. Tıpkı bazı din alimlerimizin zaman zaman yazılarında karşılaştığımız benzer şekildeki metafizik, felsefe, tasavvuf v.b. gibi özel müktesebat gerektiren sahalarla ilgili konularda yaptıkları hilkat garibesi yorumlarda olduğu gibi. Keşke hiç o konulara girmeseler diyesi geliyor insanın.

Mesela yıllarca İslam'da çek ve senetin yeri nedir? İslami bankacılık nereye kadar caizdir? Kredi kullanabilir miyiz v.b. gibi pratik hayatımızda karşılaştığımız bazı hususlara dair kıymetli fetvalar veren âlimlerimizin en büyük hataları bu somut ve pratik sahadaki uzmanlıklarını her sahaya hatta fizik ötesi konulara da taşımalarıdır. O konularda kendilerinden istifade ettiğimiz bu âlimlerin **Mebde' ve Meâd**, **Tecelliyat-ı İlahiyye**, **Emanet**, **Velayet**, **Vahdet-i Vücud**, **Tarikat**, **Ruhlar âlemi** v.b. gibi konularda da hüküm vermeleri ve mine'l-garâib ve'l-acâib sonuçlar doğurmaktadır. Bize göre bunun sebebi de yine Gelenek ile irtibatlıdır.

Geçen haftalardaki yazılarımızda dile getirdiğimiz gibi eğer din eğitimimiz Gelenekte olduğu gibi, mesela **Davud el-Kayseri** gibi **Molla Fenari** örneğinde olduğu gibi önce metafizik eğitim alınıp sonra fıkhi konulara inme şeklinde bir süreç izliyor olsa idi böyle bir zihni parçalanma yaşamazdık. İlimler hiyerarşisi alt üst oldu. Ayak baş oldu baş ayak oldu. O yazılarımda da göstermeye çalıştığım gibi ilk müftümüz **Molla Fenari** her şeyden evvel bir metafizikçidir. Bir yola bağlıdır. ***Fusûs*** ve ***Mesnevi*** uzmanıdır. Sonra buradan kalkarak pratik hayata dair meselelere inmiş ve fıkhi görüşlerde bulunmuştur. Ama onun fıkhının da bir felsefesi vardır, bir usulü vardır. O üst prensibe bağlıdır. Usulsüz vusul olmaz derler.

Ananedeki bu süreci izlememiş ve böylesi bir talim ve terbiyeden geçmemiş günümüz din âlimleri muhatap kaldıkları bu türden sorular karşısında "Benim ilmim o konuları ihata etmez, bilgim ve tecrübem olan

bir konu değil" demek yerine her halükarda cevap vermeye cüret etmeleri kendilerini büyütmeyip küçük düşürmektedir.

Hem dini ve hem de bu konulara meraklı gençlerle yaptığımız sohbetlerde din âlimlerimizden en çok şikayet ettikleri konular bunlar olmaktadır. "Biz ve onlar farklı diller konuşuyoruz" diyorlar. "Mesela biz ***Kur'an*** Okumaları derken **hermenötiği** kastediyoruz, onlar Kur'an Tilaveti anlıyorlar" diyorlar. "Biz **Vücud** derken onlar bundan **Beden** anlıyorlar" ilaahir… Dahası, dini konularda değil de diğer sahalarda çalışan gençler indinde ise bu ayrı tellerden çalma durumu zirve yapmaktadır. Bu hocaların bir de 'Bir ilim sahibi olmadıkları bu konuları' kulaktan dolma duydukları bazı başka konulara kıyas ederek anlatmaya çalışmaları ortaya tam bir komedi çıkarmaktadır.

Mesela ne olduğunu doğru düzgün bilmedikleri **Panteizm**'i vahdet-i vücud metafiziği için kullanmaları, Hz. Peygamber'in ilim kapılarından birisi olarak gördüğü rüya alemi denilince **Freud** demeleri, **İlm-i Batın** karşısında Masonluk demeleri, İlm-i Te'vil deyince Zırva demeleri, Cinler için Atomlar demeleri, İlm-i Murakaba deyince Hinduizm demeleri, Tasavvuf denilince hemen Budizm demeleri ortaya gerçekten gülünç mukayeseler çıkarmaktadır.

Çobanın sürüyü bir tepeden diğer tepeye geçirinceye kadar oğlunu birkaç kelime öğrensin diye karşıdaki medreseye göndermesi hikayesini hepimiz biliriz. Anlamını ve bağlamını bilmeden oradan buradan duyulan laflarla ilim olmaz. Bu soruları bir de Molla Fenari'ye sorun bakalım size ne cevap verecek. İşte günümüz din âlimleri ile gelenekli din âlimlerimiz arasındaki büyük fark burada yatmaktadır. Bu fark kapanmadığı sürece din âliminin gerek bireysel ve gerekse toplumsal rehberiyetinin oluşması çok zor gözüküyor.

İşte anlamakta zorlanılan böylesi kavramlardan bir tanesi de **Gelenek** kavramıdır. Hocalarımız ne kadar okudukları metinlerde sık sık "Allah'ın Kelimelerinde bir değişiklik bulamazsın", "Kökleri yukarıda sabit dalları aşağıda ağaç", adetullah, sünnetullah, Peygamberler silsilesi, ilim silsilesi, ilim senedi, sika râviden sika râviye rivayet edilen hadis, fem-i muhsinden fem-i musine, elden ele, tarz-ı kadim v.b. gibi kavramlarla karşılaşmaktaysalar da işte bunun **Gelenek** demek olduğunu farketmiyorlar.

Veyahut çarşıda pazarda bir fırının, bir lokantanın bile "…den beri", (since…) diyerek kendisine bir tarih, bir silsile çıkardığını görmüyorlar. Yani ustadan ustaya nakledilen bir ilim, bir tarz, bir sanat, bir görgü var. Benim ürettiğim ürün bütün bu tecrübelerden süzüle süzüle geliyor. Yani güvenebilirsiniz demektir. Yeni çıkan firmalar ise ne olduğu belli değil. Bir Gelenek olmaları yılları alır. Dün kurulan bir firmanın Geleneği olmaz. Şimdiden sonra oluşursa oluşur. Siz binlerce yıldır tecrübe edile edile, tekamül ederek gelen bir Geleneğe tabi olarak beslenir sonra buna şerhler, tâlikler düşerek kendi katkınızı yaparsınız. İlim böyle ilerler.

Yazdım ama yer darlığından dolayı bu konunun devamını haftaya yayınlayacağız kısmetse.

*

Gelelim bu yazıdaki usul ve esasa müteallik hatalara..

Yazar şöyle diyor:

"… Batı'da daha çok **epistemolojik anarşist**, militan devrimci, modernist, ateist ve statükocu bazı çevreler 'Bu kavram dini çağrıştırıyor' diye karşı çıkarlarken bizde ise dinî bir geleneğe bağlı olduğunu ileri süren bazı yazar çizerlerin karşı çıkması kafaların ne kadar karışık olduğunu göstermektedir."

Aslında bu ifadelerin bizatihî kendisi bir kafa karışıklığının ürünü..

Çünkü, konuyu tartışırken Batı'daki durumu **referans** alıyor.

Konumumuzu Batı'ya bakarak belirlemek zorunda değiliz. Üstelik, bir Batılı'nın gelenekten de, dinden de anladığı şey, tam olarak bizim anladığımız şeyler değildir.

Ayrıca Batı için gelenek, aslında büyük ölçüde **Kilise baskısı, Engizisyon, papaz sömürüsü, mezhepler savaşı vs.** demektir.

Aslına bakılırsa, epistemolojik anarşizmin de, militan devrimciliğin de, modernizmin de, ateizmin de bir geleneği mevcuttur. Mesela epistemolojik anarşizmin kökleri **Eski Yunan'a ve Sofistler'e** uzanır. Her devirde militan devrimciler de bulunmuştur.

Modern kelimesinin tarihi ise çok daha ilginç.. Batılılar modern kelimesini ilk önce 5. yüzyıl başlarında **muvahhid (Tevhid ehli) yeni Hristiyanlar** için kullandılar. Gotlar gibi barbar kavimlerden Hristiyanlığı kabul edenler **Aryüs** mezhebini benimsiyor, Hz. İsa'yı sadece peygamber olarak görüyorlardı. O günkü Hristiyan geleneği bunlara **modern** adını verdi.

*

Mahmut Erol'un şu cümlesi ise çok daha büyük bir hatayı yansıtıyor:

> "… eğer din eğitimimiz Gelenekte olduğu gibi, mesela Davud el-Kayseri gibi Molla Fenari örneğinde olduğu gibi **önce metafizik eğitim alınıp sonra fıkhi konulara inme** şeklinde bir süreç izliyor olsa idi böyle bir zihni parçalanma yaşamazdık."

Boynu eğri deve misali.. Bu ifadelerin neresini düzeltelim ki!..

Bir defa, geleneği bu isimlerle başlattığın zaman, bizzat kendin asıl geleneği ayaklar altına almış oluyorsun.

Gelenek, eğer bizim anladığımız gelenek ise, bu isimlerle başlamış birşey değildir.

Ve, asıl geleneğe bakıldığında, İslamî tedrisatın hiçbir zaman **metafizik eğitim** ile başlamadığı görülür.

Mesela İmam-ı Azam ve İmam Matüridî **önce** hangi metafizik eğitimi aldılar?

Aziz Mahmud Hüdayî, Hacı Bayram-ı Velî, Halid-i Bağdadî, İmam Gazalî, Akşemseddin, Mevlana vs. vs..

Bunların hepsi, önce **"geleneksel medrese" tahsili** görmüş, sonra tasavvufa yönelmişlerdir.

Önce metafizik eğitimi görmeleri diye birşey söz konusu değildir.

*

Kaldı ki, buradaki **metafizik** ve eğitim kavramları da başlı başına sorun…

İslam tasavvufu bağlamında metafizik, ders alınıp öğrenilecek ve sonra da edebiyatı yapılacak birşey değil, "yaşanacak" birşeydir. Ve yeri, medrese değil, tekke ve dergâhlar olmuştur..

Yazı uzayacağı için bu kadarla yetinip şu notu düşünelim: Ne yazık ki Mahmut Erol boş konuşuyor, ve yazdıkça, bilgiçliğinin salt içi boş edebiyata dayandığı ortaya çıkıyor.

Konuyu tartışma biçimi de sadece mugalata ve demagoji ehline yakışan "tartışmacı kurnazlıkları"na dayanıyor.

Delil olarak değer taşıyan herhangi bir bilgi kırıntısı içermiyor.

*

Mahmut Erol, şecaat arzederken sirkatini de söylüyor..

Mesela şunu diyor:

> “Hem dini ve hem de bu konulara meraklı gençlerle yaptığımız sohbetlerde din âlimlerimizden en çok şikayet ettikleri konular bunlar olmaktadır. ‘Biz ve onlar farklı diller konuşuyoruz’ diyorlar. ‘Mesela biz **Kur’an** Okumaları derken hermenötiği kastediyoruz, onlar Kur’an Tilaveti anlıyorlar’ diyorlar.”

Sorun bu kadarsa büyütülecek birşey değil..

“***Kur’an*** okumaları” lafı aslında “**tercüme ve taklit zihniyeti**”nin bir ürünü.. Batılılar “okuma” kavramını anlama çabası için de kullandıkları için tercümeler yoluyla dilimize girdi..

Geleneğe dayanmayıp yeni olduğu için de bir cazibesi var.. “***Kur’an*** okumaları” dediğiniz zaman bir “**artistlik**” yapmış da oluyorsunuz.

Bu vatandaşlar neden **gelenek** içinde konuşup “**tefsir**” demiyor da “okuma” diyorlar?

Kafa karışıklığı ve Mahmut Erol..

Geleneği savunduğu bir yazıda verdiği örneğe bakın!..

Sonra, **hermenötik** denilen “metni bozma” ameliyesi, hangi geleneğe dayanıyor?

Hermenötik, kısaca, papazların metnini bozdukları **İncil**‘i “bugünün idrakine” uydurmak için icat ettikleri bir saçmalıktan başka birşey değildir.

Delik, hermenötik yamasıyla kapatılacak kadar küçük değil.

Ve, hermenötik, hareket noktası itibariyle, **gelenek tanımamayı** gerektirir.

Eğer gelenekten söz ederseniz, hermenötiğin meşruiyeti kalmaz.

Mahmut Erol mu daha kıt anlayışlı, bu gençler mi, karar vermek zor.

"DERVİŞLİK OLSA İDİ CÜBBE ASA BİR DE RÜYA / EVLİYA İLE DOLAR DA TAŞARDI DENÎ DÜNYA"

Yeni Şafak gazetesinin okur-yazar cahil kontenjanından köşe ağası Ömer Lekesiz, "**Yazarın görevi**" başlıklı bir yazı kaleme almış.

Yazıya şöyle başlamış:

> "Gazzâlî'nin (rahimehullah) yazı nazariyatıyla ilgili görüşlerinden hareketle, son üç yazıda zikrettiğimiz tüm kavramlara ve ıstılahlara, Allah ile kulu arasındaki bağa yani Allah ile başlayıp Allah ile biten ya da Allah ile bitip, Allah ile başlayan akışa mahsus söylediklerimize yetkin bir örnek olarak, **İbnü'l-Arabi**'nin (rahimehullah) **Fusûsu'l-Hikem**'in kendisine nasıl ve neden verildiğine dair besmele, hamdele ve salveleden sonra yaptığı şu açıklamaya bakabiliriz."

Fusûsu'l-Hikem, İbn Arabî'nin bir kitabının adı.

Söz konusu açıklama ise şöyle:

> "Muhakkak ben mübeşşirede [müjdeleyici rüyada] Resûlüllah'ı (as) gördüm (raeytü). O bana 627 senesi Muharrem'inin son günlerinde, Şamda irâe olundu. Elinde bir kitap vardı.
>
> Bana 'Bu, Fusûsu'l-Hikem kitabıdır, onu al ve insanlara çıkar. Bundan yararlansınlar' diye emretti.
>
> Ben de 'Biz emr olunduğu gibi Allah Teâlâ'yı, Resûlü'nü, yöneticilerimizi dinler ve itaat ederiz; nitekim biz böyle emr olunduk' dedim. Böylece amacı tam olarak anladım, Resûllah'ın emrettiği tarzda bu kitabın ibrazı

için niyetimi temizledim, herhangi bir ekleme ve çıkarma yapmaksızın bu kitabı insanlara ulaştırmak için kastımı arındırdım."

(https://www.yenisafak.com/yazarlar/omer-lekesiz/yazarin-gorevi-4641519)

Tam saçmalık..

Sanki rüyada söz konusu kitabı okumuş, ezberlemiş de, ekleme çıkarma yapmamaya karar vermiş.

Kitabın aslını bileceksin ki ekleme çıkarma yapmayasın.. Adamın aslından haberi yok, ekleme çıkarmadan bahsediyor.

Sözlerinin devamı şöyle:

"Ve bu kitabı insanlara ulaştırırken (ibraz ederken) ve diğer bütün hallerde beni üzerinde Şeytan'ın tasallutu olmayan kulları arasına katmasını Allah'tan niyaz ederim. Parmaklarımın yazdığı ve lisanımın söylediği ve kalbimin üzerine şamil olduğu her şeyde bana korunmuşluk yardımıyla (te'yid-i'tisamiyye), münezzehlik makamından gelen aktarımını (ilkâ-i Subbuhiyye) ve ruhani üflemesini tahsis etmesini dilerim. Bu işi yaparken mütehakkim değil, mütercim olayım. Ta ki kalp ve müşahede sahibi ehlullahtan ona vakıf olan kimse, onun nefsani amaçlardan uzak olan mukaddeslik makamından geldiğine tam olarak kanaat getirsin. (Çünkü) nefsani amaçlarda gerçekle yanlış birbirine karışmıştır."

Adamın derdi, "kalp ve müşahede sahibi ehlullahtan ona vakıf olan kimsenin, onun nefsani amaçlardan uzak olan **mukaddeslik makamından geldiğine tam olarak kanaat** getirmesi"ymiş.

Getirse ne olur, getirmese ne olur, bunu niye dert ediniyorsun?

Bir adam ehlullahtansa, hele de “**kalp ve müşahede sahibi**” ehlullahtansa, onun kalbinin ve müşahedesinin senin kitabına ihtdiyacı mı olur, bay keramet?!

Sen yaptığının doğru olduğuna inanıyorsan, bundan eminsen, Allahu Teala’ya karşı **ihlaslı** isen, ehlulllah olsun olmasınlar, insanların kanaatini önemsemezsin.

Adamın sözlerinden ihlassızlık kokusu geliyor.

Neymiş, ehlullah tam kanaat getirsinmiş..

Getirmesinler kardeşim, şart mıdır?!

Ne yani, peygamber misin, yeni bir şeriat mı getiriyorsun?!

Allahu Teala “**Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim (tamamladım)**” (Maide, 5/3) derken haşa yanlış bilgi vermiş de sen eksiği mi tamamlıyorsun?!

*

Bir de tutmuş “**nefsani amaçlardan uzak olan mukaddeslik makamı**”ndan söz ediyor.

Kendisini bu makama oturtuyor.

Sen daha nefsini bile bilmiyorsun, marifetullahtan dem vuruyorsun.. Nefsini bilen adam böyle konuşur mu?!

Adamın verdiği örtük mesaj şu: Ey okur, bu okuduklarını nefsani amaçlardan uzak olan mukaddeslik makamından gelmiş kabul edersen bence sende ehlullahlıktan bir hisse var.. Yoksa işin bitik.

İşte kerameti kendinden menkullük böyle birşey.

Hem davacı, hem şahit, hem de yargıç.. Hüküm veriyor.

Adam gerçekten irfan ehli olsa, "Kul hatasız olmaz.. Bu kitabımızda vaki olacak hatalarımız için Allahu Teala'dan af niyaz ederiz" gibi birşey der.

*

Evet, bu keramet tellalı devam ediyor:

> “Ve umarım ki, Hak Teâlâ duamı dinleyip, seslenişimi kabul eyleye. Şimdi ben ancak bana ilka olunan (kalbime atılan) şeyi ilka ederim. Ve ben bu kitap içinde, ancak benim üzerime onunla nazil olan şeyi inzal ederim. Halbuki ben nebi değilim, resul de değilim; ama vârisim ve ahiret (iyiliğim) konusunda harisim.”

Varisim derken kastettiği, alimlerin peygamberlerin varisleri olması.. Alimler, peygamberlerin ilmine varistir.

Çok mütevazi, kendisini peygamber zannetmeyelim diye peygamber varisi alim olduğunu ilan etmek zorunda kalmış.

Ahiret konusunda haris olmaya gelince, bunu söylemen gerekmez.. Bu, seninle Allahu Teala arasında bir mesele, bize bildirmen boşboğazlık.

(Bu tipler başka zaman da “**Gönlümden dünyayı da, ahireti de attım**” filan derler, konu değişince de böyle pek haris olurlar; evet, lafları birbirini tutmaz.. Allah’tan başkasını umursamadıklarını, insanların takdirine değer vermediklerini de söylerler, fakat görüldüğü gibi, gönülleri “ehlullah” olarak bilinme heveslilerinin alkışındadır.)

*

Bundan sonra sazı Ömer Lekesiz alıyor, sanatını icraya başlıyor:

> “Daha önce değindiğimiz üzere ilahî meşiyet ve her kime vermişse ona büyük bir hayrın eriştiği hikmet esasından bakarak, resul ya da nebî olup

> olmadığı bildirilmeyen Hz. Lokman'ın (as) hikmete mazhar olması bunun başkaları için de mümkün olabileceğini göstermektedir. Kaldı ki, İbnü'l-Arabî de Fusûs'un kendisine cisim halinde bir kitap olarak verildiğini söylememekte, bilakis bunun için ilka ve ruhaniyet kelimelerini kullanmaktadır."

Evet, hikmete Lokman a.s.'ın yanı sıra başkaları da mazhar olabilir.

Mümkündür.

Ancak, Lokman a.s.'ın hikmet sahibi olduğu Allahu Teala'nın bildirimi ile sabittir.

İbn Arabî'nin laflarına gelince, onların mihenge vurulması gerekir.

Gerçek hikmet sahibi, sözlerine böyle (sanki peygambermiş gibi) mukaddeslik elbisesi giydirmez; **Bediüzzaman**'ın ifade ettiği gibi, sözlerinin mihenge vurulmasını ister.

Bu adam ise, kitabına adeta ***Kur'an*** muamelesi yapılmasını istiyor.

*

Ben nerden bileyim senin gerçekten Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'i rüyada gördüğünü?

Kaldı ki **rüya, dinî konularda delil olmaz**.. (Peygamberlerin rüyaları hariç.. Bir de peygamberlerin tasdik edip tabir ettikleri..)

Varsa bir bildiğin, yazman gerektiğini de düşünüyorsan, yazarsın, dünyada bir tek peygamber varisi sen değilsin, diğer peygamber varisleri bakarlar, kitabında ***Kur'an***'a ve Sünnet'e aykırılık görmezlerse, "Faydalı, okuyun, istifade edin" derler.

Ama kitabın yine de vazgeçilmezlik kazanmaz.. Kitaplardan bir kitap olur.

Fakat bu keramet tellalının kitapları için ulemadan pekçok kişi “Okunması caiz değildir, içinde **tevili mümkün olmayan küfür ifadeler** var” demişler..

Mesela **Ömer Nasuhi Bilmen Hoca** bunu diyor..

Fakat sadece o değil.. **Ebussuud Efendi** de böyle fetva vermiş durumda.. **İbn Haldun** da ***Şifau’s-Sâil***’de aynı şeyi söylüyor, kitaplarının okunmasının ve çoğaltılmasının caiz olmadığını belirtiyor.

Niye, ilim düşmanı olduğu için mi?.. Hayır, sapıklık düşmanı olduğu için.

*

Ama zamanımızın “ehlulllah”tan görünme heveslisi cahilleri onun zırvalarına pek meraklılar.

Ve bunların tek delili “**Siz anlamazsınız, ehlullah anlar**”dan ibaret.

Nitekim aynı mavalı Ömer Lekesiz de tekrarlıyor:

> “Ancak baştan beri ifade etmeye çalıştıklarımızın tamamı için geçerli olduğu üzere bildirilene inanmak bir mana (iman) meselesidir ve ancak **sırra mazhar olanlar** bunun **künhüne vakıf** olabilir. **Kafirlerin, münafıkların ve cahillerin** söz konusu manadan bir nasipleri olmadığı içindir ki mezkur ilkaya inanamadıkları gibi, bununla ilgili **şüphe uyandırmaya** kalkışır, üstelik bunu yaparken de **sahih dini anlayışın** kaygılısıymış gibi görünürler.”

Böylece Lekesiz, Ehl-i Sünnet’e veda edip **Batıniyye** mezhebine (yoluna) süluk etmiş oluyor.

Maneviyat kralının üzerindeki terzilik sanatı harikası, bulunmaz Hint maneviyat kumaşından kesilip biçilmiş muhteşem elbiseyi ancak maneviyat aleminin **sırra**

mazhar olan deha sahibi zekileri görebiliyor, sırra mazhar olmayan cahiller ise göremiyor.

Mesela bu cahillerden birisi (Ebussuud Efendi'yi vs. geçelim), kitaplarında İbn Arabî'yi yerden yere vuran Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi..

Bir diğeri Aliyyü'l-Kârî..

Mülteka sahibi İbrahim Halebî de aynı durumda.

Merhum **Ali Ulvi Kurucu**, dedesi Hacı Veyis Efendi'yi ve Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi'yi rüyasında Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte görmüş ama, bunun kıymeti yok..

Sırra mazharlık Şeyhülislam'a yakışmıyor, o, Ömer Lekesiz gibilerin tapulu arazisi.

Evet, Lekesiz efendi böyle emin konuştuğuna göre, **sırra mazhar** durumda..

Sırlar aleminde gezmiş dolaşmış, herşeyin içyüzünü anlamış, künhüne vakıf olmuş..

Merhum Şeyhülislam'ın payına düşen ise kâfirlik, münafıklık ve cahillik üçlüsünden biri.

Evet, **neo-batınî** Lekesiz, imanın temel esaslarından biri haline getirdiği İbn Arabî boşboğazı için milleti **tekfir** etmeye hazır.

Tekfir etmediklerini ise münafıklar vagonuna istif ediyor.

Ebussuud Efendi ve Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi gibi zatlara ise cahillik kontenjanından "üçüncü sınıf müslümanlık bileti" kesiyor.

Büyük adam.. Sırra mazhar olmuş arif..

İbn Arabî'nin "ilka"sından şüphe duyulmasına bile izni yok.. "**Kafirlerin, münafıkların ve cahillerin** söz konusu manadan bir nasipleri olmadığı içindir ki mezkur ilkaya inanamadıkları gibi, bununla ilgili **şüphe uyandırmaya** kalkışır" diyor.

Halbuki, bırakın İbn Arabî'nin kerameti kendinden menkul "ilka"sını, "zayıf hadîs"ten bile şüphe duyulabilir.

Müçtehit ulemanın (peygamber varislerinin) içtihatlarından bile şüphe edilebilir.

Bu ise, İbn Arabî'nin zırvalarından şüphe edilmesini küfür sebebi sayabiliyor.

Adamın her yazdığı yanlış değil, fakat her karaladığı da doğru değil.

Yazdıklarının bazısı düpedüz zırva..

Bazısı da resmen sapıklık.

Ulema boşuna mı "Kitaplarının okunması, okutulması caiz değil" diyor!

*

Allahu Teala'nın kıyamet gününde insanlara karşı hücceti ***Kur'an***'dır ve Rasulü s.a.s.'in sahih sünnetidir.

Kimse İbn Arabî'nin zırvalarını tasdik etmek zorunda değıil.

Adam ***Kur'an*** ve Sünnet'e aykırılığı açık laflar söylüyor, sonra da kendisine inanılması için rüya anlatıyor.

Bu, din dolandırıcılığıdır.. **Abdülhalik-i Gücdüvanî** rh. a.'in tabiriyle "din yolunun haramiliği"dir.

Dinî konuda bir şey söylüyorsan ***Kur'an*** ve Sünnet'ten delil getirmek zorundasın.

Kur'an ayetlerinin ve sahih sünnetin Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e nisbeti kesin, fakat senin rüya anlatırken doğru söylemiş olduğunu kesin olarak bilmek mümkün değil.

Eğer senin hakkında "O asla yalan söylemez, her sözü doğrudur" diye ayet bulunsa veya Hz. Peygamber s.a.s. senin doğruluğuna kefil olsaydı, işte o zaman rüyana itibar edebilirdik.

Fakat, rüyana itibar etmemiz bile, rüyanı tabir ederken (günaha düşmeden, içtihat hatasına benzer şekilde) hata yapmamış olduğunu kabul etmemizi gerektirmezdi.

*

Keşfe, ilhama gelince.. Bunlar dinî konularda hiçbir şekilde delil olmaz.

Dünyevî konularda da böyledir.. Delil olarak öne sürülemez.

Mesela mahkemede görülen bir davayı alalım.. Diyelim ki kadı efendi keşif sahibi bir velî, keşfine aykırı bile olsa, delillere ve zahire göre karar vermek zorundadır.

Delillere göre karar verdiği zaman ahirette mesul olmaz, keşfine göre vermesi durumunda ise, "**usul**"e riayet etmediği için, isabet bile etse mesul olur.

Keşif ve ilham, hata ve yanılgıya açık bir alandır.

Hiç kimse keşfini esas alarak itikat sahibi olma hakkına malik değildir.. Herkes itikadını ayet ve hadîslere dayandırmak zorundadır.

Ariflerin kutbu **Bahaeddin Nakşbend** k. s., "Tasavvuftaki seyr u sülûkten maksat nedir?" sorusuna "**İcmalî olan marifeti tafsîl etmek, istidlalî olan bilgiyi de keşfe dönüştürmektir**" diye cevap vermiştir.

Bu, muhteşem bir sözdür.

Evet, esas olan **“akla ve nakle” dayalı istidlalî/delillendirilmiş** bilgidir.. Keşf o istidlalî bilgiye uyuyorsa ne âlâ, uymuyorsa atılır.

İbn Arabîci herzevekillere gelince.. İstidlâlî bilgi ile çelişen keşf zırvalarına bir “sırra mazharlık” etiketi yapıştırarak **Batınîlik** mezhebinin girdabında debeleniyorlar.

*

Dinî konularda delil, ***Kur’an*** ve Sünnet’ten ibarettir..

Varis ulemanın **icma**ı da bir delildir.. Ulema bir konuda **icma** etmiş, görüş birliğine varmışsa ve sen de aynı şeyi söylüyorsan, senin bunu ayrıca söylemiş olman bir marifet değildir.

Kıyasa/içtihada gelince, o da ***Kur’an*** ve Sünnet esas alınarak yapılır.

Ve içtihat, usule uygun başka bir içtihadı nakzedemez.. Ayrıca içtihat sahibi, kendi içtihatına “yanılmazlık” izafe edemez.. İçtihadını kabul etmeyen başka içtihat sahiplerini (usule uygun olması ve delile dayanması durumunda) küfür, nifak ya da cehaletle suçlayamaz.

Edille-i şeriyye (şer’î deliller) bunlardan ibarettir.

Bunların dışında **filanın rüyasını, feşmekanın keşfini, filancanın ilhamını** dinî konularda delil olarak kabul edenler zır cahildir.

*

Pekçok alim, İbn Arabî’nin, Arap olması hasebiyle Arap diline hakim, edebiyatı kuvvetli ve malumatı geniş bir laf ebesi şarlatan olduğu kanaatinde.

Aynı kanaati paylaşıyorum.

Hayat hikâyesi karışık ve bulanık.

Yazdıklarının önemli bir bölümü muamma kabilinden boş gevezelik.

Keramet olarak anlatılan hikâyeleri ise resmen rezalet.